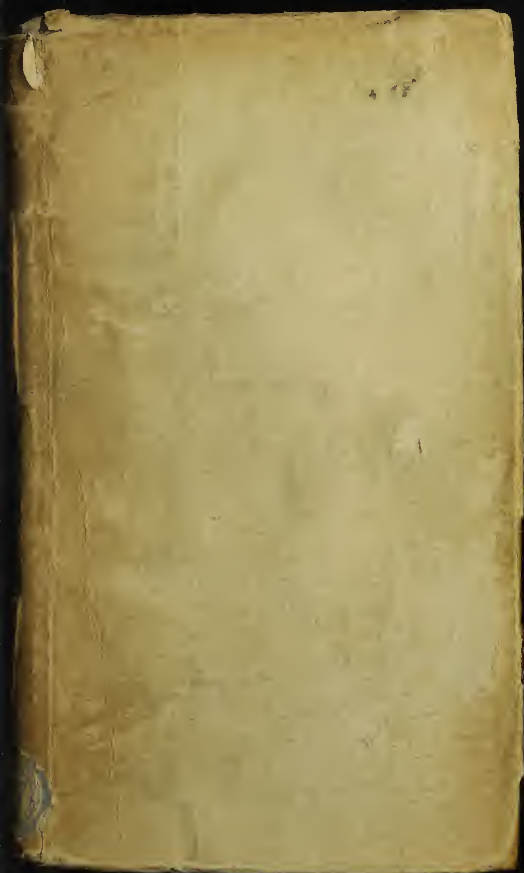

VERSANTUR HIS TRIBUS

Lexicon Chymicum.

Cùm

Obſcuriorum verborum,

Et

Rerum *Hermeticarum*,

Tum

Phraſium *Paracelſicarum*,

In Scriptis ejus:

Et aliorum *Chymicorum*, paſſim occurrentium, planam explicationem continens.

Per *Gulielmum Johnſonum* Chymicum.

LONDINI,

Excudebat *G. D.* impenſis *Gulielmi Nealand*, apud quem proſtant venales ſub Signo *Coronæ*, in vico vulgò vocato Duck-lane/ 1657.

DOCTISSIMO VIRO, FRANCISCO PRUIEAN,

Re medica, & aliis bonis Literis absoluto, Societatis Medicorum Londinensium *Præsidi, & reliquis ejusdem Societatis Collegis ornatissimis hos teneros ingenii sui flosculos,*

Gulielmus Johnsonus,
in Chymica artifex,
Dicat dedicatque.

CUm ob singularem vestram erga me benevolentiam (viri doctissimi) saluti communi, publicæquè utilitati sedulò studentes, officinam *Chymicam*, seorsum in horto Collegii vestri erigendam curavissetis, & me (licet indignum) Artificem vestrum accersivissetis, & hujus ope-

ris peritiſſimos Collegarum veſtrorum Iſoſtates inſtituiſſetis, (ut veſtris utar verbis) ut medicamenta quanto efficaciora, tanto cautius; quanto difficiliora, tanto diligentius; quanto pretioſiora, tanto ſincerius componerentur: non potui non ſtudere, quin totis viribus meis, non ſolùm gratitudinis erga vos meæ teſtimonium exhiberem, ſed etiam vobis,& publico, rationem aliquam (licet exilem confiteor) villicationis meæ redderem: ad cujus opus preſtandum,(mei exilitatis ingenii conſcius) in ſubſidium meum vocavi viros in re medica, & *Chymica* peritiſſimos, *Baſilium Valentinum* Paracelſi Præceptorem, *Theophraſtum* Paracelſum, *Martinum Rulandum*, *Johannem Rhenanum*, (cujus definitionibus *Chymicis* etiam uſus fuit ipſe *Rulandus*) *Gerardum Dornæum*, *Michaelem Toxiten*, *Johannem Baptiſtam Vanhelmont*,& alios ejuſdem ordinis & doctrinæ viros,ex cujus plenis meſſibus, ſecundùm meum tenue judicium,exiguum

guum hoc ſpicilegium feci: Inſerui ſolummodo neceſſaria; ſuperflua, confuſa, & malè congeſta, conſulto omiſi, ne quæ in faſciculum intenderem, in farraginem producerem, & has meas exiguas vobis oblationes, tanquam Patronis digniſſimis, dicat, conſecratque.

Auguſti 12. *Anno ſalutis humanæ,* 1651.

Veſtrûm ſtudioſiſſimus,

Gulielmus Johnſon.

Aperui Spagyrus secreta latentia terræ,
Abdita rimatus viscera ut arte queam:
Primitias vestro consigno gratus amori
Et vobis dico (sit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc grata pignora mentis,
Vt mea pro vobis sint meliora velim:
Sint licet exigua, sunt primæ *messis aristæ,*
Det Deus inceptis vela secunda *meis.*

G. J.

Præfatio ad Lectorem.

Non possum, non admirari, quòd adversarii Paracelsi, *cùm nihil calumniarum juste habeant, quod illi obtrudant, illum obscure scribere, & verbis excogitatis sua de studio arcana contegere solummodo accusant, uti adversarii de* Iohanne Baptista Vanhelmont, *illum continuè agitando & irritando, sua, multo sudore & sumptu, acquisita arcana deprome re, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam sine gratitudine volens nolens palam patefacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torserunt virum, in seipsos merito retorqueantur. Nec possum non incusare* Wierum *Medicum intuentem* Paracelsum, *ægros suos pene usque ad miracula curasse,*

rasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter ab Oporino Theophrasti Paracelsi *amanuensi emendicasse Epistolam, quam postea in lucem produxit, ut consulto & de industria, verba istius Epistolæ invidiosè torquendo, & sinistre interpretando incomparabilis illius viri honorem conspurcaret, quanquam plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem* Theophrasti, *quàm quæ ad vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longè aliter intelligenda sunt, quàm vel* Oporinus, *vel alii interpretati sunt; quæ* Oporinus *ipse, ambulans in prato ad* Rhenum *cum* Michaele Toxite *Medico, cùm* Basilea Argentoratum *unâ navigarent, cum pænitentia agnovit, uti ipse* Toxites *testatur; quem etiam prodigiosæ memoriæ* Fullerus *noster sui oblitus, eodem tramite investigavit, & sine indagine traduxit, qui si cum scriptoribus de* Paracelso, *vel cum ejus libris consuluisset, accessus mutuos inter* Erasmum Roterodamum, *sui (si non fallor) imparem, & multos alios ejusdem temporis non vulgares medicos, &* Paracelsum, *levi intuitu circumspexisset. Sed Epitaphium* Paracelsi,

celsi, *in muro prope* S. Sebastianum, *in nosocomio spectemus, ab Antistite* Salisburgense *erectum. Habet hæc verba, Conditur hic* Philippus *Aureolus* Paracelsus, *Insignis medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropisin, aliáque insanabilia, corporis contagia, mirifica arte sustulit, & bona sua in pauperes eroganda, collocandáque honoravit.* Anno Dom. 1541. *die* Septembris, 24. *vitam cum morte mutavit. Sed hæc de* Paracelso *hoc tempore sufficiant. Si obscurior est* Paracelsus, *& ejus scripta magis intricata sunt, quàm exili valeant assequi ingenio, ut fateri cogantur, illorum inscitiæ tribuendum est, alioqui ea non dicerent obscura, & non intelligibilia. Et reprehensio de rebus non intellectis cæcitas & stoliditas dici possit. Nec est Doctrina* Paracelsi *repudianda, quia* Græcorum *& infidelium Scholis non arridet. Non enim magis assentiendum est* Græcorum *figmentis, quàm certo Dei Verbo, cui soli Christiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei suffultam, quàm* Græcorum *tenebras*

sequamur. Illius gloriam sectantur, sed recta non quaeritant via.

Quicquid praeclarum est vendit Deus omne labore.

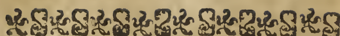
Si Paracelsum *vincere contendent ejus adversarii, non hominum praesertim infidelium authoritatibus id faciant, sed Scripturarum Dei, quibus vera Philosophia innititur. Nec* Paracelso *assentimur, uti viro doctissimo: Amicus* Plato, *amicus* Socrates, *sed magis amica Veritas. Nec temere legendus est* Paracelsus, *nam uti nemini aditus patefecit adito templi nisi Sacerdotibus, sic* Paracelsi *abditis, nisi doctis & probis viris nemini datur admissio. Qui haec paucula abstrusa collecta, seriè & sedulò legat, & animadvertat, aditum ad* Apollinis *Templum ei praebeant.* Hermeticorum *involucra sunt, quibus involuta & implicata est rei veritas signatae, ut falernum in uva, & aurum in scoria. Mea propria non esse fateor, modò per me in fasciculum reducta, & digesta, ut ad perfi-*

perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum à me patefacta) alii magis habiles & idonei stimulentur. Oportet discentem docenti credere; habetis Doctores ipsos instruentes, me solummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro vestro commodo suscepi, mihi non vertatur in vitium, sed in gratiam, in cujus spe

Vestrûm studiosus acquiesco.

G. J.

In

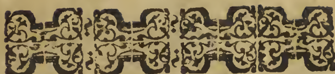

In Librum.

Tecta sub obscuris arcana latentia verbis,
Ex quibus infirmis fert *Paracelsus* opem:
Hic facili monstrata via, reserantur operta,
Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modò, nunc prompta, & lucida cernes,
Quo melius studiis mens foret apta tuis.
Hunc lege fasciculum, brevis est, tamen ardua monstrat,
Instar multorum sit liber iste tibi.

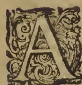
N. H.

LEXI-

LEXICON CHYMICUM.

A.

Lces, ab ἄλκη, fortitudine, magna Bestia: animal est gregarium, bisulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus est, natura timidum, morbo commitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus speciei animal malo Epileptico corripi,& fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, sed Maris solum; nec pulli, sed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter festum assumptionis Mariæ & nativitatis ejusdem.) Plus etiam unguibus posterioribus, quàm anterioribus tribuunt,& horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii sinistro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præscindendas esse. *Andre*, Baee. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in dosi à scrupl. ss. ad scrupl. i. cum vehiculo specifico.

Ungula specifica virtute celebratur adversus Epilepsiam,

lepsiam, tum præcavendo, tum curando, idque usu tam interno, quàm externo.

Internè propinantur scobs, & præparata subjuncta specifica.

Externè includitur particula annulo, & gestatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus est, ita ut palmam respiciat: vel gestato, eidem digito in annulo de industria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulsui, immittitur etiam in aurem, (sinistram) & suspenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignosci, quem gratum suffitu exhibet.

Acte, Ebulus, seu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Trageam*, secundùm præscriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad sistendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abesamum, Lutum rotæ.

Abesum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Est exaltatio crebris infusionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Estque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Est abstractio per partem superiorem. Perficitur variis modis in siccis quę lenius adhærent, detersio fieri potest per Leporinum pedem, & similia: Quædam penna, cultello, spathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus astricto panno, vel scopis setaceis, ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, Est Sulphur.

Abeßi, Idem quod Rebis. Nempe ultima ciborum materia.

Achahi, Est aqua aluminis.

Acalai,

Acalai, Est Sal.

Acartum, Est Minium.

Acaid, Est acetum, vel acetosum.

Achamech, Est superfluitas argenti.

Acacia ferrea, Est Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Est Stannum.

Accatum, Est Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejusdem nominis, deinde in aliis locis. Prosunt contra Araneorum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & sedant sitim, & confortant visum.

In *Achate* apparent variæ impressiones: Nemora, Flumina, Jumenta, vestigia Lupi vel Leonis, ita expresse à natura insculpta, ac si Gemmarius data opera fecisset, *Plin.*

Adamas, Nascitur & extra aurum, & in auro nobilissimo.

1. Extra aurum duplex Indica cognatus colore Cristallo transflucido, & laterum sexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum nascens, est præcedenti minor.

In auro nobilissimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron.*

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par seminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei splendoris, pondere reliquos antecellens, sed his natura dissimilis: hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari potest.

Hi

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantùm habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissultet, incudésq; ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne calescens.

Rumpitur hic lapis, sanguine callido recenti hircino, præcipue cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum siseleos.

Adamantes, Expetuntur à sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & à plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum positus, non patiatur abstrahi, aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius.*

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarnech, Est auripigmentum.

Adarces, Res est in maritimis locis nascens, præcipuè in *Capadocia*, seu *Galatia*: tanquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ sponte nascitur; vel ut sal Indum in Canna.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis *Asii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima,

ut

ut possit videri lacustre quasi halcyonium,& quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie nisi fallor,balla marinum vocant.

Dioscor.& *Plin.* *Adarcem* nasci ait circa arundines tenues è spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent, & habere vim causticam.

Adarris, Est flos aquæ Maris.

Adec, Est lac acetosum. Vocatur etiam *Adhebe.*

Ader, Est lac recens sine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc.*

Adehem est, *Alhohonec*, Est Lamina.

Adarige, Est Armoniacum.

Adabisi, vel *Adebezi*, Est testudo.

Adibat, Est Mercurius.

Ados, Est aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Est pondus quatuor librarum.

Adram, Est sal gemmæ.

Adraragi, est Crocus hortulanus.

Adsamar, est Lotium.

Aër, est Aura, halitus, spiritus, ventus.

Acetum amineum, est album.

Acetum de fæcibus *aceti* distillatum, est acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac similia, quasi aqua fortis consumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui est liquor ille acerrimus *aceti*, qui abstracto phlegmate in fundo restat. *Par.* lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit à Cristallis fæcum aceti distillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, distilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo sæpius, & digere in fimo, tandem distilla: & primo quod erit seorsim cape, quod posterius igne fortissimo prolicitum prodit, est Acetum radicatum.

Acordina, est Tuthia *Inda*. B *Acor-*

Acortinus, eſt Lupinus.

Acureb, eſt vitrum.

Acuſto, eſt nitrum.

Alaurat, eſt ſal nitrum.

Acetum, Philoſophorum eſt aqua mercarialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla ſolvi perhibent, hydor ſophorum.

Acetum, radicale eſt acetum diſtillatum ex ſua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua ſolvens.

Adamita, eſt Tartari quædam ſpecies.

Adech, eſt interior & inviſibilis homo noſter, qui ſingulorum exemplaria præfigurat in animo noſtro, quæ manibus ſuis poſtea fingit ac imitatur: exterior iſte homo noſter viſibilis, uterque juxta ſuam naturam operatur, inviſibilis inviſibilia, ſenſibilis ea quæ ſub ſenſum cadunt, ſub eadem forma tamen.

Æs, ſeu *Cuprum*, à Chymiſtis Veneri tribuitur, eſt corpus metallicum lucidum, rubedine fuſca participans ignibile & fuſibile.

Eſt quaſi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymiſtæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terreſtri, adurente, rubro, non claro, & ex tali ſulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis cöiens cum generoſa matre id eſt cum argento vivo bonæ ſubſtantiæ, generat æs, filium tam lividum fuſcæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallis & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id eſt, Marchaſita, item ex aliis ſpeciebus, ut ex lapide fiſſili Iſlebiæ: & ex nonnullis terræ generibus luteis & purpureis: Chryſocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs,

Æs, non semper cuprum denotat, sed quandoq; aurum vel argentum à natura sine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per se generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modò ex aliis arte humana separatis. Primò natū in *Galilea*, sed in parva quantitate. Nostris temporibus visum est simile, sed rarò, nec nisi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis subterraneus, invisibilis & sulphureus, qui lapides sub montibus adurit in carbones gagati persimiles, resina & bitumine quodammodo pleni sunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præsertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum se præbet uno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui nomen hoc ipsum habet, item in regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres causam ejusmodi flagrationis admirati, nec valentes eam post multam indaginem reddere, tandem eo desperationis devenerunt, ut inter celeberrimos Philosophos, Physicos, atq; Medicos, Empedocles unus in medias Æthnę flammas devorandum sese conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Cajus Plinius* ejusdem ignis fumo sese non aliter suffocandum exhibuit. O vesana hominū ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores sustinuisse ut nihil scirent, prę ter ea quę damnosam mortem inferunt, existimantes, satiùs esse non vivere, quàm non scire, quę tamen non ignorabunt esse transitoria. Mulierculę quidem absoluta coquina, prunas ardentes in ollā norunt concludere, ne per nimiam rimulam aëri pateat aditus, ad hunc modū prorsus emoritur & suffocatur ignis, qui nisi per aërem, & in ipso vivit. Si tamen priusquam extinctus sit omnis, ut vel scintilla superfit, facto spiraculo reviviscit, ac in pristinū statum redit. Non secus de

æthneo judicandum,qui suam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continentur. Verùm non caret suis spiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ, modò per hoc, jam demum per aliud vitam &nutrimentum haurit ex aëre.Si verò suis careat spiraminibus,haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat necessum est. Videte quæso quàm aniles causæ Philosophos infideles moverunt, atque torserunt in mortem usque. Latiorem ignis hujus naturalis rationem,ubi de mysterio magno increatoParacelsum interpretatus sui libro, qui de luce naturæ inscribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum sit,quantùm loci ratio patitur.

Æthnici,dicuntur spiritus ignei,vel spirituales homines igne fragrantes,qui variis modis & formis apparent,ut igneæ flammæ,titiones,globi,sphericæque prunæ,idque in sulphureis montibus.

Alcali dicitur sal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & solidæ.

Æs, dum ita. 1. Est in sua vena in fodinis sc. ubi plurimum est pyrites, id est marchasita, nativas illas causat species vitrioli Colchitis,Misii,Sorii,Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus speciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs ustum. 4. Extinguitur & fit squama æris. 5. Excuditur & fit squama æris. 6. Jam in excocti superficie, fit ærugo rasilis.

Æs est duplex.1.Purum,quod in ærariis metallinis, &argentariis reperitur:quod sine excoctione tale est, venulæ implicatæ interdũ cernuntur, interdum totæ bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est,marchasita; item ex aliis speciebus, ut ex illo lapide fissili Islebiæ, præterea ex non-

nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chrysocolla, & æruleo etiam ut aurum.

Æs uſtum noſtro tempore, fit ex ipſo ære cremato, ſulphure & ſale. Laudatur potiſſimum Memphiticum, & Cypriacum à *Dioſc.* Aſtringit, ſiccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties iungitur ulceribus cum aceto, conſumit ea quæ ſunt impedimento in ulceribus.

Æs uſtum, eſt Crocus Veneris. *Par.l.5.* de natura rerum, pag. 420.

Æs Hermetis, verè & propriè, eſt corpus imperfectum nondum præparatum, ſicut eſt initio: Eſt Mercurius, pulvis ſolis, caput corvi, æs noſtrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbeum noſtrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arſenicum, Nummus, Anima, Leo viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, ſanguis, *&c.*

Æris, vel Cupri ſpecies 26. numerantur à *Rul.* pag. 10. & 11. ſi plura ſcire cupis, & diſtinguit æruginem æris in 65. ſpecies à pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, eſt
- 1. Raſile eſt,
  - 1. Nativum in Metallis Cipriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo effloreſcit: hæc pauca ſed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
  - 2. Factitium fit in ſuperficie æris, & eſt triplex,
    - 1. Raſile quia raditur.
    - 2. Vermiculare à ſcolicerme, quæ in vermicularem creſcit.
    - 3. Aurifabrorũ quę eſt factitia Chryſocolla.
- 2. Sciſſile
  - 1. Nativum quod eſt vera Chryſocolla, id eſt glutinum auri.
  - 2. Factitium, Aurifabrorum, viride, raſile, Chryſocolla fictitia.

Ætites, à Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ sine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus, cum vulvæ sunt lubricæ; est gemma variarum specierum.

Ætitis, sex sunt species.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in se continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & inest terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & solutus jacet, & conquassatus sonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhęret.

5. Mottefchanus, capiti humano similis, rotundus, & durissimus, cui flores Cristallini quadranguli specie adamantum, qui formati sunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil nisi aër continetur: qui plura scire desiderat, legat *Rulandum*, pag. 21. 22.

Affronitrum, est spuma nitri, quæ est salsa, vel est sal *Cappadocium*.

Affeos, & *afros*, est spuma.

Affroton, spumeus.

Affrodina, est Venus.

Affenicum, est anima.

Afformas, est vitrum.

Affax & *affaris*, est atramentum.

Affrengi, est Minium.

Affidra, & *Almat*, est Cerusa.

Afrob, est plumbum nostrum.

Alababar, *alchonor*, *alastrob*, *alomba*, *agar*, *algit*, *algerit*, est Calx.

Albusal, est arsenicum sulphur. *Alkibot*, *alchibit*, *alchimit*, Sulphur.

Alafor, est sal alkali.

Alatan,

Alatan, est lythargirium plumbi.

Ahenum, est vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejusdemque fere latitudinis cusum: Hujus fastigio cooperculum sequentem in modum formatum, illiusve limites ritè claudens imponendum est. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inservire debet) ad amplitudinem imponendi vasis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere possit. A latere verò alterutro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida suffunditur, & defectus expiratę aquę suppletur, perforatur. Usus hujus aheni cum operculi in balneis frequentissimus est.

Akon, Cos, est lapis quo cultri acuuntur aliáque instrumenta. Hujus variæ sunt species, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis est quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabastrites, est lapis ex speciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus sunt tres species.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruffo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem repræsentat, & hanc speciem propriè intelligit *Dioscorides*, cum inquit, *Alabastrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, durities cum pice aut resina discutit.

Alasalet, est Armoniacum.

Alartar, est æs ustum.

Albanum, est sal urinæ.

Alber, est urina.

Alborca, est Mercurius.

Albaras, eſt Arſenicum.

Alberick, eſt album æris.

Albetud, eſt Galbanum.

Albi, id eſt ſublimati.

Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia de qua fit in cauſtum.

Albot, eſt crucibulus.

Albotar, *alſidas*, eſt Ceruſa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, eſt Terebinthina.

Alcady, eſt attramentum album.

Alzegi, Attramentum.

Alcaol, eſt lac acetoſum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guajaco.

Alcebris vivum, eſt Sulphur.

Alchitram, eſt ole. Juniperi, pix liquida, arſenicum præparatum ad abluendum.

Alchitran, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.

Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.

Alcol, eſt Acetum.

Alcohol, eſt Antimonium, ſive ſtibium.

Alcone, eſt Aurichalcum.

Alcor, eſt æs uſtum quaſi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Altimar*.

Alcore, eſt quidã lapis, habens folia ſimilia argento.

Alcubd, *Alumbair*, eſt butyrum crudum.

Alech, eſt vitriolum.

Alecharith, eſt Mercurius.

Alechil, eſt tripes.

Alectoria, eſt gemma criſtallo ſimilis, vel aquæ limpidæ. Præ ſe fert cryſtallinam ſpeciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut

Albertus

Albertus vult galli castrati ; post quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicosos se portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotoniensem in certaminibus fuisse invictum. Conciliat gratiam puellis, & restringuit sitim.

Alefantes, est flos Solis.

Alembic, est Mercurius.

Liquor *Altahest* Paracelsi, omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Liquor A*ltahest*, est magnæ virtutis, ad præservandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis superfluitas vini à vino separatur, ita ut accensum ardeat, donec totum consumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelsi, A*lcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud est, quam purior & mundior substantia ab impura separata ; ut A*lcool* Antimonii Paracelso nihil aliud quàm hoc Autor vult, ut Antimonium non modò atteratur pistillo, & mortario, sed etiam in volatilem suam substantiam, à suo naturali colore non immutatam. Idque solo ignis & caloris beneficio regimineque fieri necesse est, ut postquam vulgariter contritum fuerit, Philosophicè tandem alteratur sublimationibus, quæ pistilla sunt Philoso, & mortaria. Docet alio loco hanc sublimationem fieri debere sine omni capite mortuo. Constat itaque nihil fæcum affuisse ante sublimationem ; Flores citrinos aut rubeos elicere non possunt, qui à vulgari

tritione antimonium sublimant in fuliginem albam.

Sed ejusmodi sublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minimè liquescat, ascendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, est capitellum, quod vasis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* rostratus, est qui humores resolutos per canalem aut rostrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius Cœcus, hoc est sine rostro sublimationibus inserviens. Hic in sublimationibus nonnunquam in vertice perforatus est, aliquantulum, humores ascendentes emittens.

A*lcahest*, vel *althahest*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt esse tartarum, mens tamen autoris facilè deprehẽditur à præparationis ejus descriptione.

Alchimia, est impuri separatio à puriore substantia.

Alcol, aliquando scriptum *alcool*, vel *alcohol*, est pulvis in minutissimũ pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui restringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam.

Alcol, vini est, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, est idem quod sulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, est sulphur vivum.

Alcofol, (vel ut nonnulli volunt) *alcofol*, est stibium sive antimonium: Item *alcimad*, est stibium.

Alandahal, est colocinthis.

Alembroth est sal mercurii, vel sal Philosophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, est sal tartari & magisterium magistrorum.

Almizadir, est viride æris.

Alteyplumbi, est materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi.*

Alusan

Alusar, est Manna.

Amalgama, est impastatio auri, argenti, vel alterius cujusque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, est lapis alumini scissili vel plumoso natura conditioneque similis, igne non uritur, quapropter & salamander appellatur.

Amidum, vel *amilum*, est albissima farina concreta in panes ad solem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur superflua, quæ nascitur ad linguæ radicem.

Amnis alcalisatus, est aqua transiens per calces terræ, ex qua desumptum est *alcali*.

Andena, est calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liquescit igne, haud secus atque aliud quodque metallum, fundique se permittit in formas.

Anathron, vel *anachthron*, species est salis, quod super petras in modum usneæ albæ & lapideæ nascitur, nonnulli sal nitrum appellant. Falso putarunt antiqui fel esse vitri, cùm sit potius fel lapidum.

Anatrum, est vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo smaltum appellant, vel terra saracenica.

Anthos, extra vegetabilem rorismarini significationem, & ad metalla usurpatum, significat elixir ex auro, vel ejus quintam essentiam.

Anatomia essata, parens est morborum.

Anticar, est Borax.

Anatris, vel *antaris*, est Mercurius.

Aniaday, vernum tempus significat æternum, & novum in futuro mundum, & paradisum.

Aniadum, est Cœleste corpus, quod in nobis Christianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacrosancta Sacramenta: vel est homo spiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus,

Aniadus, est rerum efficacia.

Aniada, sunt fructus & vires Paradisi & Cœli, sunt etiam Sacramenta Christianorum. in Physicis verò significant astrales vires, atque Cœlestes, ut sunt, quæ per influentiam, imaginationem, æstimationem, & Phantasiam nos ad vitam longam provehunt; ex dono Dei tamen,& ad æternam sollicitant.

Anodina, sunt indormitiva medicamenta.

Anodus, est id quod ex nutrimento separatur à renibus.

Anontagius, lapis Philosophicus.

Anima saturni, est Altey, atque dulcedo plumbi suavissima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philosophicus, est mensis communis.

Anotasier, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, est sal Armoniacum.

Alfol, *Alcob*, *Azonec*, *Alacap*, *Aracab*, Aquila.

Ales, est sal compositum.

Alexir, est medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Aiezaram, est lotura plumbi.

Agallium, est Aquilegium spinosum, resta bovis, sive aratri remora dicta.

Agresten, significat potum ex pomis vel berberis, siceram, seu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Altingat*, est flos æris.

Alfacta, est distillatio.

Alfadidam, est scoria ferri.

Alfatida, est Cuprum ustum, vel Laminatura Veneris.

Alfusa, est Tutia.

Algali, est Nitrum.

Algamet, Carbones.

Algeriæ, *Algerie*, est Calx.

Aligulus,

Aligulus, est Confectio.

Alcafiel, est Antimonium.

Alkalia, est Vas.

Alkale, est oleum Gallinæ.

Alkali, est vitriolum fossile seu fusile calcitura in Aludal.

Aludel, & *Alutel*, est vitrum sublimatorium.

Alkali, est aliis lapillus salis, modò ex calcibus reverberatis per humorem extractus, dissipatóque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipuè, cum relicto impuro, segregatoq; corpore, essentia formæ hujus lapilli elaboratur. Cùm verò integræ res calcinatæ & diffusæ ad solidam consistentiam reducuntur, ut cum sal communis solvitur humore, & iterum coagulatur: Item cùm margaritæ calcinantur totæ, solvuntur & coagulantur vicissim magisteria per se sunt, at *Alkali* ex similitudine vocatur.

Alkautum, est æs ustum, vel species aromatica, secundùm quosdam Arsenicum.

Alkaut, *Almarkasita*, est Mercurius.

Alkaranum, est Duenec viride. *Duenege*, est vitriolum.

Alcara, est cucurbita.

Alkin, & *Alkal*, est Cinis clavellatus.

Alkir, est fumus vel Carbones.

Alkitram, pix liquida.

Alkoel, est plumbum exquisitum de Minera. Lapis *Lazuli*, Antimonium.

Alcol, est Tartarus. *Theophrastus* sic ait: *Alcol*, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. Sic *Alcol* vini, est aqua ardens rectificata.

Alkosor, est Camphora.

Alkimia, est pulvis de basilisco. *Alchimilla*, est Saniculus.

Allabrot,

Allabrot, est quoddam genus salis confectum.

Alma, est aqua.

Almagra, est bolum Cuprum, Laton, & lapis ipse, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakist, *Almakanda*, est Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyritus*, est Lythargirium argenti.

Almarcat, est Scoria auri. *Almetat*.

Almartack, est Lytharginus cinis.

Almechafide, est Cuprum.

Almene, est sol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar, *Almisadar*, *Amizadir*, *Asanon*, *Almisadir*, est sal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalap*, *Aleth*, *Asabum*, *Almiba*, est Stannum.

Aloe, est Epaticum. *Aloe*, *Alepatick*.

Alofil, est pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalac*, est Sal.

Alosanthi, est flos salis.

Alramudi, est Cineritium.

Alselat, *Altimar*, *Aycupher*, est æs ustum. *Alzofar*.

Altambus, est lapis rubeus. Scilicet sanguis venarum hominum.

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, est argentum vivum.

Althanaca, *Alernet*, *Albimec*, est Auripigmentum.

Altinuraum, est Vitriolum.

Altingat, est flos æris.

Altimio, est Fæx plumbi.

Aludel, est vitrum sublimatorium.

Aludit, *Antaric*, *Azon*, *Azomses*, est Mercurius.

Alufir, est rubedo.

Aluech, *Aluach*, est Jovis corpus purum.

Alumboti, est plumbum ustum.

Alais, *Alafor*, est vas.

Alsech,

Alsech, est Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus est notum. Variæ sunt ejus species. Est gemmæ optimum. Et est Mercurius, quia solvit. Est Jamenum, Roccum, Scissum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuensium nitrum, Fossile, Fusile, Plumosum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Ustum, Liparinum, *&c*. Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & fossibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1. Simplex vulgare. 2. Nigrum. 3. Album. 4. Perscriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag*. 33. ad 36. diversa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando*, *pag*. 72. ad 74.

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habes *lib*. 7. de Natura rerum, *pag*. 451. Para.

Aluminis diversi præparatio varia, *lib*. 4. de præparationibus, *pag*. 656. 657. ad ulcera putrida, paralysin, alvi profluvium, *&c*.

Ales crudum, sunt guttulæ cadentes sæpe in nocte Mense *Iunio*.

Alunibur, est Luna.

Alunsel, est Stilla.

Alusen, est Sulphurata.

Alzemafor, est Cynobrium.

Alzilat, est pondus trium granorum.

Amalgamatio, est calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non semper ad finem calcis contendamus, eo modo, satisq; est, ita metallũ solutum esse, ut duci possit instar pultis, seu malagmatis aurifabrorum: tamen corrosio fit per eam in pulverem minutissimũ, quem item calcem nominant.

Vel *Amalgamatio*, est Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum sex, novem, aut duodecim

duodecim argenti vivi partibus commiſcetur, & coadunatur, ut fiat maſſa undique ſui ſimilis, atque ita metallum diſcontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem ſuper igne lento abluto, metallum inſtar tenuis calcis relinquitur.

Amandivus Lapis, eſt gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non eſt gemma contemnenda conſule *Albertum.*

Ambra, eſt Sperma Ceti.

Amene, eſt ſal commune.

Amentum, eſt alumen ſciſſum.

Amethyſtus, eſt gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat ſex ſpecies viliores orientalibus.

Amianthus lapis, naſcitur in *Cypro. Dioſcor.* ſimilis alumini ſciſſo, verùm *Amianthos* proculdubio, eſt alumen noſtrum plumoſum, & hinc æterna candela fieri poſſit: non eſt magnæ virtutis, ſed exiccat: refer ad *pag.* 120.

Albeſtos, eſt coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cùm ſemel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cùm ſit unctuoſus & humidus.

A*mogabriel*, eſt Cinobrium.

A*n-pater*, Sulphur.

A*nſir-filius*, Mercurius.

A*nſirarto-ſpiritus*, Sal,

A*naton*, id eſt A*matron*, eſt ſal nitri.	Synonima.
A*natron*, eſt fæx vitri.	
A*natron*, eſt Baurac.	
A*natron*, eſt ſagimen vitri.	
A*natron*, eſt ſpuma vitri.	

A*ncora*, eſt Calx.

A*ndurac*, eſt Auripigmentum rubeum.

A*nſuka*, eſt Coagulum.

A*nhelitus*, eſt fumus, alibi, fimus equinus. *An-*

Antonii sancti ignis, est inflammatio naturalis.

Annora, est calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, propriè est Rosmarinus: sed ad metalla translatum, quintam essentiam, sive Elixir auri significat. Interdum medicinam extractam ex *Berillis*, à corpore suo, *Par.*

Athonor, est furnus.

Anticar, *anucar*, *ancinar*, est Borax.

Antimonium, *Alhofol*, est lapis de vena plumbi. Marchasita Saturnii, Magensia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyrice preparatum, est Supremum venenorum omnium antidotum: Venena enim naturalium continent antidotum sui veneni. *Bas Val.* 14.

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ est virtutis & energiæ, ut lapidem ferè philosophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in transmutatione metallorum. *Bas Val.* 15.

Bas. Val. Concludit tanta esse secreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax esse possit ea ipsa omnia investigare, quò enim magis investigamus, eò abstrusiora, & pretiosiora, inveniuntur. *pag.* 16.

Aphebriock, est Sulphur.

Aphrodisia, est ætas Venerea.

Aphronitrum, sicut sal, & spuma salis se habent adinvicem, ita se habent nitrum, & spuma nitri, adinvicem. Estque in his salis ad nitrum, & è contra nitri ad salem. Item spumæ salis ad spumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petræ, vel parietis, (sicuti spuma salis res est levissima, glebosa, & friabilis, spumosa, mordens, coloris penè purpurei, & hæc optima. Nos spumam nitri, & aphronitrum,

 dicimus,

dicimus, & spumosum aphronitrum, quod nascitur muris & petris Variat spuma nitri secundum petras, & muros, ubi nascitur: hujus virtus est similis sali adusto. Sunt ferme unum aphronitrum, id est spuma nitri, flos petræ, & flos *Asiæ* petræ: Sed differunt substantia paulùm, nam si resolvitur igne, est flos petræ *Asia*: Si non resolvitur, est spuma nitri nostri. Jenæ in Thuringis species pulcherrima aphronitri reperitur, species, quæ respondet plurimum flori *Asiæ* petræ à *Dioscor.* descriptæ.

Aquala, est Arsenicum vel Sulphur.

Aquila, est aurum guttando.

Aqua Cerebri, est aqua Tartari.

Aqua Elsabon, est aqua solis communis.

Aqua fœtida, est aqua Mercurii.

Aqua fortis, est quæ ex acribus & corrosivis, certa proportione commistis, violentis ignibus distillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validissima vocatur stygia, quę salem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum solvatur. Diversis fiant virtutibus aucta mistura, ex consilio, ut sit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt instar fortium ex eadem materia, sed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum est, quod nulla tingat nisi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio super fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc sperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi sub mare crescentis, alii jecur piscis, alii stercus cujusdam piscis, alii spumam quandam maris, alii nasci in specie fungorum sub mare dicunt. Consule *Serap.* & *Almanso.*

Aqua holsobon, est aqua salis panis.

Aqua Lilii, est auripigmentum.

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, eſt ſal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, eſt Sol & Luna ſoluta, in aqua ſimulque junctis. Dicitur etiam aqua cœleſtina, & Mercurius philoſophorum.

Aqua philoſophica, nominatur quibuſdam acetum ſublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua Palæſtina, eſt flos æris, vel viride æris,

Aqua pluvialis, eſt aqua dulcis.

Aqua rubicunda, *aqua Megi aqua ſegi*: eſt aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, eſt de ſale facta.

Aqua Saturnia, eſt aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ reſoluta in lapillis diaphonis, quales ſunt aquæ radicatæ acetoſæ, *&c.* *Aqua vitri*.

Aqua vitæ eſt Mercurius: interdum ſumitur pro vino diſtillato, & pro aqua compoſita ex variis ſpeciebus ex vino diſtillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, eſt ejus ſublimatio, *lib.* 5. de natura rerum *pag.* 429.

Antimonii olëum in magna Chirurgia *pag.* 62.

Aqua Cæſaris, aut regis compoſitio, In *lib.* de *Perſicaria*, *pag.* 741.

Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Perſicaria*, *pag.* 742.

Aquam ſalis petræ, & ammoniaci modus faciendi. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 417.

Aqua ſtillatitia, eſt extractum ſpecificum conſiſtentiæ, & diviſionis aqueæ concretione halituum, è rebus elicitorum, per diſtillationem productum. Eſt duplex.

1. *Stillatitia*. Aquæ ſimpliciter ſtillatitiæ ſunt, quæ mitiores ſunt virtute & conſiſtentia dilutiores, diſtillando ſimplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius eſt & minus tenue, ab externa aqua parùm penè differens. Aqua enim ſtillatitia ſimpliciter, minus ignis habet & plus aquoſitatis, quã ſolvens: ſed plus ignis, & minus cruditatis quàm phlegma.

2. *Aqua ſolvens*, diſtat à ſtillatitia ſimpliciter acredine ignea penetrante, ſeu acumine, & diſtillatione laborioſiore, ut quàm minimum habeat aquei elementi ſimplicis, ſed igneum potius fluorem, quaſi eſſent ignes aquei, aquæ ardentes, *&c.* à Gebero nomminatur aquæ acutæ, ab allis clavis philoſophorum, cujus vim in aliquibus aſſequitur à tota ſubſtantia hydrargyrus, vulgus diſtinguere ſolet inter ſtillititias ſimpliciter ita dictas, & illas corroſivas.

Aquarius, eſt Ferreum.

Aracon, eſt Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, *Theophraſtus* vocat Geniſtam Inteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, eſt conſolida regalis.

Arbores, eſt cutis defedatio maculoſa, neque ulla eſt in principio exulceratio, ſed in proceſſu temporis: idem quod *Morphea*.

Arcos, eſt Æs uſtum; *aycophes azuphora*.

Aremaros, eſt Cynabrium.

Area, eſt Capitis adverſi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, eſt bolus Armenus.

Antera, eſt medicina tracta de hyacinthis, ſimilitudine ſumpta à flavo citrinove colore floribus innaſcente. Liliorum, & ſimilibus.

Aphoriſmus, ut pro conſueto ſumitur, ſcilicet regula generali in medicina.

Aqua cœleſtis, eſt vinum rectificatum, ut cœli quodammodo

dammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœlestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrodens, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fæcum vini est, ea quæ fit ex calce fæcum vini, super marmor dissoluta in modum olëi Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum muscilaginosis, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens, est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ transeunt.

Aqua solvens, est acetum ut supra distillatum, & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod verè non est, at solùm apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco propter levitatem in sublimationibus. Verùm Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii spiritus.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. *Gorgonion*, *Denditres*, *Lithodendron*, *Curallion*.

Arcanum in genere, ut occultissimum quid significat. Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutem incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ

multiplicari poſſit arte Spagyrica ſupra priorem conditionem. Virtus cujuſque rei milleſies plus operatur, quàm res ipſa.

Arcaltes, eſt Paracelſo, terræ fundamentum, ſive columna, quod à ſuis conſortibus ſuſtentari non videatur, ſed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipſum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus*.

Archeus, eſt ſummus, exaltatus, & inviſibilis ſpiritus, qui ſeparatur à corporibus, exaltatur & aſcendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros ſupremus naturæ medicus, qui rei cuique ſuum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem diſtribuit. Item Archeus primus in natura, vis eſt occultiſſima res omnes producens ex Iliaſte, divina virtute nimirum ſuffulta duntaxat.

Ares, eſt naturæ diſpenſator in tribus primis principiis occultus, unde ſingula conſtant, qui rebus omnibus formam, ſpeciem, & ſubſtantiam cuiq; ſuam peculiariter diſponit, ut propriam, & non alienam induat naturam ſpecificam. Notanda eſt igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro ſcholarum conſuetudine loquar. Iliaſtes eſt generis generaliſſimi ſubſtantia conſiſtens in prima rerum omnium univerſali materia, hanc in tria genera primum diſponit, videlicet in ſulphur, mercurium, & ſal, primus naturę diſpenſator Archeus, indeque res producit omnes in proxima ſua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ diſpenſator, ex generibus formas & ſpecies producit in individua. Quarum quæque ſingularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, ſunt quæ in cibum & potum non aſſumpta, ſunt uſtionibus obnoxia natura propria, ut iſta carabe, terebinthina gagates & ſimilia.

Aridura,

Aridura, est corporis vel membrorum omnimoda consumptio, vel syderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necrosis.

Arles crudum, guttæ sunt mense *Iunio* cadentes, roris instar in Majo stillantis.

Aromata, cuncta sunt quæ suavem, & gratum admodum odorem de se præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, est extractum specificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis fit ex duplici elemento humido, & sicco (aër enim & ignis formalia sunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex est, stillatitia, & coagulum specificum: Arcanum specificum, est extractum naturæ interioris cujusque speciei substantiam referens proprius, ut in illa agnosci queat.

Archeus Paracelsi, est aura vitalis, seminum & vitæ directrix & *τὸ ἐνορμῶν Hippocratis*, *Vanhelmont*.

Archeos, Species invisibilis oberrans, & se à corporibus separans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis est producens res ex Iliaste, dispensator & compositor omnium rerum.

Arena, Hujus species ponit *Ruland*. 23. *pag*. 54. qui placet videat.

Arsar, *arsag*, est Arsenicum.

Argentum, A Chymistis Luna cui etiam tribuitur: est metallum proximum post aurum, album albedine pura, mundum, durum, sonans. Tinctura ejus albedinis est ex argento vivo puro, ferè fixo, claro, albo, & tali de sulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit super substantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Est quasi filia naturæ præponentis aurum, cöeunte argento vivo, & sulphure albo, non urente.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione, quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum prę ſe fert ſpeciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum piſcem: Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*, ſerpentem etiam, & ſcorpionem, *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ ita formatum. *pag.* 56.

2. Rude à Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, *&c.*

3. Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine à Germanis. Qui plura de argento ſcire deſiderat, legat *Ruland.* à *pag.* 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymiſtę Mercurium vocant. eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita totali unione, perq; minima, quouſq; humidum fuerit, temperatum à ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter.

Eſtque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philoſophorum ſecundùm Chymiſtas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & ſecundùm quod coit cum patre, & maſculo ſuo ſulphure, cauſat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus à matre, ſic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum reſolvuntur. Argentum vivum eſt duplex. 1. Nativum, 2. Artificiale.

1. Na-

1. Nativum, sui coloris, sine excoctione: quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2. Artificialè quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conservationem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum: dum verò est mortificatum, id officinis vocant concrematum, seu sublimatum à nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosum primo.

Argentum vivum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag.* 68. ad 70. varias species argenti vivi, usque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia similes sunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia sunt genera quæ discernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus, pag.* 7. refert 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri possent, si non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent; si argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more solito informarentur.

Argistata, est Incerata.

Argyros, est Argentum: inde Lythargyros, lapis argenteus; Lythos, n. est lapis.

Asabon, est Sapo.

Asagen, est sanguis draconis. *Asegen*, & *Azogen.*

Asagi, vel *Azegi*, est vitriolum vel atramentum rubeum.

Asamar, est viride æris. *Asingar*, vel *Asugar*.

Aseb, *asep*, est alumen, res est metallica, seu vena teræ quæ habet mediam substantiam inter calcanthum & sal, & reperitur in fodinis: Estque Salsugo quasi terræ *Plin. lib.* 35. *cap.* 15. fit ex aqua limoque, hoc est terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æstivis solibus maturatur.

Estque vena quasi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem transducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *azel*.

Ased, est Leo.

Asdenigi, est Æmatites. *Azedegim*.

Asenec, est Sol.

Asmaga, est permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Asoper, est Fuligo.

Asseres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam dissectæ arboris extimi.

Asubedegi, est lapis scindens alios lapides.

Atac, est tath, vel nitrum.

Atebras, est vas sublimatorium.

Attingat, est flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, est Capsula terrea.

Atureb, est vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, est testæ ovorum.

Auraric, *azoch*, *azog*, *azet*, *Besec*, est Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in teram propter nutrimenta descendit, unde nutrix omnium est terra.

Auripigmentum, est Arsenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti solent. Est crustosum aureo colore micans; Est affini quoddam sulphuri, ex simili materia & odore. Estque sterquilinium terrestre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod

per

per longam decoctionem transit in substantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland. pag.* 87. ad 90. si placet.

Azarnet.

Aurichalcum, est Cuprum.

Aurum Philosophorum, est plumbum.

Aurum vivum, est argentum vivum.

Auver, est aqua pura, vel lenis,

Azaa, est Magra, Terra rubea.

Azci, est atramentum. *Azec*, est atramentum virde.

Azeg, azegi, azeci, est vitriolum. *Azuric*, est vitriolum rubeum.

Azem, est butyrum coctum. *Azemasor*, est Minium vel Cinabrium.

Azuc, est corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, est Vermilio, vel Minium. *Azimar*, est æs ustum.

Azungia Vitri.

Azoch, est Laton, est cũprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, est mandragora. *Aroph* Paracelsi curat calculum.

Arsaneck dicitur, arsenicus sublimatus.

Arsenicum, est fulgur metallorum, est etiam sal ipsorum & Saturni, quod alias artanec, vel artaneck reperitur nonnullis locis.

Artetiscus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, est oleum rubeum ex radicibus herbarum unâ cum pane simul in fimo digestis, arte tractum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad similitudinem picis. Est flos æris etiam.

Ascenden-

Ascendentia, ſigna dicuntur, vel aſtra firmamenti cœli,& præcipuè ſyderei ſpiritus.

Asaphatum,eſt ſerpigo, vel impetigo,aut intercutanea ſcabies in poris generata,vermiculorum inſtar, edunt, ſi comprimatur cutis,fila oblonga nigro capite proſilientia.

Assala dicitur,nux myriſtica.

Assaliæ, vermes dicuntur in ligno naſcentes, vel inter aſſeres, alias teredones. *Aselli*, Millepedes.

Asthma,pulmonis eſt morbus,vel peripneumonia, unde gravia ſuſpiria.

Astrum,hoc loco dicitur,virtus & potentia rerum ex præparationibus acquiſita, ut ſulphuris aſtrum eſt ejus accenſio,qua veritur in oleum prꝫſtantiſſimum. Item aſtrum ſalis eſt ejus in aquam vel oleum reſolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter aſtrum, eſt ejus ſublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali ſua majorem atque ſubtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, eſt furnus in arte Spagyrica potiſſimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius uſus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag.* 76. ad 78.

Atramentum, varia ſignificat juxta adjectionem, ut ſutorium eſt cuperoſſa interius rubeum calcanthum, ſcriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque diſtillatum ex viridi, quod Romanum vocant,aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias ſpecies numerat *Ruland. pag.* 78. ad 80.

Attractiva,dicuntur medicamenta, alias magnetica,quæ vim ad ſe trahendi habent,ex ſimilibus etiam attractivis compoſita.

Auguriſta, dicitur ſuperſtitioſus artifex, qui ſuam artem

artem in ſpeculis,cryſtallis,& in aquis exercet,præcipuè in volucrium cantu volatuque,ut ex eis præſagiat: aliorum etiam ritus ob eandem cauſam obſervat.

Aurum potabile, eſt liquor auri ſine corroſivo,quod pauciſſimi norunt, eorum etiam qui parant indics in hominum perniciem potius quam ad ſalutem.

Aurum vitæ, eſt aurum præcipitatum, & in ſummam rubedinem cinabaris tritæ ſimilitudinem reverberatum præſtantiſſimum quod ex proprio ſuo mercurio fit, ac præcipitatur.

Auſtromantia, alia eſt ſuperſtitio quædam excogitata, ex ventorum obſervationibus, ut quum aſtra ventorum in ſummam, ultra conſuetudinem, vehementiam erumpunt,inde futuri præſagium homines otioſi magis quàm curioſi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam ſcripta reperitur,eſt medulla oſſium.

Azoth, eſt argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & propriè mercurius corporeus. Paracelſo præſertim eſt, univerſalis & indifferens medicina rerum ſpeciem omnem exuta, & intenſiſſimam induta vim, atque centralem quandam virtutem generaliſſimam, reliquas omnes medicinas in ſe concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes ſubſtantias,excluſis accidentibus.Hanc in enſis pomo concluſam quocunque locorum jërit geſtaſſe ſecum perhibetur.

Atramentum ſutorium,eſt vitriolum,id eſt Calcanthum, *Rul. pag*. 80. ad 86.

Aurum,A Chymiſtis dicitur Sol,& ſoli tribuitur. Eſt corpus metallicum,citrinum,fulgidum,ponderoſum,æqualiter in ventre terræ digeſtum, aqua minerali diutiſſimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro,rubeo: & ex ſulphure mundo,fixo, rubeo non adurente.

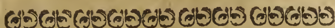
adurente. Aurum eſt ſubtiliſſima ſubſtantia argenti vivi. Videmus enim argentnm vivum facilè aurum ſuſcipere, quod proximum ſua natura eſt, ut mater filium ſuſcipit. Deinde aurum, ex pauca ſubſtantia mundi ſulphuris, & puræ rubedins conſtat; plus tamen habet argenti vivi quàm ſulphuris, plus habet à matre quam patre. Sulphur puriſſimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, ſulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic eſt filius delectus, quem ſemper proponit facere, ad quem ſemper contendit natura. Eſt metallum omnium temperatiſſimum calidum & ſiccum ſecundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum eſt duplex 1. Nativum purum. 2. Coctum.

1. Nativum purum, quod à natura tale eſt, cujus maſſas *Hiſpani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago, Albi, Sala, Schwartza*. 2. In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus ſcintillę quaſi adhęrent ad *Saxi* quoddam genus candidiſſimum voatum à *Germanis* Quartz. 3. In capitulis piſcium quos Forellas vocamus.

2. Coctum, quod conflatur ſeu coquitur. 1. Ex pyrite coloris cineracei, & galeneæ, (*which is a vein of Lead and Silver together.*) 2. Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut ſit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3. Ex Chryſocolla. 4. Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum, Hiſpanicum, Hungaricum Germanicum*, certis diſtant gradibus, plura ſcias *Ruland. pag.* 92. ad 94.

B. *Baculus,*

B.

B*Aculus ferreus*, eſt inſtrumentnm cuſum ad ſuſtinenda impoſita vaſa.

Bayda, eſt vas ſuper quod diſtillatur.

Bagedia, eſt libra 12. unciarum. *Berdadia*, etiam eſt Libra.

Baiac, eſt Ceruſa. *Balziam*, eſt faba.

Balaſius, Purpureo ſeu roſeo colore flammeſcit, & rutilat, à nonnullis placidus dicitur, aliqui putant eſſe Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus fœminea, à virtute maris differat. Pluries compertum eſt quod exterior pars unius lapidis atteſtatur balaſio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balaſium eſſe domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit: conciliat amicorum diſcordias, & in humano corpore ſanitatem inducit. Et potatus cum aqua ſanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus ſubvenit.

Balitiſtera, eſt Terra rubea.

Barach panis, eſt nitrum ſalis.

Barcata, eſt Meatus Ignis.

Barna, eſt vas vitreatum.

Baſura, eſt ſemen. *Baul*, eſt Urina.

Batitura rami, eſt ſquama veneris. *Batitura æris*, eſt ſquama Metallorum.

Baurac, eſt ſal gemmę, ſaphirium lythargyrum albificatum, eſt etiam ſal vitri, fæx vitri, ſpuma vitri, fel vitri: teſtudo argenti vivi.

Baurac, etiam, eſt attinchar, quodlibet genus ſalſuginis.

Bezar, vel *Beſar*, Lapis viridis pretioſus.

Bian-

Bianchetunſim pythium, eſt Ceruſa. *Biladen*, eſt Chalybs.

Bitumen, eſt ſulphurea terra, ſuccus pinguis, bituminum varia ſunt genera.

1. Liquidum oleo ſimile petroleum.

2. Liquidum odoratum Saxonicum.

3. Odoratum camphoræ nativæ.

4. Nigrum craſſum quod apicis colore nomen habet, a lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum craſſum è Paleſtina.

5. Foſſile carbonibus ſimile.

Bodid, eſt ovum.

Bof, eſt Calx viva.

Bolus, eſt Coagulum ſpecificum, quod eſt eſſentiale Chymicum, ut ſit eſſentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam neceſſario antecedit ſolutio) nodum ſegregata, conſtitutaque quomodo ſolent boli eluti in ſpecie fieri, ut ſit eis conſiſtentia, & forma homogenea, qualis eſt bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad eſſentiam parum intereſt.

Ruland. ponit ſex ſpecies, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntut eo contra Febres, Peſtem, & Anginam, *pag.* 105.

Bonati, eſt vitreati.

Borades, eſt Limatura.

Borax, eſt Chryſocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, eſt effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capiſtrum auri.

Botamum, eſt plumbum votum.

Botus barbatus, eſt vas ſuper vas, in quo funditur aurum.

Botus

Bonus barbatus { Vas fusorium. Descensorium. Crucibulum. Juneo factum ad fandendum.

Bractea, est Cuneus ferreus latus. Laminæ, Solæ.

Brachium, est Cuprum.

Braricia, est Vitrum.

Brase, Carbones.

Blumati terreum, est vas vitreatum. *Buccatum*, est vitreatum.

Buccellare, est Cibare, & Frustillare.

Bulbus, est Cepa Marina. Et Bulbus creditur esse squillam.

Bulga, in quam bacillo agitatæ aquæ infunduntur.

Bulga, per se hauriens aquas.

Burnea, est pix.

Burac, est omne genus salis. Alii verò distinguunt ut *Baurac, borago, borax, uritar augar*.

Butiga, sive gutta ruonio vel rubeo, est inflatio totius faciei.

Buffonitis, est gemma seu lapis qui è Bufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quẽ proprio titulo descripsi.) Hunc lapidem viri Principes semper gestare secum meritò deberent. Nam si venena vel intus in homine lateant, aut ipsi extrinsecus admota sinit, etiam præsens ille colorem mutat, & guttulas quasi sudando emittit. *Ernestus Burgravius*.

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulam gestatus, spasmi convulsionibus moderi dicitur. *Burgeravius*.

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, est furnus distillatorius aquam continens, in qua calente vasa chimica ponuntur ad putrefactionem suæ materiæ quam capiunt, ad separationem, & id

genus humidarum aſcentionum perficiendas operationes.

Balneum roris,vel roritum,eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat,vaſa diſtillatoria ſuſpenduntur,ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocavimus.

Balſamum, eſt ſubſtantia corporum, à putredine conſervans. Balſamus alias â nonnullis ſcribitur. Eſt internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatiſſima quædam eſt ſubſtantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, ſed ſal liquoris, quod à putrefactione validiſſimè præſervat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſſimum. Breviùs ſic definitur. Eſt ſalis interioris liquor ſuũ à corruptione corpus tutiſſimè præſervans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelſo,nullam ignis violentiam paſſa ſed digeſta.Item eſt omne quod celeriter ſanat,à germánico ſermone ad Chyrurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus baldzamen, id eſt celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore diſtillatum, & ad ſummum gradum puritatis adductum. *Beleſon*, eſt Balſamus.

Balſamus de mumiis,eſt balſamus de carne tractus.

Balſamus elementorum externus,eſt liquor mercurii externi, aliâs mumia elementorum externorum, & propriè rerum firmamentalis eſſentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, eſt materia liquefactione plurium una metallorum confuſa in ſulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, eſt ſal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Baſiliſcus minor, eſt ſtellio.

Berillus, eſt ſpeculum ex cryſtallo ſuperſtitioſe con-

consecratum ab auguristis. *Ruland. pag.* 101. 102. ponit *octo Berilli* species.

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis visiones observandi.

Besachar, fungus dicitur.

Besonna verò muscarum fungus.

Bisematum, est omnium levissimum, pallidissimum, & villissimum plumbum.

Bitumen perversum, est liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in se habet.

Bothor, aut cossi, sunt apostemata parvula quædam pustulosa faciei candida.

Botin, est terebinthina certo suo tempore collecta, quum plus virium à cœlestibus hausisse putatur. Est etiam balsamus ex eadem tractatus artificiose, alias butimo.

Botium, est apostema proveniens in gula, veluti struma.

Boxus, dicitur viscus in arbore nascens, ut viscus quercinus, *&c.*

Brassadella, vel *brassatella*, est ophioglossum, aut lanceola, quam etiam linguam serpentinam vocant.

Brunus, est ignis sacer in membris, alias Erysipela, vulgò ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

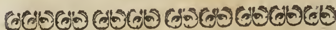
Bruta, cœlestis est virtutis influentia quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut in chelidonia per hyrundinem, in sale per ciconiam clysteris usus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni est, quod supra altey, atque dulcedo plumbi.

Blas Cordis, est spiritus vitalis, & consequenter sui caloris fomes: spiritus verò sic animatus, &

Cordis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag.* 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag.* 336.

C.

C*Abala*, *Cabalia*, Ars *Cabalistica*, est Scientia occultissima, quæ divinitus unâ cum lege *Moysi* tradita fuisse fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Messia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus suis contrahit, rerumq; naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine montem pulsis tenebris illustrat. Vox est *Hebræa*, *Latinè*, dicitur Receptio, quod unâ cum lege quam postea scriptam populo tradidit secretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyses* in Monte divinitùs acceperit, quam scribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum successionibus, alter ab altero, quasi hereditario reciperet jure, ne à prophana multitudine divina mysteria cognita vilescerent aut violarentur. *Persæ* fuerunt hujus diligentissimi cultores & suos sapientes magos apellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Christum adoratum venere, & non reges ut vulgus hactenus existimavit. De hac Reuchlivus Germanus, & Picus, Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copiosissimè scripserunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabulæ scientiam, Trinitatem, Christumq; Dei filium agnovisse. Non igitur stulta multorum opinione ars est, sed potius scientia certa & cœlestis, per quam *Theophrastus* ut de seipso scribit, Dei beneficio doctrinam suam consecutus est, nec à spiritibus,

bus, malis quicquam habuit: quare falſo, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc ſcientiam apud multos in abuſam deveniſſe veluti alias ſcientias; Scribit enim *Theophraſtus Hebræos* degeneraſſe ut in doctrina Dei, ita etiam in hac ſcientia. Quare poſtea in veram ſcientiam, falſamque artem diviſa Cabula fuit. Acceſſit etiam litteralis quę mæritò inter artes incertas, numeratur, præſertim ſi ex *Hebræo* fonte non procedat. Vera enim Cabula in S. litteris ſuum habet fundamentum. Multa de hac ſcientia *Theophraſtus* in libris de Philoſophia ſagaci ſcripſit; nec dubito, quin lapſu temporis nationes exteræ ſincerius de *Theophraſto* judicabunt quam Germani quidam modò. Cùm clarius luce ipſa ex ejus monumentis conſtat eum fuiſſe ſummum philoſophum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Chriſtianæ fidei articulum negaverit; etſi quædam S. Scripturæ loca aliter, quàm vulgò ſolent, recentioribus quibuſdam doctiſſimis hominibus ipſi adſtipulantibus interpretatus eſt: ſed de Chriſto Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipſius libris patebit.

Cabulator, eſt ſal nitrum. (*Michael Toxites*, *M*.

Cabebi, eſt ſquama ferri. *Cabeth*,

Cabel, eſt Stercus.

Cacabus, eſt vas continens chores tres.

Cacochyla, eſt malus ſuccus in corpore. *Caco. chochymia*.

Cacia ferrea, eſt Cochlear ferreum. *Cadaria*, eſt Tutia.

Cadmia, eſt duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* ſpecibus apud *Ruland.* à *pag*. 110. ad 121.

Cadmia Acinoſa, eſt Tutia. Item *Cadmia*, eſt liquor candidus.

Cal, est Arsenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, est lapis Calaminaris.

Calcadis, est vitriolum album. Aliâs sal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, significat.

1. Florem æris.

2. Calcitidem, quæ species vitrioli.

3. Vitriolum.

4. Æs ustum, vel petrinum.

5. Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale soluto, & ipsa solvuntur, quod est in Venere. Congelant frigore; Venus de quibusdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adsit, aquositas abundat, si viriditas, aër exuperat. *pag.* 123. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*. est species atramenti.

Calcaton, est Trochisci de Arsenico.

Calchithios, est ærugo æris. Item Marchasita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum*, est Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, est stannum.

Calcocos, est Æs. *Calcithos*, est æs viride. *Calocamonon*, Æs ustum.

Calcitari, est Sal Alkali. Alkael. *Cali* est cinis clavellatus.

Calcidicum, est Medicamen de Arsenico.

Calmet, *Cosmec*, est Antimonium. *Cosmet*, *Cusmee*.

Caiusaz, est oleum Indi.

Calusa, *Cyptas*, est Crystallus.

Calor naturalis, est quando radii solares vel per se materiam sibi applicatam excoquunt, vel in speculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis usus est apud artifices dissolvere & calcinare.

Calor

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius eſt inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modò ſubtiliores, & ad naturam aquitatis ſimplicis approximantes ſubſtantiæ propelluntur, ſed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, eſt quando vaſe in fimo poſito, materiam continere, digeſtio fit. Hic calor uſus eſt in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas ſepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel ſtramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, eſt quo materia diſſolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, eſt quando igne auctiore & intenſiori res ſeparantur.

Calor arenæ, Medius eſt inter cinerem, & ſcobis ferri, & eſt quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam ſubſtantiam fixiorem, aquàm cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam ſubtilem, non adeo violentum calorem præbere, quàm groſſum.

Calor ſcobis, aut ſcoriæ ferri ſuperiore intenſior, & aperto vicinior eſt quando ex ſcobe, vel ſcoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, eſt quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus uſus eſt in infuſionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & diſſolutionibus.

Calor flammarum, eſt quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non ſpiritus tandem propelluntur.

Calor vesicæ levis, est quo ex materia vesicæ apposita, applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majori, vel est rerum coagulatarum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corrodentes materię siccę adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaparosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentémque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus, aliquando super aceto, vel recrementis unicarum pressarum suspenduntur; aliquando presertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Calybem, in crocum subtilem per vaporosum corrosionem redigere gestens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex salis petræ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Post in cucurbitę superiore parte laminas chalybis suspendo, lutoq; vasis artificium obduco, ne spiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vase laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis subtilissimus adhęret, quem lugopede detergo. Porro laminas iterum in dicto vase suspendo, & modo superiore procedo, idque tantisper donec nullus crocus ulterius à spiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur, Sic plumbum super aceto suspensum calcinantur in cerussam, sic cuprum super recrementis uvicarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur. *Calci-*

Calcinatio humida immersiva est, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indéque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, est in Calcem solutio. Calx autem generali significatu est pulvis quilibet in partès impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare consuevere. Itaque sub se comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod est à levigatione cinerem, & corrosionis atoma.

Calcinon, per reverberium est duplex.

Calcinatio specialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio specialis, est qua principaliter dicta calx in combustione reverberante efficitur. Itaque à Græcis aptius apellari poterat τιτανῶσις quod τίτανον efficiat, cujus species quædam ἄσβεσις, quam in extinctam seu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res solitaria calcinatur, vel cum additamentis combustionē penitus adjuvantibus, ut sunt sulphur nitrum, *&c.* quæ tunc adjicimus, cum valida admodum est indomitáq; rei compages. Alioqui volutalia citris dissiparentur, quam à flamma vincerentur fixa. Sed spiraculum debetur nitrosis ut vas sit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus *pag.* seq.

Calor, est Liber, aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiā continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, seu fiat ob siccitatem aut paucitatem, seu quod ob viscositatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationes fusioni, & aliis operationibus inserviat.

Calor impeditus, est quando ignis à materia vel vase, ne illud proximè tangat ab alio vase impeditur.

Calor liber, est Carbonum vel flammarum.

Impeditus est arenæ vel scobis.

Caballi, vel *Cabales*, ſunt lemures, & aſtralia hominum corpora, qui ante prædeſtinatum vitæ curriculū repentina morte quapiam extincti ſunt. Iſti poſtmodum oberrare putantur ſuper terram, lemurum inſtar, donec terminus prædeſtinatæ vitæ completus ſit, ut quod vivere corporaliter debebant, ſpiritualiter adimpleant, ſi credere fas eſt, veræque religioni Chriſtianæ diſſonum eſſe non comperiatur ex Scripturis ſacris, unde petēdus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum eſt evangelico.

Cacedonium tartarum, eſt materia peccans in corpore humano, ob ſeparationem facultate ſegregativa factam, non ſuccedente mox expulſiva.

Cafa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophraſto eſt aër, & pro Iliaſte ſupradicto, vel Iliaſtro ſumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, eſt vitriolum. Vide *pag*. præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte ſpagyrica dulce factum eſt, quod ex propria ſua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, ſalis & ſimilium, quæ celerrimæ conſolidationis exiſtunt.

Calcinatum minus, eſt omne quod à natura dulce eſt, & citiſſimè curat, ut ſaccarum, manna, tereniabin, noſtoch, & ſimilia quæque.

Callena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Caleruth, eſt indicium deſiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, ſunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, eſt præcipitatus mercurius.

Calx veneris, eſt viride aëris.

Calx ſaturni, eſt minium.

Calx Iovis, eſt ſpiritus Jovis

Calx martis, eſt crocus calybis vel ferri.

Calx ſolis, eſt aurum calcinatum.

Calx lunæ, eſt argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, eſt incremabilis materia.

Calx peregrinorum, eſt tartarum.

Calx lignorum, eſt cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, eſt ars qua præſagium ſumitur ex aëre.

Claretta, eſt albumen ovorum.

Cambuca, eſt apoſtema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis.

Carbones cœli, ſunt ſtellæ.

Carbunculus, eſt apoſtema, vel peſtilens ulcus ab *atro* ſanguine.

Cardonium, eſt vinum herbis medicatum.

Carena, eſt viceſima pars guttæ.

Caſſatum, eſt ſanguis in venis invalidus, & mortuus, ſanguinis boni tranſitum & motum obſtruens. *Para.* in archidoxis.

Caſeus præparatus, eſt reſidentia viſcoſa, manens in fundo lactis ex caſeo defluentis.

Cathimia, eſt argenti ſpuma.

Cauda vulpis rubicundi, eſt minium ex plumbo.

Cautela in arte ſpagyrica, eſt habitu comparata quædam induſtria, qua facilius obeunt ſuas operationes, ac perficiunt artis hujus profeſſores.

Cauterium, *Kautir*, eſt inſtrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exuſtionibus, eſt etiam medicamentum in ejus locum ſurrogatum, quod ſuo corroſivo citra dolorem aperit.

Celſa, muſculus alias dicitur vitæ, pulſus per ſingulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, eſt elaboratio, qua uniuntur diſgregata,

Apellatur

Apellatur nonnunquam excellentioris ſpeciei nomine Coagulatio; unde extitit illud dogma philoſophorum, quod Chymicum artificium, in ſolutione & coagulatione conſiſtat, quo tamen reſpicitur ad lapidis myſterium, potius. Ita coadunatio eſt ſolutionis reductio in his, in quibus fieri poteſt. Ejus ſpecies ſunt duæ. Compoſitio, & Coagulatio.

Coagulatio, eſt rerum ejuſdem naturæ è conſiſtentia tenui fluidaque ad ſolidam coactio. Itaque quæ reſolutione aquea, aërea, ignea ſunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et ſic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, ſublimationem, diſtillationem *&c.* Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehenſione. Eſtque vel Frigida, vel Calida.

1. *Coagulatio frigida*, eſt quando res in calido reſolutæ, in frigido coagulantur.

2. *Coagulatio calida*, eſt quando calore conveniente, res diſſolutæ coagulantur.

Coagulatio per ſegregationem, eſt cùm quibuſdam ſegregatis reliquum concreſcit. Itaq; concretio σύμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, ſeu exhalat paulatim humor, qui erat cauſa fluoris.

Coagulatio comprehenſionem eſt, cum totum ſimul comprehenſum, remiſtumque ad uniformem ſubſtantiam coagulat.

Coagulum, eſt Mercurius.

Coagulum ſpecificum, eſt eſſentia materialis terrea, concreta in conſiſtentiam ſiccam per coagulationem.

Coagulatio eſt quadruplex, *lib. 7.* de natura rerum, *pag. 452. Paracel. pri: to:*

Coagulum, Mercurius. Mercurius noſter.

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philoſophorum.

prima materia unde aurum nostrum. *Fermentum fermenti*, spiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobaltoli, est Cinis.

Cobatiorum fumus, est Robolt.

Cocilio, est pondus 11 unciarum.

Cælum, Formæ rerum essentiales. Quinta essentia.

Cælum Spagyricum, est suprema pars vasis Philosophici.

Cælum Philosophorum, vocatur id quod transcendit longè naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philosophorũ, medicina catholica, omnis quinta essentia.

Cœnum, est fimus.

Cæmentum, est corrosio sicca, quâ corpus aliquod metallicum cum salibus corrodentibus, & aliis rebus exsiccantibus, stratificatũ confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo----Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur: species autem corrodentes pulverisantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant instar pulticulę (nonnulli istis siccis utuntur) Deinde hujus pulticulę vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmentatorię inditur, illique lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, quod stratificatio, & stratum super stratum dicitur. Hanc alia lamina subsequitur, idque tantisper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum est, & tandẽ pluvere superposito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturę pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundùm gradus cœmentatur, 4.6.8.12. vel 24. horis, imò etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conservatur. *V.G.* Cùm præparare velim crocum Martis seu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus

opus est cumque urina virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati crassitudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus ritè paratis, pyxidem in furno nostro cœmentario pono, ignemq; tertii gradus ad 4. usque 24. horis continuum. Tandem exemto vase materiam in illo contentam, in mortario probè contundo, & per setaceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem à chalybe omnem calida abluo, residuumque arefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inservire potest.

Cæruleum, Græcis *κύανος, κύανον*, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Lasuli, venenatus color, à Germanis vocatur Lasur.! hæc quasi imitantur Arabes, qui Lasuli vocant. *Rulandus, pag.* 161. ponit 17. genera, 162.

Coloratio, per haustum liquoris ingredientis, est frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare seu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diversa. Quæ porosa sunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur unâ, aut irrigantur, perfunduntur q; sepius reficcationibus interpositis donec color placeat. Ita vulgò tingunt vellera linamenta, serica, pannos, *&c.*

Coloratio externa est cum superficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter disponitur subjecti facies externa ad lumen diversimode terminandum, unde oritur color diversus, isque in eadem specie illustrior, & veluti interpollis, vel obliterata priore ad diversam nobilior.

Coloratio, per calorem solùm modus est colorandi, cùm è potentia in actum, seu ex occulto in manifestum

ſtum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque ſolùm principali extractionis fine hoc fit, ſed & inſervit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem eſt cum fuſcedines ſpirituales, aliæque ſordes colorem obſcurantes, mutanteſque aquis acribus eluuntur, itaque color illuſtratur, exaltaturve.

Combuſtio, eſt Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comiſdi, eſt Gummi Arabicum.

Compoſitio, eſt diverſorum coadunatio. Eſtque miſtio & conglutinatio.

Conder, eſt Thus, Olibanum.

Calx in Chymica ſignificatione, eſt pulvis quilibet per ablationem ſuperfluæ humiditatis, in partes tenuiſſimas & quaſi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbeſtos, fit variis modis. In quibuſdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæſii vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel ſimpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Sulam & aliis locis, Fit ad mare ex teſtis oſtreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Eſt autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium eſt adurens, ignea, mordens cruſtas inducens; urit in ſumma, diſcutit & extrahit. Odit naturaliter aquam quâ accenditur, amat oleum quo facillimé commiſcetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, eſt Calx alba peregrinorum, vel ex oſſibus piſcium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis geſtant confecta.

Calx aſſata, eſt Alumen ex pomis. *Calx. major.*

Camet

Camet, *Cames*, eſt argentum.

Canalès, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Cancinpericon, eſt calidus equi fimus.

Canna, Syphunculus.

Cantacon, eſt Crocus hortulanus. *Capiſtrum auri*, eſt Borax.

Capſa, Cujus fundum eſt filis ferreis contextum.

Canze, *carmit*, *canna*, *cuſanum*, Sunt varia vaſorum genera.

Capſæ, In quas venæ diſtribuendæ injiciuntur.

Capitellum, eſt aqua ſaponis. *Caput mortuum*, eſt terra mortua, vel fæx. Vide *Theophraſtum*, *pag*.28. de natura rerum.

Carbunculus, ſumitur pro gemma, habetq; nomen ab ignis ſimilitudine, cùm ipſe ignem non ſentiat, propterea apyruſta dicitur. *Ruland*. ponit 6. genera eorum *pag*.132. Maſculi ſunt flammæ lucidioris, ac in ſole flagrantis Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, eſt obulus.

Carſia, eſt aqua ſalis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, eſt vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, eſt Terra.

Catillus cinereus, eſt vas fuſorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliiſque ſpurcitiis defæcatorum partibus, duabus nec non cinerum de oſſibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ ſummum diſpendium inferunt, deſumpta ſint) optimè tritorum parte unâ cum cerviſia bona, ad maſſam madefactis, & probè invicem commixtis, in ſuo mortariolo paratum. Cineribus

ſiquidem

ſiquidem madefactis, hoc mortariolum impletur, & piſtillum (vulgò monachus dictum) pulſibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inſperſis cribro ſetaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cervi, unus atq; alter pulſus ſuperadditur, atque ut areſiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, ſuga lignum, gagates & ſuccinum paleas attrahunt & retinent: ſic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi ſeu glutino lentiſſimo.

Cardir, eſt Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, eſt gradatio per cementum.

Cementum, eſt mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla ſtrata, ad cementandum reverberantur. Et eſt vel ſimplex vel miſta, & eſt forma pulveris vel paſtæ.

Cementare, *Stratificiren*, eſt alternis res quaſdam ponere.

Centrum Ovi, eſt vitellum Ovi.

Cepa porci, eſt Squilla.

Cerdac, eſt Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) eſſe mollificationem rei duræ, vel ſucci non fuſibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philoſophicam inſtar ceræ igni admotæ facilè liqueſcentem reddat. Quando Philoſophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, neceſſe eſt ut habeant medicinam fluentem, quæ ſubitò (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipſiq; per minima conjungatur, & illud inſpiſſet, atque ſua fixatione in igni conſervat, quouſque adveniat illi majoris ignis tolerantia, cjus humiditatē conſumen-

tis,& convertat illud per hoc artificium in momento in solificum, & humificum verum, secundùm illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus siccum & durum suo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis describit, in 2. magni rosarii, *cap.* 27.

Si videlicet super laminam ignitam medicina projecta velocissimè, sicut cera, sine fumo se resolverit. Sed illam Philosophis committo.

Cerare, est incorporare, vel miscere:

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, est tartarum combustum. *Cerober*, est aqua.

Cerusa, est plumbi ærugo. Omnibus est nota, & in pharmæpoliis nomen suum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod cerusa sit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hispanica* dicitur & est candidissima. *Dioscorides*, quando fieri debet, docet *lib.* 5. *cap.* 53. Et addit quomodo torreatur, donec similis fiat sandaracæ; & quomodo cerusa lavetur. Levissima omnium cerusa ad candorem fœminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compositionem

Chambar, est Magnesia. *Chucef*, est testa figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Ceraunia* gemmæ Chistallo similes, infecto colore cœruleo diversæ formæ, nonnunquam sicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræsentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forsitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & resultationem in terram. Dicuntur provocare dulces somnos, valere contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere, *Solinus*, *cap.* 23. de *Ceraunijs*.

Chalcitis

Chalchitis, una est lapis Chalchitis, id est lapis ærarius, id est Marchasita, seu ipsa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Mesue lapidem stellatum dicunt. Altera significatio Chalchitis, est alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concrescit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioscor.* Chalchitin, id est alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Rul. pag.* 141. 142.

Chalcute, est æs ustum. *Chalcos*, est æs.

Chambelech, est Elixir.

Chaomantia, est Ars quâ præsagium sumitur ex aëre

Chelidonia, est

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum crescente Luna, *Dioscor. lib. 2. cap.* 47. Sc. his, qui primo partu exclusi sunt; dissectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipse vidi, seminis lini & ejusdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioscorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit se vidisse nigros & ruffos lapillos. Ruffi seu purpurei, dicuntur valere contra insaniam, & epilepsiam; & gratiam conciliare. Nigri, sedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, est instrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepsia laborantibus aperitur. *Ceniplam.*

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cerviculæ, spiritus est ossis de corde cervi.

Chymus, est fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Massa.

Chiromantia penes Paracelsum, non solùm circa liniamenta manuum consideratur, verùm etiam in reliquis indiciis in toto corpore observatis, venis atque ductibus.

Cineritium, eſt cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, eſt cataputia.

Cheiri, Paracelſicum abſolutè poſitum abſque ulla adjectione, ſi de mineralibus fiat ſermo, argentum vivum denotat, ſi verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento ſignificat album elixir, vel ejus quintam eſſentiam, non ſecus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, eſt externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, eſt id, in quo natura non poteſt alterari, ut Cryſtallus à natura induratus liquefieri non poteſt, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, eſt virtus & influentia cœleſtis, dominatio atq; poteſtas ſuper omnes dominationes & poteſtates, à Deo procedens in terram, & ſuper omnes homines. De hac divina gloria legitur ampliſſimè apud Paracelſum, in expoſitionibus Pſalmorum *David*.

Cliſſus, eſt virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem tranſit, ac reliqua quæ ſurgunt ex eis, tandem in eas revertitur poſt autumnum, ibidem per hyemem totam deliteſcit uſque ad primum ver, & æſtatem.

Citrinulus, eſt cryſtallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum eſt ex colcothare, id eſt vitriolum calcinatum, & in ſuum alcali reductum: comparatione facta ad cryſtallum, ob tranſparentiam ejuſmodi ſalis pallidam, diaphano cryſtallo perſimilis.

Citrinula, eſt flammula, herba Paracelſo multùm familiaris, ut paſſim in ſuis ſcriptis reperiatur.

Citrinatio, est resuscitatio.

Chybur, vel *cibur*, est Sulphur. *pag.* 488. *para.* de natura rerum.

Chisir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verùm ego ex præcedentibus judico esse quodcunque sulphur generis metallici.

Cist, vel aliàs *kist*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimensuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor.

Cœli planetarum, apud Paracelsum proprii sunt orbes ipsorum, sphæræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt, in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Physicorum historiographus, Æthnicas flagrationes investigare. Si quod in terris est ignorarunt, quod immenso distat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quàm per fallaces conjecturas? siquidem ob suam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex suis speculationibus ac imaginationibus æquum esset. Cùm veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationesque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contigit.

Cohoph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad fęces reddito liquore ab eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelonitos, Prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpu*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in

Albim, locus amœnissimus & fœcundissimus chelonitis gemma est inventa, variarũ specierum. Primum quæ forma omnino repræsentabat cochleas marinas, est & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim ostracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & sola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, sic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectę vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabę: interdum adeo parvę, ut formæ visum fugerent; interdum fulvę, candidę, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expressis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibusdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in conde testudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit esse oculum *Indicæ* testudinis.

Chemia, est ars separandi ex quolibet mixto essentias, concinnandique magisteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet, & impedit, docet falsum à legitimo separare, & ad perfectionem res adducere. *Theophrastus. lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quàm cruda & imperfecta. Quidam derivant à χέεσθαι fundere. Cur verò, quia corpora omnia liquat, ut constat ex dictis.

Christi-pabulum, est urina virginis.

Chroma, est color. *Chrysocalcos*, est Auri chalcum.

Chrysos, seu *Chryson*, est aurum.

Cibatio, est corporatio.

Cicinum Oleum, est Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere sanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* assentitur

assentitur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt, quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua illę Draconis sanguis manat: perinde atque in Rhetis è latice, & apud *Germanos* à picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cùm vera Terebinthina Mastichę Chię colore dicitur esse similis, Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbę succum in *India* aut *Persia*.

Cinnabaris Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit verè cinnabaris, id quod *Dioscorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremò cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differētiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minimé fieri potest: Imò dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatum, & contritum redit ad suum colorem: Et sicuti dicimus minium, nàtivum, & factitium; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & sulphure à Chymistis: à *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solùm minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, est qua fiunt Cineres, Licet nonnun-

quam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, propriè tamen crematilibus, seu inflammatilibus competi. Horum combustorum reliquiæ sunt propriè cineres.

Cinis hederæ, est Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, est Alcali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congellatum coagulans.

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantùm utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, *&c.*

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiæ. *V.G.* Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatóque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua apposito & agglutinatio alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit,

ſcendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vino quod nullum verum ſpiritum, ſed tamen vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationē promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facilè illam amplectitur, & fungam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus genera vaſa, ſed duo precipue ſunt majoris momenti & uſus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentum rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudq; tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cùm in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunquam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cùm non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſimè, per anguſtum cribrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendum.

Colliquatio, *colliquefactio*, eſt plurium fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca, gummi pini vel reſinæ.

Clareta, eſt Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Ἀπὸ τοῦ χύω fundo. Sub ſolutione etiam coagulatio à chymicis antiquis ſubintelligitur: unde

pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, est ars physica separandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præsanandis, quàm metallicis ad summam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepsydria, est subductio liquoris, per vasis solidi subtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantùm subducatur, sed & oleum, & fusiones mineralium. Oculum autem metallurgi in sua fornace foramen per quod hinc subducitur, unde hoc appositum vocabulum est, quanquam in ejus locum tubuli, epistomia, crenæ canales, *&c.* inveniant. *Clarum*, est quod fit è Cristallo.

Climia, Ereps, est Cathmia auripigmenti.

Clyssus, est species composita, ex ejusdem rei speciebus variis seorsim elaboratis.

Clyssus, totam rei essentiam complecti potest, quãdoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea est essentiale ad unum redigitur compositum. vel est extractio subtilitatis omnium plantę partium in unum esse commune coiens: Et duobus modis uniri potest, sive, ut omnes è diversis partibus extractæ essentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una sit cucurbita, in altera sal, in tertia liquor, atque ita unico alembico subjecto distillentur per communem canalem, & sic uniantur. Sed non ita facilè hoc succedit. Non n. pariter scandunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit.

Corpora cœlestia Spagyrorum, Sunt virtutes astrales in sua materia.

Chrysei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chrisites, est gemma pretiosa, apud *Plinium, lib.* 37 *cap.* 10.

Chysites,

Chrysites, est squama auri, vel aurum: qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chrysite, est terra aurea, in qua parvis terræ partibus immistæ sunt parvæ auri partes.

Chrysocolla, terra viridis. Græcis & Latinis est Chrysocolla, quasi gluten auri. Duplex est, Nativa, & Factitia. *Dioscorides*, *lib.* 5.*cap.* 54. de nativa agens, primas tribuit *Armeniacæ*, secundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Silesia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem est lapis borax de bufonibus. Possit dici Chrysocolla viride scissile; sicuti ærugo æris viride rasile dicitur. *Plin. lib.* 33.*cap.* 5. definit Chrysocollam nativum humorem esse in puteis per venam auri defluentem, crassescente limo rigoribus hybernis usque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, terriam aurariam, quartã plumbariam. *Diosc.* Factitiam enumerat inter ærugines simpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata sunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris rasile, & Chrysocolla, quæ dicitur viride æris rasile. Chrysocolla nativa habet vim discutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chrysocolla & cœruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id est, κύανον, insint. Tertium quiddam candidum scintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, sed argentum non est *Serap.* dicit nativam Chrysocollam, quæ in ripis maris invenitur, esse ex speciebus salis cal. & siccam quarto gradu.

Dicitur

Dicitur azot,Rebis,aqua Sulphuris, vinum aninenum,Flos,&c.*Ruland. pag.* 148. enumerat ſex ſpecies Chryſocollæ.

Chryſocolla eſt venenata plus juſta doſi accepta ſecund. *Dioſcor.* ſed medici utuntur cautè ad partum facilitandum.

Cloretes, gemma, Secundùm *Plinium*. eſt gemma pretioſa viridis coloris, inſtar graminis.

Coaſpites gemma, A Coaſpi fluvio nomen accepit ſecundùm *Plin. lib.* 37. *cap.* 10. Gemma pretioſa.

Concha, vel Alveolus vitreus, eſt vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chryſolithum gemmam unà cum hyacintho mittit Æthiopia,*&c.* aureo colore tranſlucentem:unde nomen habet.*Plinius* dicit eſſe pallidi coloris die,& noctu ignei.*Albertus* Chryſolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formoſam, & ſibi diſſimilem, corrumpíque eam & fugari ab igne,quia ab illo inflammetur.Facitautem idem ejus ſpecies eſſe Marchaſitam auream,quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chryſolithi eſt bonos excitare ſpiritus, melancholiæ adverſari,lemuribus nocturnis, curare ſcabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorofis, Morbus,qui apud nos vocatur virgineus, *The green ſickneſſe.*

Cheras, Item ſtruma, eſt tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam ſcrofula.

Coloritium,eſt gradatio coloris per paſtam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus eſt metallis principaliter deſtinatus. Nec valet niſi in ſuperficie, non enim alte penetrare poteſt.

poteſt propter corpulẽtiam, niſi diluatur liquore copioſo paſtu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelſum propriè intelligitur vitriolum & ſerpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc eſt, quod aqua propria fixatum eſt ad hunc modum, videlicet. Ab ipſo tota ſua per diſtillationem abſtrahitur aqua, quæ rurſum capiti ſuo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abſtrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, uſque dum eò devenerit, ut nullam de ſe præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne ſeverius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, ſimplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracelſo *Henricus rubeus*, in deriſionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc ſolo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ ſacræ innitebantur, perdentes potius ægros quàm ſervantes. Nec deſunt adhuc qui hac tempeſtate vitriolum, ſulphur & alumen concremata, vulgo paſſim per omnes ferè nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem ſanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apoſtemata, præſertim loculorum negotiatoris ulcus in apoſtema rurſum intumeſcit ruſticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiſcit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo reſipiſcat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, eſt tartarus reſolutus, morbus inteſtinorum fixus in inteſtino collo. *Colica*, diatheſis.

Colcritium, eſt liquor compoſitus ex corroſivis metallorum

tallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur é vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte quà coloritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum verò ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Comerz, est gutta semis.

Complexio, est natura patris. Aliàs est qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam sibi humidam, illud verò siccam. Duæ sunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura simplici non permixta, semper est siccum, & si quandoque humiditatem admittit a frigido mutuatur, ut hoc ab illo siccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, est astri corpus in homine, vel est syderium in homine, vel astrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, sunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulsiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potissima totius medicinę methodus in qua totus spagyricus labor potissimum insudat. Nam sibimetipsi natura medicus esse debet, homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantùm, & servus veri medici. Siquid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imò perditorem hominum, est quod sciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, sunt medicamenta fluxus omnes sistentia, comprimentia & exsiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, est quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum

Corbatum, eſt cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, eſt alembici roſtrum. Eſt etiam in medicinalibus apud Paracelſum herba vulneraria, ob ſimilitudinem foliorum ad ejuſmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte ſignata.

Corpus, eſt ſubjectum in quo virtutes rerum delitеſcunt.

Corpora ſupercœleſtia, ſunt ea quæ per mentem in imaginatione ſolùm, & non per oculos carneos cognoſcuntur. Spagyrorum ſubjecta ſunt mirabilium operum.

Confuſio, quæ eſt ſynchesis, eſt Commiſtio actu liquidorum, quæ per ſe fluere poſſunt. Itaque & conſiſtentia, tum partibus, tum toti, aquea eſt ſeu fluida. Quæ enim eliquata ſunt, poſteaque confundantur, ut pix, & cera, vel reſina *&c.* principaliter ſunt colliquationis, licet miniſtret illis confuſio obiter, cùm & ſine confuſione poſſent congredi.

Chybur, eſt ſulphur, *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Miſceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter ſublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & abſque omnibus morbis conſervat. Eſtque balſamus pulmonis & pectoris, neque ſimile arcanum in viribus rerum quærendum eſt: nam in nullo exterior pulmo eſt poſitus magis, majuſque arcanum ad pulmonem latet, niſi in ſolo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 488.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, eſt per glutinem compoſitio, manente natura conglutinatorum. Et eſt reductio, ſeu reſtitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujuſque varium eſt, & dicitur hîc omne, quod viſciditate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coërcet.

Conter-

Conterfehe, Liquor quem exsudant parietes fornacis.

Contus, *Agage or long pole. Contus ferreus, Contus fossorum, Contus tertius.*

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma seu lapis. Alius est insignitus rubedine, alius remissor coloris carnis; alius insignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obscurus in rubedine, alius multum nitet; sicut minium.---*Carneoli*, vis est stringere sanguinem, sistere menses emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abstergit in dentifricio dentes.---Et sigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum est fermentum.

Corallus, Corallium, Bassad, Beseth, Bassath, est nihil aliud quàm frater marinus, qui alto extractus induritur, atque emergit, & protinus concrescit obfuso aëre. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aëre congellatur, aëre in gemmam corallium. Teste *Plinio* & Sol. Uniones molles in aquis, exempti protinus aëre durescunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris *c.* 44. de amaris fontibus.

———Videas lapidescere Sarni
Cæruleo sub fonte alnum, filicisque maniplos
Et paleæ intortos lento cum vimine culmos.

Nam sicut planta coralliorum aëre congellata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni sunt lapides: plura videas apud *Ruland.* à *pag.* 171. ad. 173. *Corallium* nigri coloris rarum est, & magno in pretio, contra morbum phrenesim præsentissimum est remedium. Proculdubio ex viscositate terræ factum est, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit, quæ optimè mentiuntur nativa. Consule Chymistas quosdam, qui illa componere probè sciunt.

Cortex

Cortex æris, est bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum foçis conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2. Rara mollis.

3. Dura.

4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas ducit.

5. Tophacea.

6. In cinereo violacea dura.

7. Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8. Viridis dura.

9. Subviridis.

10. Nigra mollis.

11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12. Nigra dura.

13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igne contumacissima factum, acutiore basi, & fereti in ampliorum capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgò testa appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Chryſtallus lapis, eſt concretus gelu vehementiori ex nive galacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem eſſe certum eſt, quia impatiens eſt caloris. Et veluti Electra, ita cryſtalli arte parantur & abſterguntur. Infeſtantur Cryſtalli vitiis quamplurimis, ſcabro, rubigine, maculoſa nube, occulta vomica, præduro & fragili centro & ſale, capillamentis rimarum. Chryſtallus habet uſum medicum in cremandis corporibus. Poſita ſub lingua dicitur reſtinguere ſitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Aſtrologi cryſtallum Soli dicarunt. Cryſtallus per congelationem chymicam lapillus eſt factus.

Congelatio ejuſmodi fit, humore aqueo ſecedente, & congelabili ſucco conſiſtenti, in formam lapilli, quod ſine calore evidenti in cella fieri poteſt. Si tamen pars aquoſitatis divaporando diſſipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei ſolent decoqui ad craſſitiem ſapalem, aut ſedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Cryſtallus, eſt lapis albus, tranſparens, glaciei perſimilis coloris: conſtat ex igne & frigiditate. *Para. pag.* 545. *lib.* vexationum.

Cucurbita, eſt vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgeſcens. Cucurbita alia fundo globoſo prædita eſt, alia plano.

Cucurbita cæca, eſt vas in quo diſſolutiones ſalium, aliarumque rerum.

Cubil. eſt terra rubea.

Culatum, eſt calcinatum.

Crepinum introverſum, eſt Tartarum correctum. *Para.* in Chyrur. magna, *pag.* 459. *folio.*

Crepinus, eſt morbus Gallicus. *Parac.* in Chyrur. magna folio, 463. *pag.* 2.

Cupri

Cupri vitriolum quando fiat.*lib.5.* de natura rerum, *pag.416.*

Cupri balſamus quomodo fiat *ibidem pag.418.*

Cupri ſublimatio, in Chyrurgia magna, *pag.62.*

Cooptatione, Multæ res in diſtillatione fixantur, & præſertim ſi res fixandæ aquam in ſe contineant, ut vitriolum: quod ſi fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, ſi propria aqua fixetur, vocatur alumen ſacchari, quod & in liquorem reſolvitur, qui ſi putrefiat per menſem, aquam parit dulcedine ſaccari, quæ quidem magnæ virtutis eſt, & præſtans arcanum in medicina, ad reſtinguendum ignem microcoſmicum hominibus Metallicis.

Cuporoſum, eſt æs uſtum.

Cuprum, Æs. Idem Venus, Cancer.

Curtuma, *Curſuma*, eſt Chelidonia minor.

Cynnia, *Cymia*, *Carora*, eſt vas ſimile urinali.

Cyræmia, *Crocomma*, eſt fæx olei, & de Croco.

Corroſio, eſt Calcinatio res coagulatas per corrodentes ſpiritus in calcem reducens. Eſtque vaporoſa, vel immerſiva.

Corroſio ſtratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum eſt, viciſſim in vaſe aliquo ſternitur cum pulveribus corroſivis. Eſt autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam *&c.*

Corroſio. per paſtam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula coloritii, & veluti emplaſtrantur: illita lamine reponitur alicubi, donec ſit corroſa. Oportet pulticulum eſſe ex ſeperabilibus, ut ſalibus, calchantho, aceto.

Corpus inviſibile eſt anima; ſiquidem tenet medium inter corpus viſibile, qua de cauſa corpus ea parte vocatur, & inviſibile dicitur, quia participat cum ſpiritu inviſibili.

ſibili. Notandum interea has definitiones phyſicas, & non theologicas eſſe, ne quis anſam calumniandi ſibi faciat.

Corpus phyſicum, eſt ſubjectum naturæ.

Conſolidativa, ſunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Conſolida, quæ alias dicitur à Paracelſo Aurea Sophia, eſt herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hyſopo non abſimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis rigionibus non uſque adeo frequens, neque nota.

Conſtellatio, dicitur ſupernorum aſtrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impreſſio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentiſſima præ cæteris ars & ſcientia phyſica, quæ proprie Phyſionomia ſignata rerum naturalium, in ſympathia ſuperiorum ad inferiora dicitur, non extans, ſed cum plæriſque aliis Paracelſicis ſcriptis excellentioribus ſuppreſſa. Quæ ſi prodiret in lucem, tum demum cognoſceretur ab invidis naturæ perſecutoribus, & ipſius, qualis Philoſophus & Phyſicus extiterit Germanus Appollo Paracelſus, quantoque intervallo Græcos & infideles Philoſophos omnes à tergo reliquerit.

Conſtrictiva, ſunt chyrurgicalia medicamenta ſtiptica, ſua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege ſupra ſecunduo tractatu de ſpecificis.

Contorſio, tormentum eſt inteſtinorum, Seu Miſerere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum eſt impotentia, viriumque ſuarum naturalium deſtitutio.

Corroſiva, ſunt chyrurgorum medicamenta ſuperfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathæretica*, nemomena, ſeptica.

Con-

Conservativa, Physicorum præsertim, sunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præservantia. Talia potissimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta sunt, qualia sunt inter vegetabilia quæcunque semper virent hyeme pariter ac æstate, longiorique tempore perseverant: inter animalia quæ diutius ac sanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis essentiæ liquorisve plus habent: & inter metalla, quę sunt ęrugini minus obnoxia. Talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuantur à saccaro. Pudet priscorum inventa recensere.

Coostrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

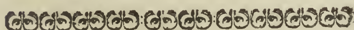
Coruscus, est auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lytargirium.

Cydar, est Jupiter.

D.

D*Aura*, folium est ellebori, aliàs aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est calida aut frigida. Vide *pag.* seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Diasatyrion, est confectio venerem excitans.
Diatessadelton, est Mercurius præcipitatus.
Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.
Dabat, est viscus.
Dach, Saxi species.
Dactyletus, est Hermodactylus.
Daib, Deheb, Deab, est aurum.
Danic, est pondus seu granorum.
Damsir, Densir, est Arena.
Daram, est Gemma.
Debessis, est testudo.
Degegi, est Gallina.
Dehene, est sanguis. *Dem Dihin.*
Dehenes, Duenes, est atramentum.
Dehenez, Duenec, Duhenec, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) exposita externæ humiditatis hisce corporibus sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveris calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio concreti, quæ fit insinuante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur, & consistentiam habet aqueam. Quanquam n. & lapides calcarii dissipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio est, nec liquor, quod inde existit, appellatur: Deliquium est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Diliquium vaporosum est, cum res in subtilem pul-

verem redact aëri vapido exponitur, & humefcendo in liquorem folvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior eft, modò frigidior, qualis eft fubterraneorum irriguorum. Et res folvenda nifi per fe fit apta, ad falis potiffimum, vel fimilium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam ficcitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Neceffe enim eft tenacem compagem folvi, & friabilitatem quandam falis induci.

Deliquium Embapticum, eft cum res in humorem demerfa eo ufque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vafculo contenta immergitur, aut ipfa humoris fubftantia non accedat, vel faltem tenuiffimus fudor permeet, veluti cum in vafe certo, vel vefica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur quæ res fi humor eft calidus (quod fiat plerumque) fimulacrum balnei eft: aut in ipfum hmorem finitur diffundi, feu nude, feu lintea petia interveniente, qua fimul fegregentur fordes, & hic qnoque vel frigidus liquor eft, quo pacto gummi fucci infpiffati, ut faccarum, *&c.* folvi poffunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & fimilibus, pinguedinem fuccumve tenacem habentibus. Humor ille qui eft medium folutionis, talis effe debet, ut fi eum fegregatum cupimus, facilè poffit denuo feparari, nec peregrinam qnalitatem invehat foluto, nifi ftudio quærimus fimul alterationem ejufmodi.

Denequat, eft Borax.

Denodatio, eft folutio.

Derquet, eft vernix.

Deftillatio per inclinationem, eft quæ fit vafe continente materiam in latus inclinato, roftro deorfum vergente. Illud vas cum plerumque fit retorta, etiam diftillatio per retortam opus nominantur. Nonnunquam

quam distillatio per descensum dicitur, quod parva fit elevatio, indeque maximè deorsum reflexio, vel quod spiritus maximè deorsum revocentur, & sine alembico in curvatura coagulantes descendant.

Descentio calida, (vulgo distillatio per descensum) est liquoris é corporibus dissoluti inverso vase distillatio. Dissolvuntur inprimis hac descentione omnis generis ligna, ossa & alia, quorum liquor propter gravitatem ascendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique dissolvendorum fragmenta impono, eaque ne inversa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis transversè juxta se positis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inversæ applico: ita ut superior exacte cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem, ferream instar lancis concavam, & perforatam collocatam esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur, detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas aresacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse, sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur

famuletur abſtractionibus, depurationibus, & ſimilibus.

Diſtillatio per aſcenſum eſt, cum antequam diſtillat extractum, ſublimatur ſpecie aërea. Debetque ea eſſe continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix aſcendat id quod reliquum eſt.

Diſtillatio per deſcenſum eſt, cum abſque elevatione prolectatus humor deorſum diſtillat.

Diatheſis, eſt natura, diſpoſitio, vel affectus.

Dibalegi, dicalegi, ditalem, eſt Stannum.

Dioniſius lapis, ſeu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur reſiſtere ebrietati, quia reſolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Eſt gemma nigra ſeu fuſca, dura, mixta ſeu ſparſa rubentibus maculis, guttulis, ſeu notis quæ trita ex aqua ſaporem & odorem vini facit.

Diaphriges, tria ſunt genera: ut videas apud *Ruland. pag.* 184. & 185. Sic vocatur, quod à ſole, & à ſarmentis uratur, torreatur, & areſcat. Nativum genus ex materia ſimili calcanthi conſtat; humor n. eſt inſtar limi per venas delabens, Eructat ex ipſa terra. Illud colligitur è ſarmentis, & ſole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

D*iaphrygis* prima ſpecies factitia, eſt fæx æris perfecti ſubſidens, & fit ſimul cum flore æris, obfuſione frigidæ aquæ ſublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens aſtrictionem & guſtum æris. Alterum factitium genus eſt ſimpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubeſcat ut rubrica. Hæc ſpecies adulteratur ochra exuſta, verùm ſapore poſſunt diſcerni: *Diaphrygis* ſpecies uſta ex pyrite ipſo, aut ejus materia, ſaporem habet æris æruginiſque aſtringentem & exſiccantem linguam. Ochra autem aduſta, necquicquam talem habet ſaporem nec vim.

Astringit, purgat, extergit, siccat, excrescentia consumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digestio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus usque ad summum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea spatula, vel registro, pro nostro arbitrio, ostiolum calorem ad athanos transmittẽs dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes ut ajunt) continuum, eundemque, à principio actionis usque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus dispescunt, ut principio nimirum ad albedinem usque primus gradus, inde ad flavedinem secundus, ad finem autem qui est uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic sententiæ *Ruland.* adstipulatur.

Discessus fit, Cùm penitius unita caloris solventis potissimum efficatia separantur, & discedunt. Hoc perficitur exspiratione & resolutione commistorum.

Discessus per exspirationem est, cum pars in spiritum attenuata discedit. Et tunc principaliter nominatur exspiratio, cum in aërem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, distillatio, vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquam etiam pro exspiratione famulantur. Est autem exspiratio in humidis vapidisque.

Distillatio, seu elevatio humida recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera elevatæ, & frigidis à lembici cameris adhærescentes in humorem condensantur, & per ejusdem canalem guttatim in appositum vas distillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia distillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, sed satis amplæ, (altitudo enim vasis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resolvat. Postea pro ratione rei elevandæ ad colorem adæquatum ponitur, apposito receptaculo lu-

lo humorem dilabentem accipiente, omnibusque junc-cturis probe clausis ignis accensus secundùm gradus adhibetur eo usque quo omnis humiditas alembicum descenderit. Exemplum à vegetalibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: postea alembicum rosarum rub. foliis, quibus aculei lutei discerpti sunt, compleo, cucurbitæque impono, & apposito receptaculo, juncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, & ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua in recceptaculum distillat roseus. Animadvertendum autem est, quod si aculei non decerpentur, aquam tincturam pure rubeam extrahere non posse. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescant. Hoc adduxi propter artificium, tincturam ex rosis sua ipsius aqua extrahendi. Quando aliquid per vesicam elicimus, tum cùm per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Distillatio, & elevatio humida obliqua, est quando vase oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Distractio est, qua partes distrahuntur qualibet manente in sua homogenia. Itaque quasi divulsio quædam hic fit diversorum ante cohærentiam, aut unitorum, circa respectum extractiones unius in altero existentis vel comprehensi.

Distractio autem est duplex, separatio aut calcinatio.

Divaporatio, est in siccis humidis seu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum spiritum quam siccum. Instituitur in aliquo vase pro rei conditione olla, sartagine, cucurbita &c. Et fit gradibus caloris diversis.

Doal,

Doal, vel *Elemptū*, eſt Sol.

Dolet, eſt vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.

Domicilium, in quo Sal coquitur.

Dracatium, eſt Saturnus.

Draco, eſt Mercurius.

Draconites, ſeu *drachates* gemma eſt, quæ fit è cerebro draconum: ſed niſi viventi abſcindatur, nunquam gemmaſcit invidia animalis mori ſe ſentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita auſertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. coloris candidi eſt. Fugat omnia venena, & venenoſos morſus curat. Noſtri quoque hydri & chelydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas dracontes à ſimilitudine vocare poſſis. Habet & Syphar (*the skin which an adder casteth*) *Chelydrorū noſtrorū*, ſuas in medicina virtutes; ſanat enim ſuffitu mire ſedem & vulvam prolapſam.

Pavonis, ſtercus prodeſt comitialibus.

Dragantum, eſt vitriolum.

Daumir, eſt ſpecies ſerpentum ingredientium compoſitionem theriacæ.

Darchem, eſt Cinamomum ſelectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltateſſon Paracelſi, eſt argentum vivum vulgi, coagulatum in Alteheſt, & tinctum cum aqua ovorū, fitque arcanum corallinum de eſſentia & conditione aureitatis, quia eſt etiam horizontale. *Vanhelmont*.

Duumvir[illegible], ex ſtomacho & ſplene unicum facit connubium & thorum unum, In quo ſpleni vices mariti tribuit primorum motuum, & ſtomacho primi ſenſus, eſt ergo ſtomachus Lienis, & Lien ſtomachi complementum, ſub unico thoro amborum eſt principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont*.

Duo Fratres { *Saturnus* & *Iupiter*. *Venus* & *Mars*. Aurum & Argentum.

Duo Fratres, *Edar* & *Michati*. *Edir*, est ferrum sive *Chalybs*.

Dyota, est vas circulatorium à duabus auribus, vel uno utrumq; brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis, & in cucurbitam à capitello humorem condensatum devehentibus præditum.

Dyoptra, est asserculus perforatus, seu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fissa, ut per eam faciei prætenta, absque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari possimus.

Digestio, est operatio chymica, vel spagyricus gradus alludens ad stomachi humani digestionem, in quo & per quem materia decoquitur in separationem puri ab impuro. Nonnunquam usurpatur pro furno vel vitro in quo magisterium hoc adimpletur.

Discus solis, est argentum vivum ex auro.

Divinatio, est incertum quoddam præsagium à cogitationibus ex propria luce desumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præsagivit, vel animus meus angelus indicavit, & similia vulgò prolata.

Divertalium, aut divertallum, est generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, est apostematum, concavitas in genere, cum solutione continui.

Dubelcolep, est compositio ex corallo & carabe.

Duelech, est tartari species in humano corpore, lapis spongiosus valde periculosus.

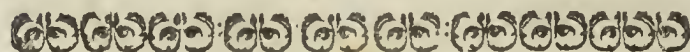
Duenech,

Duenech, est antimonium. *Azet*, *Duenez* Limatura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, est brassatella ophiglossum.

Dulcedo saturni, est altey, vel cerusa.

E.

E*Delphus*, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspitione, quam sinistre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maximè perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonnullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis

&

& characteribus magis quàm in sonitu, vel metallo consistere. Verùm Paracelsus rem non ita se habere ut asserebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiã ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solùm ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Eßila, est tinctura solis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi judicii, consumptionisque hujus inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt, in & ex quibus generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi, quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non prætereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadversum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius à spagyris & adeptis Philosophis esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa simplicia, necnon forma ad influxum, vel influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura, in qua partes specialiores imò deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius à suo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & è contra diversitate,

Electru

Electri annulos ait Paracelſus, digitis geſtari ſolitos vidimus quos quicunque induiſſent, nunquam vel ſpaſmo, vel odentalgia corriperetur, nec in Epilepſiam incideret. Adeo ut ſimulatque Epileptici digito, quem annularem vocant annulus talis applicatus eſt, in paroxyſmo vehementiſſimo, ſubito ille depulſus, & quaſi digitis abſterſus evanuerit, & æger à lapſu confeſtim reſurrexerit. Intuiti etiam ſumus & experti, ſiquis annulorum iſtorum in digito annulari geſtetur, & abditus quidam morbus foras erepturus eſt, annulum iſtum exſudare videas jugiter, & ab inſigni quadã ſympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Obſervatu porro dignum eſt Electrum hoc noſtrum, adverſus infeſtos ſpiritus, & Genios noxios eſſe amuletum præſtantiſſimum. Cœlica enim Electro ineſt operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam ſuperiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum eſt, uti *Mathaſius* ſcripſit, non tam numeroſa pollet virtute, ac illud quod Artificum induſtria ex ſeptem metallis in igne fabrefactum eſt, uti *Gebar*, *Raymundus*, *Lullius*, *Theophraſtus Paracelſus*, & alii hujuſce rei artifices teſtantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres iſtiuſmodi Metallum, quod varia ſibi ex iſto fictitia conflabant in uſum domeſticum, & vaſa ex Electro inter ſupellectilem aſſervabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Ægritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis ſunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus ſunt ſpecies hydropiſis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophraſti compoſitio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum. *Recipe*

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, *ana* quinque partes.
Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes.
Stanni & *Plumbi*, *ana* duas partes.
Mercuri, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt Chimioperiæ *Theophrastea* periti. Nam unice cavendum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de speculi constellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etsi in re dispari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.* 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, est Salviæ vel Juniperi semen.

Echis, est vipera masculus *Echidna*, est vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc vipræ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abscissum & arefactum, ut testatur *Nicander* in theriaca.

Edes, est aurum. *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*. est Mars

Effides, est Cinis plumbi, vel Cerusa.

Egilops, est avena.

Elaboratio, est operatio manuaria, qua res in substantia, eaq; potissimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materię partibus, quę seu obiter adhærent, seu quovis modo adminiculum præbent essentiæ, præstantissimam elicimus. Itaq; maximè viget hîc impuri à puro segregatio, est & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, est alumen.

Elaquir, est vittiolum viride.

Elemptis, est Sol.

Elevatio, est subtiliatio, quando partes spirituales à

corporeis, ſubtiles à groſſis, non fixæ à fixis, inſtar fumi vel ignis elevantur,& à ſummitate capitelli condenſantur. Eſt duplex.

Elevatio ſicca, vulgo ſublimatio) eſt qua partes ſiccæ ſubtiliores elevantur, cum adhærentia ſui vaſis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam ſublimandam, eamque vel ſolam, vel aliis admixtā materiebus, vaſi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta ſit. Vaſi huic ſive cucurbitæ alembicum cœcum in vertice parvo foramine pervoratum impono, luto obduco & ne ſpiritus aut partes ſublimatæ exhalere poſſint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, neceſſe eſt, quod impoſita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facilè exploro. Cùm enim humiditas aliqua adhuc reſidua eſt, illa laminæ adhæret, ſed quando omnis humiditas diſceſſit, ſpiritus ſicci aſcendunt, & hinc alembici foramen ſuperſtrato aliquo vitro adęquato luto bono, ne ſpiritus exſpirent, claudo. Tandem ignem tantiſper foveo, donec omnis materia ſublimanda elevata eſt. Nonnulli loco cucurbitę ſcutella, vel concha aliqua terrea materiam continēte, cum vitreo cono parietibus vaſis inferioris ritè accomodato utuntur. *V. G.* Accipio ſulphuris citrini optimè purgati, *lib.* 2. ſalis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 5. pulveriſata ſingula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impoſitoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauſo orificio gradatim procedo, quouſque omne ſulphur ſubtilius aſcendit, hoc ſulphur (à Chymicis flores

ſulphuris

ſulphuris dictum) ex alembico exemptum ſecunda vel tertia vice, ſemper addendo quartam partem ſalis & vitrioli per ſublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores ſulphuris pulcherrimos pluribus affectibus reſiſtentes.

Elevatio humida, (diſtillatio communiter dicta) eſt partium humidarum in halitus extenuatarum à ſiccis & groſſis ſubtiliatio. Eſt recta vel obliqua.

Elivatio per latus eſt, quando humor ex vaſe in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores ſpiritus referentibus uſum ſuum habent.

Elidrium, eſt gummi Maſtix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, eſt auripigmentum. *Elome*, eſt auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, eſt plumbum uſtum.

Elpis, eſt ſcoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, eſt flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, eſt Sanguis.

Ematites, eſt lapis ſanguineus.

Embula, eſt canna vel fiſtula.

Ens primum, eſt extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, ſuntque ſeminalis potentiæ fœcundiores. Nominari ſolet materia prima, quæ eſt cujuſque generis, & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſubſtantiam exiſtit. Petitur primum Ens è mineralibus potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem Illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cùm adhuc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Ani-

malium classis non multa præbet, nisi è sanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum similiumque spermata adhunc vocantur usum.

Epar, est aër, vel æther. *Epatum* est Alöe Epaticum,

Epipolasis, est cùm sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Primum è centro ad superficiem essentiæ extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi. Duplex est, humida & sicca.

Epipolasis humida est, cùm è re in humore excedente collocata, sublimatum enatat, emergitq; usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque sublimatio per enatationē seu emersionem appellari potest. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & dissidio diversarum substantiarum: & procuratur per calorem, non modo actualem, sed & potentialem.

Epipolasis sicca, est cum immediate ex reipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proximè in sicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressu laxantis.

Eposilinga, est squama ferri.

Escbon, *Aisebon*, est sal commune.

Essentia, est extractum simplex è rebus tota sua natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantiæ missuræ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Ethosius,

Ethesius, lapis, est Crysolithus.

Exaltatio, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio est, cum spiritus sicci per calorem in aërem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni succenso, vel circum suprave adhibito torrentur donec halitus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expressio, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam forma liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

Extractio, est digestio è corporea concretione, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis fæcibus dissolvens. Vel est segregatio essentiæ qua è corpore suo extrahitur; sed non fit sine solutione continui, & divulsione, & extractiones sunt nobiliores distractionibus.

Elephas, est aqua fortis. Aliâs lepra, Elephantiasis, heracleus morbus.

Elixir propriè, est fermentum, cujus minima quantitas sui generis ingentem molem, in pastam sibi similem penetrando conglutinat. Pasta Paracelso hoc loco spiritus est vitę hominum, internusque vitę balsamus. *Elixir* autem externus arte balsamus ab externis conquisitus, ac præparatus in spagyricum fermentum.

Emunctorium, est locus expulsionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura suffulta viribus externorum.

Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale

gemmæ conflatum arte ſpagyrica. *Entale* eſt vas.

Enur, eſt occultus vapor aquæ ex quo naſcuntur lapides.

Erodinium, eſt indicium alicujus rei, vel futuræ hiſtoriæ, quæ tantiſper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præſagium.

Eſcara, vel *eſphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum, à bona vivaque carne per chyrurgos ſeparatur, ac decidit.

Eſſaræ, ſunt puſtulæ parvæ ſcabiei bullarum inſtar, niſi quod carnem habeant exuberantem, ut ſunt puſtulæ ab urtica factæ.

Eſſatum eſſentiale, eſt vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus ineſt.

Eſſatum vinum, eſt diſtillatum & rectificatum herbis ac ſimilibus expletum, ad earum eſſata eſſentualia extrahendum, ut vinum de chelidonia, perſicaria, pulmonaria, meliſſa, & cæteris, pro aſthanate.

Eſſentia quinta, juxta Paracelſi definitionem, eſt materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, ſeparataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corrupitione, atq; ab omnibus elementis ſubtiliſſime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Eſſodinum, eſt certum rei futuræ præſagium ex indicio, contrarium Erodinio ſupra definito.

Eſthiomenus, eſt corruptiſſimum apoſtema, totum membrum depaſcens inſtar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis ſacri ſpecies.

Eveſtrum, eſt firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Eſt etiam Propheticus ſpiritus,

ſpiritus,qui per ſignum, vel præcedens aliquod indicium præſagit,ac aliquid futuri certo prædicit.

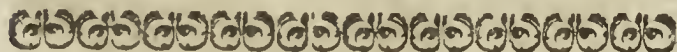
Excrementa generaliter, ſunt omnia ſuperflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa ſunt menſtrua.

Exitura, generaliter, eſt omne apoſtema quod ſaniem ejicit.

Exorciſta, ſuperſtitioſus eſt artifex, qui manes & ſpiritus adjurationibus evocat,ac apparere facit.

Extractum,eſt quod à corporea concretione,relicta craſſitie elementari extrahitur. Et eſt quaſi Medulla & pars nobiliſſima ſubſtantię totius in elementis producta,& quaſi ſeminata,in quorum etiam ſinu conſervata eſt,& ad nobilitatis ſuę perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis; unde exiſtit familiaritas congenerationis & ſuſtentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiã conſervantis dependet. Hinc extracta,præſertim nobiliora æthereę & cœleſtis naturæ dicuntur æmula,beneque præparata ad ſalutem humanam adhibita, Deo ſimul benedicente multum in re medica valent. Et ſi his aliqua fides eſt,in ſegregatione cœleſtis lucis à terra obſcura, non omne abceſſiſſe ęthereum ex Platone putant,aut ſaltem poſtea in ortu miſtorum aliquid inde repetitum. quod comprobat ratio agentium è cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, eſt ſal. *Elixir*. eſt medicina fermentata de 7. metallis. *Para*.

F.

FAba, eſt tertia pars ſcrupuli. *Faba* agreſtis, eſt ſupinus.

Fabiola, est flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & insensibile quiddam astrorum cœli, solis & lunæ.

Flagæ, sunt spiritus qui norunt occulta & secreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex stanno.

Fel vitri, est spuma vitri. Est etiam sal vitri, *Fax vitri*.

Fermentum, est materia firma tanquam fixa, quæ suę naturam materiam ad suam firmatã conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quàm illa habebat, ut fermentum panis est farina firmata vel consolidata in pastam, quæ farinam similem raram & discontinuam, in aliam pastam fermentatam adducit.

Flagæ, sunt etiam spiritus in speculo apparentibus à rebus.

Falcanos, alio nomine, est Arsenicum, vulgariter Auripigmentum.

Fasdir, Sasdir, est Jupiter.

Faulex, est Chalybs.

Fecla, est fæx vini, vel aceti.

Fæces candidæ, id est rubeæ & croceæ sunt aquæ.

Fedum, est Crocus *Felilech, Faules*, est ferrum.

Fœmina, est Sulphur.

Ferrum Indicum, Chalybem præcedit proximè.

Ferrum, est Metallum lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentum vivum fuerit porosum, terreũ & immundum, & sulphur immundum, fœtidum & terreum, & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstruosa coit) generatur ferrum. *Fer-*

Ferrum, à Chymiſtis Marti tribuitur. *Ferrum* eſt duplex. Nativum & Conflatum, ſeu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, ſic dicimus.

recrementum { æris, argenti, ferri, plumbi,

De ſpeciebus ferri,& metallis ferreis, & de rubigine ferri conſule *Dioſcor. lib.* 5.*cap.* 26.& de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, reſtringendo, ligando, ſiccando, Calidum & ſiccum eſt ſecundo gradu. Hac ſanaſſe Telephum proditur Achilles.Recrementum ferri,vocant ſcoriam & ſtercus ferri, & lapidem ſideritin,licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat à *pag.* 207. ad 211.

Ferrugo, eſt ſcoria ferri,caca ferri.

Fermentatio, eſt rei in ſubſtantia, per admiſtionem fermenti,quę virtute per ſpiritum diſtributa totam penetrat maſſam, & in ſui materiam immutat exaltatio. Ideo n.inventa eſt,ut ex ſymbolico ignobiliore efficacia medicinę fermentantis nobiliſſima fiat ſubſtantia, ad quam natura pervenire ſinit. Potiſſimum autem in metallis,quorum natura ad mutua proclivis eſt locum habet,&ab imitatione maſſæ fermentatę nomen invenit. Vel *Fermentatio*,eſt fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti paſtæ,multam farinam in ſuam naturam & paſtam poteſt convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum eſt,ſibi aſſimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philoſophi per fermentum verum corpus,& veram materiam,quæ proprio ſuo Mercurio conjuncta, illam in ſuam naturam

convertit. Deinde etiam lapidem ipsum volunt esse fermentum corporis perfecti. Cum n. lapis adeo sit subtilis, ut super corpus imperfectum projectum, in modum olei supernatet, nec cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum est, statim in tincturam abit.

Fermentum album, est argentum *Felda*, *Fermentum* etiam, est Elixir.

Feru zegi, est stannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioscor. lib. 5 cap.* 72. docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo siccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, *Fidex*, est Cerusa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius ostum, est vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, est aurichalcum.

Filtratio, est subductio per filtrum: est colum chymicum, & colatura seu percolatio appellari potest; fit potissimum in humidis, è quibus aquositas tenuis transit; resistentibus spissis & oleosis. Praxis sic habet. Carta emporetia convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus vilosus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti in fundibulo, &c. Liquor infusus finitur paulatim in excipulum distillari: unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

Firex, est Oleum.

Firfir, est Color rubeus.

Firmamentum, est Lazurium.

Fisarum, est confectio salis Armoniaci.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, rei ignem fugientis, ut cum amplius non fugiat,

fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam, & diuturnam, sive per crebam sublimationem, sive per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fuada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flex, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosa rei substantia est. Turbith verò magis terrea Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quanquam ingenio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore ut glacies sole, liquescunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua inspiritus & aërem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, ἐκρευς῀ρους vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ruland.* ponit varia fluoum genera, à *pag.* 217. ad *pag.* 222.

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglicè *Smelt-house.*

Folia daturæ, quasi folia aurea.

Fom, est sonus, vel vox.

Fulminatio, est gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente splendore, indicatur. Nomen operi est quod corruscatio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam post-

postquam absumptæ, segregatæque sunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam sulphurea obequitat per superficiem, unde postea purpureus elucet splendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare solent, qui cum disparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, est per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverso modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fusi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & postea comminuuntur terendo cum sale.

Furogi, est gallus.

Furnus, locus in quo ignis ad materiam chymicè tractandam dextrè & convenienter accommodatur. Estque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis *Ruland.* à *pag.* 226.ad 233 & in *Glaubero*.

Fusio, est liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici potest. *Par. de natura rerum* pag.460.

Fusio, per Antimonium, qua verum aurum non modo á metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento seperamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique tres partes antimonii pulverisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea juvante (si placet) folle probè liquefactum in pyramidem calefactum, sevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concussis regulas aurum continẽs in apice residebit, quem malleo detrunco. Antimonium poro residuum, rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio eva-

evaporato, aurum purum putumque resideat, quod statim coagulatur.

Fulmen, est argentum purificatum.

Fimus quinus, est digestio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arsenicale, est lapis philosophorum.

Fistula, est morbus.

Ficus cutis, est verruca innascens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

Fida, est argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, est Luna.

Filius unius diei, est lapis philosophicus. Et etiam ovum.

Filum arsenicale, est arsenicum sublimatum.

Flegmon, apostema commune.

Flos cheiri, est auri essentia.

Flos sectarum croe, nonnulli volunt esse flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui scripta Paracelsi manu non exacte legerunt e, pro ci. Ego vero per transpositionem deprehendi esse florem muscatæ nucis, ut sonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, est filius unius diei, ut supra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fædula, est fungi species.

Folia dauræ, quasi folia aurea.

Fons Philosophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum. influxus dicuntur cœlestium, quos à superioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuscujusque rei.

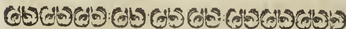
Formicæ, apostemata verrucalia, porralia.

Fugile, est aurium in regionibus, apostema, vocatur *parotis*.

Fulig

Fuligo metallorum, propriè dicitur arſenicum, ſed uſurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, eſt Mercurius.

Flumen hoc loco, ſunt flores cupellati argenti, in ipſius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem eſt ac repurgare, potiſſimum quæ perfecta dicuntur.

G.

GAmathei, ſunt lapides quibus cœleſtes vires, & ſupernæ conſtellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris inſigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre ſæpiſſime contingit è montibus erutos, quandoque ſecundùm ripas aquarum.

Glacies dura, eſt Chryſtallus

Gladialis eſt ars, qua juxta firmamenti curſum aſtrorum, gladii cuduntur & enſes, quibus & incudes reſiſtere non poſſunt, unde vacatur alias incuſma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, eſt ars & ſcientia terrarum notiſſima. Sed hoc loco dicitur, quum aſtra terræ ſeſe palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præſagium ſumant quod ſortitur effectum. Dicitur etiam Aſtronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per aſtronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, eſt herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perſpicuo tattaro.

Genula, eſt planta degenerans ex tranſplantatione paſtinacæ.

Gibar, eſt medicina metallica. *Gibum* eſt Caſeus.

Gigantes,

Gigantes, sunt elati vel proceri supra vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelsum est vitriolum sua sponte resolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine salis armoniaci aquam appellant.

Gluten, est Paracelso, sinonia, vel ut nonnulli volunt sinovia, liquor viscosus albus & clarus, in omnibus juncturis instar albuminis in ovo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium esse asserit.

Glutinis tenacitas, est resina mineralis, ut terebinthi resina arboris suæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel spiritus potius corporei sub terra viventes, aliâs pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, est ars superstitiosa à Græcis inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ verè non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ captarent existimationem, cùm nihil aliud esset quam oculorum aciei per obfuscationem vel obtusionem, transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in similitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis est porphyrites, cujus usus ut marmoris inarte spagyrica, ad spontaneas rerum solutiones potissimum est idoneus.

Guarini, sunt homines ex influentia cœli viventes.

Guma, est argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, est valeriana, phu.

Guta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio è petroleo, id est, naptha subtili, vel liquido bitumine naturali: Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit è nigra naptha aut bitumine cum stillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterq; igne accensus flagrat: Sed succinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* verò quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuntur. Succinum verò seu electrum non bitumen est, sed tantùm lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates à loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur. Ut *Dioscorides*, *lib. 5. cap. 92.*

Galactes lapis dicitur, quia lacteum succum resudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipue in aqua, *Diosc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat Leucogogeam, & synephitem, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquescere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangrana, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum,

Gatrinum, eſt Cinis clavellatus.

Gebalum, eſt reparandum. Cogulare idem.

Gecharſam, *Diſdaha*, eſt rana.

Gemma ex araneo domeſtico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præſentiſſimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum eſt gemmam talem habere vim, cùm telæ araneorum ſunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1. Berillus. 2. Chryſoberillus. 3. Chryſophraſius.

Gemma Praſius, Lapis colori porri ſimilis.

Gemma Opalus.

Gemmæ Ceraunıæ. 1. Ceraunius longus. 2. Rotundus.

Gemma Iris, eſt lapis ſexangulus, candidus, qui quando radios ſolares excipit, arcum cœleſti ſimilem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemmæ Rubetarum, Phrynus bufo ſeu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus ſpecies in *Gallia*, & *Hiſpania* eſt, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejuſdem nominis, coloris interdum in candido fuſci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, ſi vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger eſt notulis lucētibus nigris, ut noſtri ſunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabę. Interdum virides, interdum verſicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet ſparſis pedibus. Geſtantur hi [illegible]nnuli à principibus: nam ubi venena ſunt, pręſens lapis colorem mutat, & quaſi ſudans guttas emittit: Mirè expetuntur à noſtris bufonibus boraces lapides, ita ut ſaltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viſcoſitate ſpumę naſcuntur Bora-

H ces

ces, quæstio est. Sed si bufones suspenduntur aëre,ut arefiant, præsentissimo remedio sistunt fluxum sanguinis.

Geometria finitur ,à decempeditura, agri mensura.

Gersa, est Cerusa *Gesor*, est Galbanum.

Gi, est terra. *Gich Gepsim*, est Gipsum.

Gilvus helvus, est medium inter album & ruffum melinus, Citrinus.

Gir, *Gith*, est Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Gimer, est Tartarum.

Gisisfmi, est Gummi.

Glassa, est genus Vernicis.

Glisomargo est Creta Candida.

Gerbulle, est saxi species. *Ginest*, est saxi species.

Glimmer oder, habet colorem argenti, sed argentum non est, fellium autem argentum dicitur à similitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, est rotundum.

Gluten, est fel tauri.

Gluten; Sinonia, vel synonia est pars corporis nobilissima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeïra, *Mespila*, *Agabor*, } Pulvis.

Gosel, est animal Cornutum.

Gradatio,est metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & constantia potissimum ad gradum exellentem perducuntur. Neque n. in substantiam per se trans figurandam vim habet; sed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel

ex

ex occulto in manifestum producit, nihil mutata specie priore: velut si natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, si volatile, figit, si impurum purificat, *&c.*

Granatus, Species est proculdubio carbunculi, est gemma rubea, perlucida similis balaustiis, coloris rosacei, obscurior carbunculo. Altera ejus species intra ruborem violæ sparsum colorem habet. Ejus patria est *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor, & pellit tristitiam. Hujus fœminam, non peaniten, sed pæantiden vocat. *Plin.* & *Sol.* Testatur fieri prægnantem & *Para.* medericque concipientibus & parturientibus.

Granum viride, est fructus arboris terebinthini.

Granum nil, est semen Indicum.

Granulatio, est in granula comminutio, ei inservit fusio. Est enim propria metallorum, & perficitur variis modis. Fusa metalla in aquam effunduntur, cujus vi deverberata dissiliant. Fundi verò in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquam aquæ imponuntur scopæ è viminibus exilibus, ut eo melius dissiliant. Loco scoporum tabella, vel coloratorium angustissime pertusum, vel crates ad usum venit.

Grassa, est Attinkar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro Argentoratensi proxime urbem copiose provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, est stellio.

Guma, *gumi*, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradisi, Auripigmentum.

Guma Cupri, est stillicidium Veneris.

Gummi asinar, est gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, est tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, est gumma quæ est marinum.

Gutta ruonia, seu Butiga, vel gutta rubea, est inflammatio totius faciei.

Gemmarum mortificatio quomodo fiat *Para.lib.5.* de natura rerum *pag.428.*

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib. 7.* denatura rerum *pag.462.*

Gypsum, Forsitan fit ex lapide speculari quem vocant Sparodes spergulas, propter vitri similitudinem. Est autem *Gypsum*, cognata res calci, sed non est ita calidum. Differunt quod calx restincta humore aliquo acquirit calorem; *gypsum* vero non accenditur restinctum. Vis illi est astringere, obstruere, potu strangulat. Usus ejus est tantùm extrinsecus, propter ejus nimiam exsiccationem, & strangulationem.

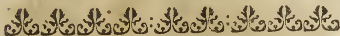
Gypsum est duplex.

1. Fossile & nativum, & è terra effoditur, summa tamen tellure, est res similis ferè nitro, latis nonnunquam venis: notum *Teophrastus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2. Alterum *Gypsum*, est factitium. Et fit seu coquitur (utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo simili alubastriti, cujus lapidis quasi venæ reperiuntur in saxis Jenæ, & ad sylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat esse quasi medullam induratam saxi: aut species videtur esse aphonitri, aut *gypsi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo scissili speculari, qui à Germanis dicitur Sperglaß, glacies Mariæ, quia represențat formam glaciei. Et hoc est optimum *Gypsum* ut testatur *Plin.lib. 36. cap. 24.* *Ruland, pag. 249.* enumerat 16. species *gypsorum.*

H. *Hal*

H.

HAl, dicitur sal. *Hal*, aliâs *Hol*, est etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, est glacialis avicula.

Harmel, est semen rutæ sylvestris.

Haro, species est filicis. Similis Polypodio.

Hadid, est ferrum.

Hæmatites, vocatur à German. *Blutstein*, propter colorem sanguineum, quo tingit, & etiam spectatur præcipue, qui fossilis est in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in sistendo sanguine in omni fluxu sanguineo. *Ruland*. ex *Plin*. & *Dioscor*. enumerat sex species, *pag*. 250. 251.

Hager, est lapis.

Halimar, est Cuprum.

Halcyonium, est nihil aliud quam maris spuma concreta, & intus res scissilis, stimulans in faucibus & oculis, unde hodie spuma maris in officinis dicitur. Sed non spuma salis illa, seu maris, licet sit cognatio quædam. Spuma enim salis illa est lanugo, seu ramentum spumosi maris coagulatum in petris. *Halcionium* verò spuma maris concreta, scissilis & spongiosa. *Ruland*. à *Dioscoride* enumerat *pag*. 253. 5. genera halcyonii.

Hel, est mel.

Henricus rubeus, est colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria, est species veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, est melissa Paracelsi.

Hemorrhoides, est sanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, est ars sumpta ex astris aquæ, quum

in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentium.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, aliâs humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

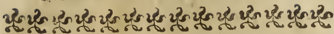
Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, quod fulgus violaceus emicans in amytheſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore *Plin. lib. 37. cap. 9.* Mittit *Æthiopia*, *Arabia*, & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres ejus faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi. *Ruland.* enumerat *pag. 256.* ſex ſpecies.

Hydrophorbia.

Hypogloſſum, *Hyppogloſſum*, Epigloſſum, Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I. *Iaſpis*,

I.

I*Aspis*, est lapis hœmatites.

Iassa, est herba trinitatis, & persicaria. *pag.457.* Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, est Erysipelas.

Idiotæ, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi professores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias, Ileadus.*

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentalium astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod unâ cum ea sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, è quibus omnia sunt composita.

Ilcidus, est aër elementalis: in hominibus vero spiritus est qui transit per omnia membra.

Iliaster, aut *Iliastes*, vel *Iliadum*, est prima rerum omnium materia, constans ex sulphure, mercurio, & sale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, est cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris.

H 4 Quartus,

Quartus, verò cahos ignis.

Item quatuor sunt hominum *Iliastri* concernentes longævam vitam.

Iacens, est fundamentum montis.

Iaspidis species *Ruland.* enumerat(á *pag*, 257. ad 259.) 22.

Idum, est pulmentum.

Idroagira, est aqua alkali.

Issides, est Cerusa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philosophico. *Ruland.* 9. Ignis species enumerat, *pag.* 260.

Ignis calor, est naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, est ignis fortissimus.

Ignis elementaris, est Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis sapientum, est fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, est sulphur.

Ignis extinctus, est sulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, est oleum è sulphure Cupri. *Vanhelmont.*

Ignis Gehennæ, est specificum corrosivum *Para.7. Archidox*, descript. *pag.* 227.

Ignis quatuor sunt gradus artificibus attendendi, sicut eos prisci philosophi observarunt. Æstimantur non sensibus tantùm, sed & effectu in rebus ipsis, & judicio sensibus conjuncto, potissimum verò visui, & tactui.

Primus gradus est lentissimus, instar teporis leviusculi, vel ignaviusculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digestionis circulatorius, *&c.* Qui ad tactum ita describitur, ut cùm digitus hominis teneri semper ferre possit, & cùm habeat suas intentiones, & remissiones, nunquam tamen evidentem aut acrem sensum gignere debet. Hujus generis est ignis vaporosus philosophorum, qui describitur incubatu gallinæ

linæ excludentis pullos, aut hominis recte dispositi natura. Is plerumque talis est qualem suppeditat fornax vaporarii moderate incensa, aut qualis est catini arenarii fornaci insistentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modesta.

Secundus gradus est intensior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neq; tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quos mediocris ignis sub catino cinerario incensus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aërem concipiunt.

Tertius gradus est cum læsione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel scobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, *&c.*

Quartus est summus gradus, & plerumque destructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congestarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cum referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus esset in planta, primus sit in stibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus, tamen in operatione per balneum omnes quatuor possint habere locum.

1. Ut sit primus, cum modice aqua incalescit.

2. Secundus cum jam acriter sentitur.

3. Tertius cum urit.

4. Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conspiciuntur.

Ignis Alchimistici gradus. *Para.* de natura rerum *lib. 7. pag.* 457.

Ignitio, est Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Estque combustio & reverberatio.

Imbibere, est terendo inspissare.

Imbibitio, est ablutio, quando liquor corpori ad-

junctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantisper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

Immersiva corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur. Estque humida vel sicca.

Inceratio, est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις: aliâs etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re sicca potante humidam. Nec alia nutritio est medicorum, qua sarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim succo quodam potantur, & ad usum evadunt commoda.

Incineratio, est ignitio corpora vehememtiori igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chymico more loquendo) proprie non incineres, sed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, est commistio, qua statim humida cum siccis in unum corpus per formā massæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur. ut fiat veluti pasta, unde & impastatio nominari potest, in nonnullis subactio. Incorporatæ aut res in calore digestorio relinquantur, ut mutua actione, & passione crasin communem nanciscantur.

Incuba, est sponsa solis.

Indicum Sal, est Sal gemmæ.

Indicum spuma, est duarum specierum: sc. Est indicum nativum partim, quod sua sponte nascitur in arundinibus quibusdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis

pis Indicus improprie, non enim est lapis; huic simile est ferme adarces, qui ita& adhæret arundinibus:sed adarces fit, Indicum nascitur sua sponte in arundinibus; Partim factitium est in officinis tinctorum. Estque spuma purpurea, innatus cortinis. Optimum est factitium illud, quod cœrulei præbet speciem; habet enim cœruleum in nigro colorem.

Leviter astringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii succum herbæ simpliciter esse dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vacant Indicum id est, glastum, quod aliud est domesticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum est glastum sylvestre. De quibus vide *Diosc. lib.* 2. de glasto.

Infundibulum, est vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne septem Planetæ.

In aqua septem metalla.

In terra septem herbæ.

In aëre septem tereniabin.

In animalibus septem sunt membra principalia. *Par. p. tom. pag.* 872.

Nihil enim est in tota rerum natura quod ex istis tribus Mercurio, sale, & Sulphure non consistat; & hæc tria sunt *Theophrasti* principia, quæ analysi spagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria invenie-mus, quæ singula in singulis elementis sunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernelius* animadvertit in sua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophrastus* invenit, sed tenebris obruta in lucem revocavit.

Instrumentum metallicum significans mundi partes. à Compass.

Iris,

Iris, eſt gemma cryſtallo ſimilis, ſecundùm nonnullos radix chryſtalli. frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in inſula quadam rubri maris. Eſt lapis ſicciſſimus, idque maximè ſua ſubtilitate indicat: voluntque eum naſci ex aqueo ſucco, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur verò *Iris*, quia in medio ejus repreſentat Irim meteoron diſtinctis venulis; vel quia ſub tecto repercuſſus lapis is ſole ſpecies & colores arcus cœleſtis in proximos parietes ejaculatur, teſte *Plin.* Et addit aliquas eſſe ſcabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cùm in ſole aperto projiciantur, radios faciunt in ſe recandentes diſcurrere, aliquas etiam ante ſe projecto nitore adjacentia illuſtrare. Addit & aliam Irim ſimilem ceræ præduram, quæ in Perſide naſcatur, & huic ſimilem aſpectu, ſed non ejuſmodi effectus gemmam.

Ios, eſt venenum.

Iota, Iora, eſt viride rama.

Ipacedes, eſt barba hircina.

Iva artetica, vel *Muſcata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Iudea metallicus, Berg Richter.

Iumniſum, Iumnizum, eſt Fermentum.

Iupiter, eſt Stannum.

Iuſſa, eſt lapis gypſius.

Iliaſter primus, vel *inſitus*, eſt terminus vitæ, imò vita ipſa, vel vitæ balſamus in homine.

Iliaſter ſecundus, vel *præparatus*, eſt terminus balſami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis rebus.

Iliaſter tertius, eſt terminus balſami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta eſſentia.

Iliaſter magnus quartus, eſt mentis vel animi raptus

ptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaster tamen in genere, dicitur occulta naturę virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelsum.

Imagines, sunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœlestes operantur.

Imaginatio, est astrum in homine, cœleste & super cœleste corpus.

Impressiones, sunt fructus invisibiles, & stellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, est ejus spuma quæ aufertur in repurgatione post extractionem. *Impurum tartari*, est ipsius alcali.

I*nanimati*, sunt pygmei.

I*nclinatio*, est vis naturæ, quæ manifestatur in homine quorsum magis proclivis est ejus vita, actionum & operationum demonstrationibus.

Incarnativa, chyrurgorum sunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

I*nclusiva*, vide supra, gladialis quid sit.

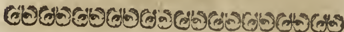
I*ncubus*, est nocturnus spiritus illudens, fallensque mulieres insomno, ac si cum eo rem commiscerent.

I*nfluentia dicitur*, attractio virtutum & naturæ syderum, ac planetarum superiorum in animum nostrum, per mentales imaginationes, quas semel haustas & receptas retinemus, ut nobiscum maneant. Eaque duplex est, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera verò sine medio quovis datur à datore luminum. Et hæc proprie supernaturalis est, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

I*nfluentia verò naturalis*, est ea quam infundunt astra superiora firmamenti, ex naturali præscripto in hæc

hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) possumus.

Innaturalia, vel *supernaturalia corpora* sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K.

K*Achimia*, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel semiperfectum metallum, & nondum à natura absolutum, quod adhuc in primo suo ente, ut infans in utero suæ matris, delitescit. Ejusmodi *Kakimiarum* species triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recensere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, est anethum silvestre.

Kibrith, est sulphur.

Kymit elevatum, est album cinabrium, sublimatum.

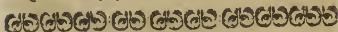
Kist, vel *Cist*, est sesquimensura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, sive *cobletum*, est metallica materia plumbo nigrior & ferro, splendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non est, sed meliora metalla secum per fumum abducit. Labpis Cadmia.

Kal, est Sal de torrente.

Kald,

Kald, eſt acetum.
Kali, Cinis clavellatus.
Kalnos,eſt fumus.
Kamar,vel *Camar*,eſt Argentum.
Kamir, eſt Fermentum.
Kanfor,eſt Stannum. *Kazdir*, etiam eſt Stannum.
Kaprili, & *Kibrith*, eſt Sulphur.
Kar,eſt gemma lucens ſicut ignis.
Kaſam , eſt ferrum.
Katimia , *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*,Tutia.
Kayl,eſt lac acetoſum.
Kayſir,eſt ſpuma maris, proprie pumex.
Koma , *Komartos* , eſt Calx viva.
Konis, eſt Cinis.
Koſt, eſt fagus , lignum faginum.
Kuria,vel *Kymia*, vel *Kymus*,eſt Maſſa.
Kibrius, *Kebrick* , eſt arſenicus.
Kymum,vel *Kyminum* , eſt coadunatio.
Kymenna , eſt ampulla.
Kymolea, eſt lutum Chymolea.
Kyram, eſt nix.
Kiva , eſt Opoponax.

L.

L*Abor Sophiæ* , dicitur Paradyſus , alter Mundus.
Lac virginis , eſt aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, eſt Mercurius Philoſophorum, ſuccus Solariæ & Lunariæ.
Lac papaveris, eſt Opium.
Lacerta , eſt carnis & corporis cavitas. Et Caro muſculis incluſa ſine oſſibus.
Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Lævigatio

Lævigatio, seu *Alcolismus*, est Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et est hîc reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fusionem, aut fulminationem.

Lacune, est Terra Sigillata.

Lamac, est gummi Arabicum.

Lamina, est Auripigmentum

Lans, est argentum mortuum. *Lanx*, est amygdala amara.

Laos, est Stannum.

Lapis in Chymia, est omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz; est Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis substantia. Avicenna verò & Kodar asserunt, quod lapis non lapis sit Elixir.

Lapis animalis, est sanguis humanus; Item cutenta quæ scutum portat in dorso.

Lapidum mortificatio, est eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, similis est Ebori masculoso, cujus usus in dentifriciis & in exsiccandis hæmorrhoidibus est. *Lapis Arabicus* non est alius, quam specularis, seu lapis Lunæ, seu glacies Mariç, unde olim fenestræ parabantur, lignis levigatis positis loco plumbi, unde fit gypsum optimum. *Ruland.* numerat *pag.* 274. 275. quinque species. Sed lapis specularis ipsam pinguedinem non habet auripigmenti: & auripigmenti nulla similitudo cum lapide speculari præter in crustis. Lapis specularis, est insignis lapis & humor, quasi concretus terræ, qui non resolvitur, & dum est humor terrç crystalli modo glaciatus, & in lapidē induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod sit res cœlestis ad Lunç claritatem positus, in speciem lapidis coagulatus, & constrictus, præcipue ille qui

est

est candidissimus, & Aproselinon dicitur. Et quanquam Lapis specularis cognationem habet cum gypso, ita ut gypsum sit ejus caput: tamen ejus usus præclarus est in medelis, cum gypsi usus sit dubius & venenatus, utpote qui strangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipsis cancris, præsertim in fœmellis, cum syphar exuerunt, & deposuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgò oculi cancrorum, quia quasi formam habeant oculi: Sed inepte vocantur oculi, quia non fungãtur oculorum munere, nec extra emineant nec toto durent anno: nec sunt hi lapides extracta essentia à tota bruti testa, ut per plurimas cancrorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont, pag.* 139.

Vis illorum est frangere calculum vesicę, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont, pag.* 139. affirmat rarissimum diureticum ex lapide cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quàm remedium horum lapillorum. Præcipua est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, *Ruland pag.* 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides, Trochitæ & Entrochi *Ruland. pag.* 277. enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat *pag.* 277. 8. species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Assius, optimus est, *Diosc. lib.* 5. *cap.* 88. qui colore pumicis, levis, fungosus, friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantùm propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. vo-

catur *Lapis Asius*, quod in *Asso* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus astrictoria est, & modice erodendi, & leviter corrodendi superfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur: Dicit *Plin. lib.* 36. *cap.* 17. Sed quadam incuria *Asium* lapidem gustu salsum lenire podagras; & in istis lapicidinis sanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita absumi 40. diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus superficie. Circa eum, & sub eo, flos nascitur, & salsa lanugo specie nitri, quæ dicitur flos *Asiæ petræ:* admota linguæ mordet aliquantum, quando flos siccatur, & lavatur, varios usus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Asiæ petræ* nasci ex rore maris supervenîente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non solida compage corporis intercedentibus albis segmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere dicit *Plin.* & esse glebam pumicosam, utilem tantùm tingendis vestibus.

Lapis Thracius, nascitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen est. Vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo restinguitur, sicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud est, quam gagatis species altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: sicut flavas gagates ex petroleo, id est, naphtha liquida candida, cum stillat vel fluit in mare Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, testantur odor, & substantia bituminosa, colorque niger, & quod sit lapis squalidus crustosus, levis ut à *Dioscor* describitur. Si aduritur, reddit odorem sulphureum, accenditur aqua, restringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati nostro.

Lapis Bezar, significat omne medicamentum conveniens alicui veneno, sic generatur. Cervus verno tempore investigat cavernas serpentum, nariumque spiritu, extrahit renitentes, easque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quousque sentit superatam vim veneni. Interea lachrymas emittit oculis vi veneni, quæ coaglatæ sunt bezaar, contra omnia venena, prodest cardiacis, *&c.* contra defectus animę, sanat omnes ictus venenatos. Eandē vim habet bezaar, os de corde Cervi uti sciunt venatores pro forma, ut sunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquam quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi seu hinnulæ partum custodiunt, & pergnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, pręcipue vulvę. Genitale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorē coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus sistit alvum, & calculosis prodest. Cornu ejus acquisitum intra festa, ut vocant Mariæ, præcipue extremā ramorum mire comitialibus prosunt, & adversantur hausto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Physicis.

Lapis Bezar, est etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1. Est animal *Persiæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo simile, partim capræ; In hoc animali, lapis repertus est (potissimum in proventriculo, hinc & in ventriculo, & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotundā, fissili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel simile continente) superficie levi, & splendente, substantia è laminis, instar cæparum sese invicem incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, est lapis locis iisdem

animatis, ut in priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, superficie scabra, colore cinereo, albo nigro, obscureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præstantiores: Dosi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales à gr. sex, ad viginti. Utiles sunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepsia.

Lapides Bezar, cancrorum, & ex perlis minus duri, non sunt de saxali natura, sed potius fiunt ex succo lacteo semicaseato, & semipetrifecato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in mespilis, persicis, *&c.* Neutrum genus & medium servant in ligna & lapidem tophicum Et licet lapis Bezaar, cancrorum *&c.* quoad solidum sui pulveris materiam non digerantur à stomacho humano; Illis tamen inest succus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit è limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont*, *pag.* 115.

Lapis Quiris. in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur esse secretorum proditor, & excitator imaginum in somnis variarum.

Lapis famosus, vel pretiosus, vel etiam sal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piscis est duræ carnis: Estque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidissimæ, osseæ, magnæ seminis lini, proportione tamen piscis. Hac gemma nihil præsentius in frangendo calculo vesicæ, propterea etiam meritò, & caute ab his qui usum ejus sciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*à Gudgeon*) repræsentans vultum virginis ornatum.

Lapis Iudaicus Duplex est, major, & minor.

Major est similis glandi, & lineis quasi torvo ductis quemadmodum egregie describitur à *Dios.* Ve-

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleę nucleo similis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor est in forma cylindro similis, fractus resplendet. Ambo urinæ difficultati, calculosisque mire prosunt. *Lapides Iudaicæ*, 1. nucleo olivæ similis, striati: hi lapides in hunc usq; diem in Palæstina vocari dicuntur olivæ lapideæ. 2. Olivæ similis, striis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, est Testudo, Rebis.

Lapis Calcis, est scroria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipsa urina, Alias dicit, quod sit lapis aureus.

Lapis facile igni liquescens, Fluss.

Lapis occultus, id est benedictus, id est Ovum.

Lapis fissilis ærosus, Item æs cinerum.

Lapis calaminaris, est Tutia.

Lapidum varia genera enumerat *Rul. p.* 284. ad 292. (& etiam *pag.* 301.) Ab aquatilibus; & ligno corporati: ab animantibus, & avibus, & ossibus, & testis similes.

De *Lapide Philosophico*, *Ruland.* tractat, à *pag.* 293. ad *pag.* 300.

Later lictro, est argentum vivum.

Laton, est aurichalcum.

Lempinas, est terra sigillata *Lempinas Calcis*, est batitura æris.

Lempinas, *lempina*, est auripigmentum.

Leo viridis, est Hermetis, Mercurius auri, Duenech, Antimonium.

Leo viridis, est opinione quorundam aurum.

Leo viridis, est vitriolum.

Leo Rubeus. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, est auripigmentum.

Leo, est aurum.

Lepi ferri, est squama ferri.

Lepos Calcis, est pulvis æris.

Leffas, eſt aqueum terræ, quod virtute ſeminum induratur, in ligna, herbas, *&c.* ſic aqua vi ſeminis petrificatur. *Vanhelmont, pag.* 45.

Leffas Paracelſi, eſt ſuccus terræ, recens in radicem tanquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus ſub titolo *Leffas. p.*

Leta, eſt calor rubens.

Leucaſia, eſt calx viva.

Leux, eſt Amygdala.

Libra, eſt libra penſilis.

Ligna in Saxa, 1. Rami folia, cortices, ligna, carbones, oſſa, conchæ, quæ in ſaxa corporata ſunt, ſucco lapideſcente, in fonte non procul à *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnasborough*, in Eboracenſi provincia, *Ruland.* enumerat in *pag.* 504. novem eorum ſpecies.

Limpidum, eſt purum & purgatum.

Lillium, eſt Mercurius, unde ſeme flores de pellicano Lili in tinctura Philoſophorum: eſt quinta eſſentia ſulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, eſt cum quod in unum coaluerit, ſolvitur liquando ut poſſit fluere.

Liquatum eſt, quod conſiſtentiam diffluentem, inſtar undoſorum accepit.

Liquefactio, eſt corporis mineralis, vi ignis majoris diſſolutio. Duplex eſt.

1. Liquefactio ſimplex, quando corpus, nullum alium in finem quam ut fundatur, liqueſcit.

2. Liquefactio probatoria eſt, quando corpus liquatum probatur, imperfectum, à perfecto ſeparatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, eſt fuſio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam: ſpecies eſt gagatis. Nihil aliud eſt, quam induratum

induratum & excoctum sub terra bitumen calore, exuruntur,& igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland.* putat eos lapides bituminosos,causam esse quare in multis locis montes flagrant.

Litim, est filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus,est Mercurius.

Lot, & *Lotium*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus à Libano.

Lumbrici,etiam in aquis putridis reperiuntur. *Lumbrici* etiam reperiuntur in homine,in omnibus proprie membris, quorum variæ species sunt:Longi,breves, lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi fasciæ dicti, & teniæ.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutum Armenicum,est Bolus.

Laudanum, & non ladanum,estmedicina Paracelsi ex auro,corallis,unionibus,*&c*.composita. Est etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philosophorum, est virtus intensissima,& velut in centrum arte coarctata,quæ distensa tincturam exhibet absque numero,de quo satis. Vocatur Elixir, & medicina universalis.

Lapsus demotinus,est correptio repentina morte facta, periculosior apoplectico.

Laterium,est lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum est aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis physicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum sit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non assecuta, & cacominerale corpus existit, metallum destruens potius quam e-

mendans, etsi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura sola compositum reperitur ex auro & argento nullo pretio persolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, est angelica.

Laxa chimolea, est sal adnascens lapidibus, vide supra de anathrone, & infra de usnea lapidea.

Laxativa, sunt medicamina sursum atque deorsum expurgantia.

Leffa, dicitur prædestinatio herbarum.

Leffas, est occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ crescunt.

Lephante, sive lephantes, est prima tartari species, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, sunt spiritus elementi aëris, quanquam Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sint.

Lithargyrium Paracelso, est spuma Mercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repurgantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri*, *Ruland*. ponit septem species *pag*. 306.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam cœlum & terra, superior & inferior sphera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui à membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis, & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in tereniabin, & in nostoch.

Liquor

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adiectione rei cujus eſt, oleum eſt ejus, ut liquor terebinthinæ eſt ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, eſt oleum gummi.

Liquidum de reſoluto, eſt quod ex ſua natura liquidum eſt.

Liquor herbarum, fit ex herbis contuſis cum tota ſubſtantia vitro concluſis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, ſucco poſtmodum colato per pannum, calore cinerum ſpiſſitudinem mellis acquirit.

Liquor ſalis, eſt balſamus naturæ, quo ſuſtentatur corpus ne putreſcat.

Locuſtæ, ſunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. uſum eſſe pro cibo ſcribit Paracelſus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati ſunt Theologi. Certe mirum videretur, ſiquis tam auſterus, ut vivo animalculo cum melle veſceretur in deſerto, ubi tanta arborum copia longe ſaniores cum ſylveſtri melle præberet eſcas.

Lorindt, eſt aquarum commotio, cum concentus reſonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophraſti, non ladanum, nec opium eſt. Effectus enim longe aliud docuit, non enim ſummo hoc arcano homines occidit, ſed quaſi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noſter mihi confeſſus eſt ipſum hac medicina miracula præſtitiſſe: ſe etiam *Theophraſti* nomine multis exhibuiſſe: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui ſerius uſi ſunt, rationi aliquot diebus reſtituti fuerunt, preſertim in peſte. Dixit etiam mihi ſeipſum aliquando ſumpſiſſe precipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commoviſſet, unde nimis incaluerit; properaſſe ſe ad fon-

tem, bibiſſeque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuiſſe excitatum, ut toto corpore intumuerit, medicique eum morti præſente uxore adjudicaverint. Quod cum ex aſtantibus viſu jam amiſſo audiſſet, mox parum de laudano, quod ſecum adhuc à *Theophraſto* ipſi datum habebat, in os impoſuiſſe: inde in dulciſſimum ſomnum per ſemihoram, aut paulo amplius incidiſſe, ubi evigilaverit, tumorem, morbúmque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura eſt, admirante uxore, & cæteris præſentibus, evanuiſſe. Hæc ab ipſius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andræas Ióciſcus* in ſua oratione recitavit: quin & Operinum penituiſſe Epiſtolæ quam ad D. *Wierum* de *Theophraſto* ſcripſit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipſo fuiſſe emendicatam epiſtolam, neque eum ſcripturum fuiſſe, ſi ſciviſſet, ita in vulgus prodituram. Licet præſtat eumſcripſiſſe, plura enim in ea ſunt quæ ad Laudem *Theopraſti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda ſunt, quam vel Oporinus, vel alii interpretati ſunt. Sed Laudanum Paracelſi eſt medicina laudatiſſ. quæ non ex rebus vilibus, non venenoſis non opiatis, ſed omnium quas orbis habet præſtantiſs. quæ vitam conſervant, conficitur: & in omnibus morbis efficax eſt, præterquam in Lepra, ita à *Theopraſto* appellata, quod omni laude digniſſima eſſet. Duæ ſaltem res ſunt ex quibus conſtat, majora his inveniri in mundo non poſſunt. Et falſa & mentita eſſe ſcio, quæ adverſus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit teſtis locuples ſenex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theopraſto Baſileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophraſti* nomine adminiſtravit.

Lau-

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, sed quando dissolutum distillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M. D. & *Ioannes Fischartus* M. D. de *Theophrasto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra est Carneolus vel Carniolus.

Lutum stellæ, est Gypsum.

Lescoli morbus, est icteritia. *Lescolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Lescolo* diaphanitas salis est maxima, quæ magis quam susus topazius tingit & fixat, reperitur. Est etiam Icteritia sal in flavo colore diaphanum, quod suo simili pelli debet. *Theophrast. cap.* 7. de tribus principiis.

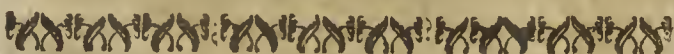
Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, usque ad centrum substantiæ.

Ludus, est lapis vesicæ exscissus, qui tandem remedium est Calculi.

Lumbrici nitri, sunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate sic dicti.

Luna compacta, est Argentum fixum, vel Aurum album.

Lustum, est pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M.

M*Acha*, est vermiculus volans. *Machal*, est fixum.

Magia metaphysica, est ars christianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industrium opus est manuale.

Magia in genere, latine sapientia, duplex est. Una est naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & est occulta naturæ sapientia, in centrum usque latens & abdita,

abdita,cum qua si humanam rationem conferas,nihil præter meram stultitam in hac reperies. Vere donum est Dei,cum quo rerum supernaturalium nobis,&naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia christiana veraq; religione damnata merito,& prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelso, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementali, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum à quibus, quod extractum est, separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo, item in Archidoxis Paracelsi.

Malek, dicitur sal.

Magnalia, sunt opera Dei.

Magnesia communiter,est marcasita.Sed ex arte dicitur stannum liquatum,in quod injectus mercurius una permiscetur in fragilem substantiam & massam albam.Est etiam argenti cum mercurio mixtura,&fusile metallum valde, ut cera liquabile,miræ admodum albedinis, quod magnesia dicitur philosophorum.

Magnetinus tartarus, est lapis in homine durissimus,ut magnes,sed spongiosus.

Mandella, semen est ellebori nigri.

Mangoraria, est ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque sublevatur.

Mandibularum liquor, est oleum ex mandibulis.

Manna, non solum dicitur ros de cœlo prolapsus, qui species est balsami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine sumitur ex qualibet re tracta.

Marcasita, est materia metallica immatura, tot specierum, quot solidorum metallorũ, est aurea, argentea,

tea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex chalibe multas excutiens præ cæteris pyritum ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, *&c.* Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, eſt argentum vivum.

Materia ſaphirea, dicitur liquidum cui nulla ineſt materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere ſunt elementa.

Marmoreus tartarus, eſt lapis in homine durus, ut marmor, qui ſupra magnetinus etiam dictus eſt.

Maturativa, ſunt medicamenta chyrurgorum apoſtemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, ſeu unio nihil aliud eſt, quam genitura, ſeu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora ſtimulat, ſeſe pandunt quadam oſcitatione, ſitiunt rorem veluti maritum, ejus deſiderio hiant, ac roſido conceptu ſeſe impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aſpergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quaſi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: ſin turbidum rorem conceperint, ſordeſcunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempeſtates, ſi fuerint conceptæ, ſi tempeſtive hiantes conchæ ſatiantur, margaritæ grandeſcunt: ſi tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente compri-

primuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mosella inter arenas. Fit clarius margarita, si conchæ excipiunt matutini aëris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aëris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est ut corallum, exemptus aëre protinus durescit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis, lienteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes, clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimonium. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum,

Masculus, est argentum vivum.

Masculinum, & fæmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, masserium, mossel, mater, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accipitur apud *Rul. pag.* 323. ad *pag.* 326.

1. Materia prima.
2. Lapis Philosophicus.
3. Aqua vitæ.

4. Venenum

4. Venenum Cambar.
5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella ſignata & Lucifer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, ſtellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri, & petræ.
17. Lixivium.
18. Sponſa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20. Lac virginis, lac ficus.
21. Lac bulliens.
22. Mel.
23. Sanguis ſpiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombuſtible.
31. Æs uſtum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32. Serpens Draco.
33. Marmor, Cryſtallum, Glacies.
34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina vituli albi.

36. Magnesia alba, Magnes.
37. Ethesia alba, humidum album
38. Fimus.
39. Fumus albus.
40. Ens metallicum. Esse. Quinta essentia metallorum.
41. Virtus mineralis Mercurii.
42. Anima elementorum cœlumque.
43 Materia omnium formarum.
44. Tartarum Philosophorum.
45. Fæces dissolutæ.
46. Iris.
47. Aurum indicum, Cor Solis, umbra solis.
48. Chaos.
49. Venus.
50. Microcosmus.

Maturatio, est exaltatio à rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio est Quadruplex. Digestio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, concisis culmis, vaporario sicco, fœno, humido, gigartis sole, &c. deinde est Fermentatio, & Projectio.

Macula, est oculi suffusio, cataracta.

Madic, est lac post butyrum.

Magister, Sal conficiens.

Magister, ferrum excoquens.

Magisterium, est species Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneę partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem essentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas seu moles, quam natura per se dedit, quanquam non semper caveri possit, quin

quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil fecedat, & nonnunquam ſtudio propter finem uſumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Phyſici alterationem nuncupant.

Magiſterium, Conſiſtentiæ, eſt cum ſervata eſſentia, conſiſtentia ad præſtabiliorem eſt immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipſi rei, aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad uſum varium evadat habilior.

Magiſterium fixorum, eſt cum corpora volatilia & ſpirituoſa figuntur ad conſtantiam. Fixum opponitur inconſtanti & volatili; & æſtimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod ſuſtinet fixum eſt, quod non, volatile, ſiquidem ex eo fugit, & velut ſpiritus aut favilla evolat. Illud eſt quod è molli induratur.

Magiſterium odoris, eſt cum res odore exaltatur. Idque potiſſimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & ſimilum: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, moleſtum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei uſu ejuſmodi nota ſint exaltanda.

Magiſterium principiorum, eſt cum principatum compoſitum in principia reſolvitur denuo.

Magiſterium qualitatis eſt, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, ſecundum qualitates occultas, aut manifeſtas.

Magiſterium, qualitatis occultæ eſt, cum in his quæ craſſim totius ſubſtantiæ attinent, tantumq; effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas ſi pernitioſa eſt in uſum, in totum aboletur, vel cum aliqua jactura ſubſtantiæ: & tunc reſpicitur perfectio illa, quæ non in re, ſed in uſu rei eſt. In ſalutaribus utrumque obſervatur. Si aboleri in totum nequit,

quit,

quit, reprimitur, ita ut citra noxam possit usurpari.

Magisterium qualitatis manifestæ est cum res in sensilibus formis elaboratur. Hæc triplex est, quotuplicia sensilia, circa quę exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprius spéctant naturæ corpus, & quædam sunt formaliora.

Magisterium saporis est, cum in sapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc instrui potest, Potissimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis gustum attinentibus tollendis.

Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quę sunt melioris gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde existit.

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur à Chymico. Id fit potissimum in mineralibus, in quibus aliqua præstantiæ nota ex sono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter spiritus vehementes cum sonitu erumpentes obviaque displodentes.

Magisterium pulverum, hoc est continuę consistentię in pulverem perductę, fitq; potissimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alcholia; Respicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res possit.

Magisterium volatilium est, cum è fixo fit volatile. Ei affine est mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Physicos) efficitur è rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, sunt extractiones, macerationes, incerationes, sublimationes, solutio-

folutiones& fimilia. Fere enim hic quæritur reftauratio humoris abfumpti, vel deficientis, aut fublatio afperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut fpirituum naturam induant attenuatione effentiæ, *&c.*

Magifterium ponderis eft, cum pondere res exaltatur. Id autem potiffimum in auro & argento requiritur, eftq; una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum fit graviffimum, ideo etiam externo valori in monetis adjectum pondus eft. Quod fi deficit compenfatur arte. Maffa aurea, vel argentea jufte levior coquitur in urina, cum præcipitato corrallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove confentanea, & concolor factus: vel coquuntur in lixivio concinnato, ex fulphure & calce viva, vel cementantur cum fulphure aut præcipitato fixo vel hoc. *Recipe* pulverifati falis femunciam, tantundem de lateris triti colcotaris quadrantem, mifce. Auri laminas illinc albumine afperge calcem Lunæ, ficcatum priore pulvere; Fac ftratum fuper ftratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegulas. Aurum inde folet albefcere, indue ergo coloritium, & prehenfum forcipe in igne tene, donec excandefcat, poft extingue in urina.

Magifterium coloris eft, cum rei cujufque color ad optimum fummumque gradum in genere quæfito producitur. Neque vero tam color præfens è gradu inferiore ad fuperiorum exaltatur, fed & qui in potentia eft, feu in abdito, in actum vel in manifeftum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præftabilus in fuo genere: Si color fimul fixus & conftans eft, magifterium eft nobilius.

Magia Metaphyfica, eft ars Chriftianis licita, non venefica neque fuperftitiofa, fed fupernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica in duftria opus eft manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis σιδηρὸς ferrum significat. Semper versus septentrionē se vertit. Est lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum, quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur à magnete: & ferrum tactum à magnete alterum ferrum trahit: Sed si succo allii, vel cepæ magnes illinatur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo *Plin.* ponit 5. genera Magnetis, & *Ruland. pag.* 315.

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Maltheorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Mamheb, est Scoria.

Marched, est lythargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Maruch oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia à *pag.* 320. ad 321.

Morcellus, est malles magnus.

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Masellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medeæ gemma, affertur è regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cœli Luna, Margesia.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium. *Rul.* 14. enumerat species 326.

Melanteria;

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris: Tingitur autem secundum diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum rasura, aut atramentum sutorium, quale ferme quod jam fit à nostris sutoribus. Præstat fossilis, ea scil. quæ sulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (seu digiti tantum ut volunt Arabes) confestim nigrescat.

Melisea, *Melision*, sumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magisterio.

Melisodium, est plumbum ustum.

Melusi, est Mercurius, albach messalis.

Malanter, est Opium.

Menfrice, est Mastix.

Merdasengi, est de adusto plumbo pulvis.

Mergen bassech, est Corallus.

Mesbra, est Tutia Alexandrina.

Mesel, *Mosel*, est Stannum.

Mest, *Misal*, *Masal*, est lac acetosum.

Metallum, Vena.

Metallum, est conflatum argentum.

Metas, *Mecal*, *Mehal*, est pondus.

Micha, est Venus.

Michach, est Cuprum.

Misros, est Asphaltum.

Minerale vas, est ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Misadir, *Mixadir*, est sal Armoniacum. *Musadi*, *Musadit*, Lixandrum.

Misserassi, est gypsi.

Mistio, est composito.

Undiquaque hujus quatuor sunt species. { Inceratio, Et incorporatio, Colliquatio, Et Confusio.

Misttura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum calchum, est æs plumbi.

Molipdides, est lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, est glis montanus.

Mechanopeotica, est inventio artis aquaticæ, ut fontium in aëra pulsorum, stringarum, aquarum exaltationum per fistulas & ventilia, folles, ac similia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipsum invocando, vel cum seipso, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, sunt scarabei volitantes, colore splendentes aureo, qui attriti suavem edunt odorem, in pratis mense Majo potissimum reperiuntur.

Melibæum, est cuprum. *Melibocum*.

Melissa, non pro apiastro, sed pro manna sumitur ex nobilioribus herbis tracta magisterio.

Melusinæ, & melioræ filię regię quondam propter peccata desperabundæ, fuerunt à Sathana raptæ, & in spectra transmutatę, spiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monstra. Vivere putantur absque anima rationali, & in brutali solum corpore phantastico, nutriri elementis, atque una cum istis in extremo die judicii transituræ, nisi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipse, naturali morte interire posse, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejusdem status atque generis plura spectra haberi creditur in desertis, in sylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homi-

homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius à natura coagulatus, est solidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis perse, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu secundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cristallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in crystalli perspicuitatē adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum separatus est à sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxus, est turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Est etiam sal purgativū aurei coloris, quod in salinis cavernnis reperitur, fossoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius vivus.

Microcosmus, est parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit ut una sit istius & eadem quæ

de illis fieri poteſt, ac debet anatomia philoſophica vera, non mortua cadaveris, ſed viva, eſſentialis pariter & eſſata.

Minium, eſt mercurius ſaturni præcipitatus, ſed potius crocus.

Miſſadan, eſt argentum vivum.

Mitigativa, ſunt medicamenta chyrurgica, præſertim anodyna, quæ dolorem ſopiunt ac mitigant.

Mola matricis, eſt abortivum quid in matrice generatum.

Menſis philoſophicus, eſt tempus putrefactionis, ſeu periodus quod lunę motum imitatur, qui in aliquibus eſt 30. in aliquibus eſt 40. dierum, philoſophicus dicitur, quod in artificio lapidis philoſophici uſurpetur: ſed & pauciores dies menſem conficiunt iſtum, qui definiri ſolet ſecundum naturam rei, & abſolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta eſſentia, & aqua permanens, ſpiritus, ſemen fœmininum paſſivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, eſt principium materiale, vaporoſum, naturę aqueæ, ſubjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & abſolutio adeſt.

Mercurius, argentum vivum. *CC. S. Z.*

Mercurius, Chambar magneſia.

Mercurius, dividit *Rul*, in 20. ſpecies diverſas, à *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menſtruum, Sanguis menſtruoſus, menſtruum vegetativum univerſale, vinum aminatum, aqua regis philoſophorum: menſtruum extrahens ſolutivum & vegetativum univerſale, Sol, Luna.

Miſy, eſt res metallica, ex ſpeciebus calchanthi, ex humore

humore coagulato,ut chalcitis,misy & sori,chalcitidi generi cognata sunt, quasi ex una radice producta:tenuius est misy, crassius est sori, sed hodie misy non cognoscitur.

Omnis *Morborum* causa, à primo capite,& suo primordio indaganda est,ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum sive Classibus,sive Entibus,ut *Theophrasto* placet, habendum est.Ille horum summa quinque genera statuit: Ens Naturæ, Ens Astrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. QuorumEntium singula peculiarem sibi curam expetunt,sed de morbis Sydereis, sive Astralibus verum est potissimum:quibus non alia sunt medicamenta proficua,nisi quæ à Firmamentali sunt Curatione, interveniente cœlestis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quę analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera inest vis Firmamenti,quod vocant Magnetica,&impressio Astronomica, refrœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum, avita velut semina radicesque,quo pacto ex Microcosmi officina,seuOeconomia,in Microcosmi familiam,cęteraque animantia,beneficio Mumiæ, Microcosmi Magneticæ, transplantentur,& deriventur, in suo libro inscripto Biolychnium recensentur. *Fernestus Burgravius.*

Est à magnete, quem vocant Antiphatico occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille à quo exit,invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est inNaturę quadam occulta proprietate,etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat superior. *Burgravius* Mo-

Molochites, gemma est non translucens, spissius virens quam smaragdus, à colore malvæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula singulari dynami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1. Vel plumbago metallica. 2. Nata è plumbo & ære. 3. E mixtura plumbi & argenti. 4. E mixtura plumbi &auri. 5. Plumbeis laminis cocta *&c.*

Morochthus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidissimus, facile liquescens, utilis vestibus dealbandis.

Mortaliorum, est modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertusi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo monachus) quod est pistillum cum tubore rotundo, ex basi lata media prominente, cujus incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores hoc est, majorem naturæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, &conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus. *Paracel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus rerum.

1. Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.

2. Quæ ex aëre secundi gradus.

3. Quæ ex aqua tertii gradus.

4. Quæ ex igne quarti gradus sunt. Poro qua virtute singulo quoque gradu seorsum aliud alio vincitur, punctorum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Estque duplex.

1. Nativa

1. Nativa, unde fit, seu coquitur sal nostrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2. Factitia, cum miscemus cœlesti aquę salis parum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum: & contra sal durum, cùm non liquefit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hinc species sunt garum, liquamen illud è piscibus & carnibus sale maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia est species Oxalme, id est acida muria, quæ fit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menstruum fœtens, aqua fortis.

Muscula, sciurus; campsciurus.

Mustum, immaturum.

Mydisis, est corruptio partium.

Mydriasis, est morbus in oculis ex superfluo humore.

Mylphæ, Defluviæ palpebrarum, seu sicca medicamenta, pro defluxione oculorum.

Myopiasis, est morbus in oculis, cum nihil à longinquo, sed prope videre possumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi genista nascitur.

Myrmecia, est cutis & crescentia quædam. *Myrmeciæ*, sunt verrucæ in pudendis.

Myron, est unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Mysis, est obstructio pororum.

Mysterium, est essentia interioris naturæ, totius substantiæ in subtili reconditaque materia parte vehens. Unde à succo tantum discedit, quantum succus à corpore; & quia in intimis recessibus materiæ corporeæ latet subtilemque admodum habet naturam, mysterium vel arcanum solet appellari. Excipitur autem vel ex ipsis rebus statim, prȩmissa tamen prȩparatione debita, vel etiam ex magisterio interdum, & succo.

Estque duplex, Quinta essentia, & Arcanum specificum.

Magnum

Magnum Oportet, est tribulus & ſpina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* ſcripſit ſingularem tractatum.

Myſterium hellebori nigri, eſt ſcilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & ſic in aliis, *Para.*

Monſtra, ſunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo ſuæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de ſe generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & ſpecie differentium ſeminum enaſcantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde ſumpſerunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monſtroſi homines horrendi viſu, & execrabiles. Non honeſtius hominum malitia factum, qui bruta diverſarum ſpecierum una vi cogunt, ut equum & aſinam, in generationem bajulatorum ſapientiæ hujus mundi: quæ etiam monſtra ſunt ad generationem inepta ac ſterilia, ab iſtis abhorrente natura prorſum ut ab aliis. Narratur hiſtora quæ non uſque adeo multis elapſis temporibus accidit Salisburgi, de mônſtro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in ſylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendiſſent, ab iſtis ſolummodo circumſeptum ad Epiſcopum ſuum adduxerunt, humana planaque facie conſpicuum, manibus pedibus ac digitis ſimilibus, reliquis vero membris omnibus piloſum ut brutum. Quatuor gradiebatur ſatis demiſſis pedibus uti porcus. Appoſito cibo ac potu guſtare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus uſtionibus, ac variis aliis tormentis tentatum eſt, ſiquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri poſſet, at fruſtra. Meticulo-

culosum valde, lucem atque hominum fugiens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehensa præterire solent, interiit.

Morbilli, pustulę sunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, est solatrum.

Morphea, est species lepræ, alboræ non absimilis.

Morus, est apostema, referens aspectu morum.

Mulæ, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non solum humana caro, balsamo condita, sed etiam alia quęque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medullæ, vel medullis, sunt ossium ipsæ medullæ.

Mumia elementorum, est balsamus elementorum externorum.

Mumia transmarina, Paracelso est manna.

Mumia versa, pro conversa, liquor est mumiæ.

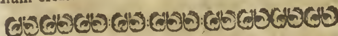
Muscilago, est liquor viscosus ac tenax.

Mundificativa, sunt medicamenta chyrurgorum, invalidam & putridam carnem à bona & viva separantia atque repurgantia.

Mustus, est calx alba in urina, veluti pinguedo.

Missadar, est Mercurius.

Misterium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses*.

N.

N*Acta*, est apostema pectoris.

Nasda, vel *natta*, est gibbus.

Narcotica

Narcotica, sunt medicamenta soporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, est sal ex humiditate nebularum decidens super lapides, calore solis induratum.

Necrocomica, sunt prodigiosa præsagia, rei cujuspiam futuræ prænuntia, per signa ex aëre super terram decidentia, ut cruces olim ac alia multa.

Necrolium est, quod mortem pellere, ac vitam conservare potest.

Necrolica, simila sunt medicamenta.

Necromantica, est ars illicita, quę cum mortuis operabatur olim, ut quum astra manifestabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque responsa potest ab illis extroquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, ossibus, acubus, linteis, pharetris, sepulchris ac similibus arripitur vel adimpletur, sub nefariam hanc artem cadit; quæ superstitiosa, & à Christiano quovis detestanda.

Nasda Sinapta, est petroleum vel asphaltum.

Napta, est gumma. *Napta alba*, est petroleum album.

Naphtha, Nihil aliud est, quam petroleum, oleum illud liquidum quod ad nos licet corruptum ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, est petroleum nostrum. *Nigra*, quæ est forsitan illa Amiavi picea & glutinosa, bitumine persimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui possit, quam pulvere injecto: Hanc nigram naphtham, stercus dęmonum quidam fuisse veteribus voluerunt: nos jam agnoscimus laserpitiū, assam fœtidam. *Napthæ*, est vis ignium rapax. *Naphtha* est duplex.

1. Naturalis, quæ est proprie petroleum.
2. Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones isti crustosi lapides, qui apud Germanos

manos effodiuntur sunt gagatis species, qui sunt bitumen sub terra induratum vel excoctum ealore:& hi carbones ex bitumine eausa sunt, quare montes, ut Ætna&Vesuvias flagrent,& magis noctu quam die:quia de die calor solis deprimit illud incendium vel obfuscat, è contra in nocte, quæ est humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, est pyr. Ignis.

Narbasuthar, est flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron natron, est nitrum.

Nectar, fit ex correcto&claro vino: correctum vinum rubeum, est coagulatum: clarum est vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petorsum, nitrum quasi sal petræ cal. & siccum in secundo gradu. Est nitrum res cognata sali,& quę est species salis. Hinc sal lucidum, sal Alexandrinum, sal Anderenæ, sal nitrum unum & idem sunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Nostra in medelis sunt præstantiora, quia muto magis aperiunt, & evocant humores; sed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diversis modis, in stabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo ante sæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland. pag. 346. enumerat sex genera nitrorum.

1. Armenum.
2. Arabath.
3. Aphricanum.
4. Romanum.
5. Ægyptiacum.
6. Babilonicum. Arabes soli primam & sextam celebravere.

Est etiam nitrum artificiale factitium: sicut ipse flos parietis, seu petræ, vel flos salis. Coquitur hoc ex sale, vel aqua salis.

Nitrum, est lapis salsus; id est sulphur album.

Nitrum

Nitrum Alexandrinum, eſt Cinis clavellatus.
Nitrum, Sago, Talck.
Nitrum, Tincar.
Nitrum, eſt ſal albus, ſcilicet baurac.
Nitron, eſt fex vitri.
Noas, eſt Chalcos. Æs.
Nochat, neuchat neuchor, Venus, Æs.
Nocaſit, eſt cribrum, vel vas perforatum.
Nigella, Anglice Gith.
Noera, eſt Coopertorium vaſis diſtillatorii.
Nora, eſt Calx.
Nora, etiam eſt Nitrum.
Nora, etiam eſt quodlibet ſal.
Noſididach, eſt Artus.
Nuhar, eſt venus vel Æs.
Nuſiadat, eſt Armoniacum.
Nuba, eſt Cuprum.
Nutrimentum, eſt res tranſmutata in ventriculo per putrefactionem.
Nuba, quoque Mannæ ſpecies eſt, coloris Roſinfarb: in Hibernia copioſe invenitur. *Para.pag.* 893.
Nyſadir, neſtudar, eſt ſal armoniacus.
Nitri, ſpiritus Tartariſatus.
Nitri, ſpiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.
Nitri, vel Aqua fortis, ſpiritus Sulphureus.
Nenufareni, dicuntur ſpiritus aërem inhabitantes.
Neuta, eſt pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnaſcens, & quandoque totam faciem contegens in partu.
Nigromantia, eſt ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique ſpiritus aſtute ſe cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantùm & non aliter, ut repente quid è longinquis

quis adferant, aut ad remotiſſima loca deferant: noctu potiſſimum eſt deſtinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque ſunt miniſtri ac tenebrarum.

Nitrum, eſt ſalſugo quædam ex urinarum congregationibus in ſal præparata.

Nitriales, ſunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut ſal petræ vel nitrum, Sulphur, *&c.*

Noboch, inſtrumentum eſt necromanticum.

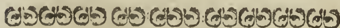
Nodi, ſunt articulorum tumores indurati.

Noſtoch, eſt jaculum alicujus ſtellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potiſſimum Junio, Julio, & Auguſto ſuper latos campos, vel in pratis, inſtar fungi magni vel ſpongię, foraminoſum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiſcit. Sunt qui per noſtoch ceram intelligunt metaphorice

Nuba, eſt ſecunda ſpecies tereniabin aut mannæ, roſeo, colore qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, ſunt ſpirituales homines ac mulieres, vel corporei ſpiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Meluſina.

Nymphidica, metaphorice ſpiritus aquarum ſolventium in arte dici poſſunt.

O.

OBrizum, eſt purum aurum in ſpadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, ſunt medicamenta, quæ per ſuum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, eſt oleum tartari ad ſummum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus ſulphur earum eſt.

Oleum vitrioli aurificatum, est quod auro dulcoratum est artificiose.

Oleum colcotharinum, est oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus spiritus, est astrum in homine, quod efficit ut umbram de se præbeat.

Operimethiolim, est mineratum spiritus.

Opitulativa, sunt medicamenta quæ fluxus stipant & obstruunt.

Oppodeltoch, Paracelsi præcipuum est unguentum. Stichplaster.

Ordoleum, est apostema parvum ordeo simile.

Orexis, est ardor à tartaro excitatus.

Organopeotica, est ars bellicorum instrumentorum inventrix.

Orizeum, est aurum.

Orizeum foliatum, est aurum in tenuissimas bracteas malleo cusum.

Orizeum præcipitatum, est aurum in crocum suum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, est vitrum metallinum.

Ossa paralleli, est universale medicamentum in podagra.

Obelchera, obelkara, est Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, *Theophrastus* simpliciter *ochram*, esse terram luteam describit, & situ diversa enumerat genera, cum inquit: In argenti & auri metallis nascuntur optima pigmenta, scil. cœruleum, quod proprie limus est. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmorosum; 3. pressum Cyricum: Si acute consideramus *Ochra*, quatuor habemus species.

1. Lapidosa ex fodinis, & ad ripas, & littora fluminum.

2. Est pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cœruleum, & Chrysocolla. 3. Est

3. Est terra sicca simplex ad ripas.

4. Est vel limosa & tenax ad marmorosa ex fodinis. Est illi vis medica, astringere, erodere, dissipare. Porto ex *ochra* adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Nitrum hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, est acetum.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodythus, aqua viva, viscosa, *&c.*

Olea soluta, sunt quæ per deliquium partium subtilium oleosarum secesserunt. Eo fiunt modo, quo magisteria liquorum, nisi quod magisterio totæ res solvantur in liquorem quemvis, hic vero duntaxat partes essentiales internæ in pinguem succum, relictis partibus crassis. Necesse est autem præparationem procedere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere: unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione, *&c.* apparantur, aut etiam tria succorum, extractorum, & similium, nisi quod extractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod è rebus solutis, & ad purum filtratis, pro abstractione cribram spiritus vini potissimum, ad oleosam consistentiam est redactum. Id enim hic figere appellamus, è diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixionem reducuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus,

vel deliquio ſeu ſolo,ſeu cum aliis,*&c.*Solutio ſiquid fæcum habet, colatur quoad ſatis : poſtea affunditur vini ſpiritus,digeritur unâ:& abſtrahitur iterum,idq; repetitur, quouſque oleoſa conſiſtentia placeat.

Oleum diſtillatum , eſt quod per diſtillationem extrahitur· idque vel aſcenſu, vel deſcenſu,ſive inſitum ſit,ſive combibitum. Combibitum omne elicitur ſola diſtillatione:Inſitum vero etiam ſecernitur aliis modis.

Oleum ſtillatitium decenſorium , eſt quod diſtillatione per deſcenſum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum eſt, quod coquendo extrahitur Id fit,vel per elixationem in humore,aut per ſiccam flammam.

Oleum ex aſſatione,fit per ſiccam flammam,cum res per ſe abſque ullo menſtruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant : quod colligetur quovis modo:

Et fit dupliciter, { Aſſatione , & Combuſtione.

Onix , eſt gemma repræſentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea,nigra,cornea,cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis,obliquis venis. Dicunt *Onychem*,è lachryma arboris lapideſcere,& fieri. *Q*uia igne concrematus , mittit odorem , & variis apparet impreſſionibus & formis.

Albertus Onichis ſpecies facit { Nigras, Rubicundas, & Albas.

Quæ omnes cum fricentur , ſolvuntur in ſubſtantiam repræſentantem unguis humani ſimilitudinem. *Onix* triſtitiam & timores excitat:melancholiam movet, excitat lites , & ſomnia turbulenta, *&c. Ruland. pag.*354.ponit *Onichis* octo genera.

Opali,mater proprie eſt India. Eſt gemma pretioſa, utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis , & ame-

amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in Chrystallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occursantia illi insint.

Ophites, est species marmoris; & *Ophites* dicitur, tantū propter colorem, quia colore repræsentat serpentes.

Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est Echitos, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squammas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib. 36. cap. 7.* docet *Ophitem* nomen accepisse à maculis serpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & Nigrum durum.

Opilare, est operire.

Ops Metallum, est argentum vivum.

Orale, est Vas.

Orbis, Tympanum.

Oriens, est Urina. Sal urinæ. Vitriolum.

Oriza, est risum. *Ozeman*, est album ovorum.

Orms, est Gallina.

Orogamo, est Aurum.

Osoror, est opium.

Ostrutium transplantatum, est Angelica.

Othan, Mercurius Philosophorum.

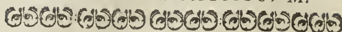
Ovum, est lapis benedictus.

Ovum Philosophorum, seu Hermetis, est quod ovi formæ Philosophicis operationibus inservit.

Oxos, *Oleum Palestinum*, } Est Acetum.

Oxy, est Acutum.

Ozo, est Arsenicum.

P.

P*Andalitium*, *paneritium*, vel *passa*, est apostema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & *Persina*, Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula à nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthenion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

Parædri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis, Argenteus.

Panum, ærcorum species, tres sunt.

Panum, ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater & mater regis. Vide plura *Rulando, pag.* 359.

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegernus, Id est peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circulatorium, à figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, *Pelude*, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes lucuste, *Pes bruste*, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanlec, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum sphere rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus usus frequens est in coagulationibus & solutionibus.

Phibit, est rapax.

Phlotron, est species fluxus ex coostro generatus.

Phrasium viride, est flos æris.

Phtysis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti cessatio, aut timore, aut nimia aviditate existens.

Phtysis, est consumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtysis, differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere. Accidente

1. Subjecto, *Hectica* est morbus Cordis. *Phtysis* Pulmonis.

2. Genere, *Hectica* est Febris. *Phtysis* non.

3. Accidente, *Hectica* est morbus generalis, respectu Cordis. *Phtysis* specialis Pulmonis.

Pilos, est Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes æreî.

Pisare, est Colare. *Pistare*, est contundere.

Pix liquida, est Terebinthina. *Pixari*, est pix.

Plumbum, à Chymicis tribuitur Saturno, & ejus nomine appellatur. Est corpus metallicum, lividum, terreum, ponderosum, parva participans albedine, multum habet de substantia terrea, & in stannum per lavationem vertitur. Quo patet stannum esse perfectius plumbo. Plumbum plus habet de substantia sulphuris fixi ad compositionem suam, quam Jupiter, id est stannum. In summa, argentum vivum, malum grossum

mali saporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menstruosa mater, initur à sulphure marito leproso, aut livido: & Saturninus ille frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis, Estque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet, { Nigrum, quod verum est plumbum: deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis, *μόλυβδον* dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa. Videas plura si placet de plumbi generibus apud *Ruland.* à *pagina* 364. ad 370.

Plumbum, dives.

Plumbum, depauperatum.

Plumbago, Galena molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena, *Diosc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus è visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Du-

Duplex eſt, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac eorum variis ſpeciebus videas plura *Rul.* à *pag.* 372. ad *pag.* 376.

Pompholix, Dioſcor. conjungit pompholigon, ſpodon, & antiſpodon.

1. *Pompholix* eſt, cinis metallicus qui fit in ſummitate, aut parietibus fornacum, ſeu domuncularum ubi ſunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt ſecundum diverſitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim eſt quę cinerea eſt, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior eſt omnibus Miſnenſium continens in ſe argentum plumbum & æs. Si in lateribus & ſummis cameris eſt pompholix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholix, & differt à ſpodio candore & levitate: è contra pars nigrior, & ponderoſior, in ima loca ſe recipiens eſt ſpodium. Differt pompholix à ſpodio, ſpecie ſola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ transmarinæ combuſtæ.

2. Quod fit ex ebore vero combuſto. Eſt & exuſta ſpodos ex oſſibus Elephanti, canum, & aliorum animalium uſque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore uſto.

Antiſpodium, fit ex cauticulis ſtipticis. Secundum *Dioſcor.*

Spodion fieri poteſt ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Miſina plumbo ſimilis eſt in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix*, eſt fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum. L 5 2. Pom-

2. *Pompholix*, colligitur de argento.

3. Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum à plumbo segregatur.

4. *Pompholix*, ex ære Mansfeldio.

5. Quæ colligitur quando argentum à cupro segregatur.

6. Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.

7. Candida purissima.

8. E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.

9. *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutiæ*, & spodius, unum & idem sunt.

Poponac, est gummi.

Porsitigon, est batitura ferri.

Prasis, *Prasimum viride*, est flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corrosa, & in aqua soluta, vel aquæ corrodentis abstractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, sic argentum in aqua forti dissolutum cupro, sale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: sic aurum in aqua regia solutum, adhibito pauculo argento vivo repercutitur, cui si parum per folium sulphuris admixtum, idque clauso vase ad ignem positum fuerit, ut argentum vivum & sulphur evaporare & discedere possint, calx subtilissima relinquetur: simile judicium etiam de aliis esto. Sed quo magis corpora dissolvuntur, tanto etiam magis subtiliusque calcinantur.

Presmucum, Cerusa.

Principia Chymica.

Principia sunt, quibus res in quolibet mistorum genere est facta, quæ quia insunt, & jam certum sibi natu-

turam substratam habent, in qua vigeant, & cum ea educi possunt. Hæc principia alia sunt ab Aristo-lis,& non prima omnium intelliguntur. Sed in quo-que genere prima, quanquam illis sint analoga. Prin-cipiorum autem vires tum in elementaribus parti-bus, tam cœlesti fundantur. Itaq; quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad essentias.

Principia autem sunt tria, { Mercurius. Sal Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, est per medicinam super re mutanda pro-jectam cum repentino ingressu, ex mutatione exalta-tio. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in substantia mutet: differt autem quod non fiat cum digestione lenta, qua paulatim mistilia alterantur, & formam accipiant, sed violenta penetratione facta, quasi momento ingressus transfiguret. Vocatur illa me-dicina, etiam non fermentum, sed tinctura.

Prolectatio, est extractio per attenuationem par-tium subtilium, ita ut rarefactæ inclinatione suæ na-turæ, à crassioribus in diversum ferantur, ibique con-sistant. Itaque etiam ejusmodi res, è quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, seu rarefactiles; antequam consistat prolectatum, vel igneum, vel aereum, vel aqueum sufficitur, ut ita mediante horum instrumentorum forma fiat prolectatio, & absistat à ter-ris fixis vi levitatis suæ vel fluxus.

Psamos, est arena.

Psincus, *Psinkus*, est Cerusa.

Psythos, est frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabice, vel lapis Vul-cani.

Sunt duæ ejus species. { Niger, & Albus.

Ni-

Niger dicitur & tophus, & hic præstantissimus in *Mel* & Insulis *Æoniis*, aptissimi ad corpora leviganda.

Albus est levis, spongiosus, scissilis: non arenosus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non est lapis, & degenerat plane à lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur nascitur. Creditur esse terram omnino exustam in Insulis, quæ deinde aquis adfertur usque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche:

Purgator, Argenti.

Putrefactio, est misti resolutio per putredinem naturalem in calido humido. Humorem enim necesse est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatur à commistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsim. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso finitur, & ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris sc. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

Putrefactio, est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandum dissolvens, est putrifactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt & mitescunt, omnes colores in alios immutantur, item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit vero materia in vase collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conservatur. Satius autem est vas in balneum robis collocari.

Putre-

Putrefactio alia, est ambigens inter corrosivam cal-
cationem,& putrefactionem,& vocatur putrefactio
a & philosophica: A quibuslibet nomen habet nec
ratione, ut sublimatio, separatio elementorum,
io, solutio, &c. Fit autem in aqua philosophorum
a, seu aceto acerrime, nec est aliud rei, nisi Solis
Lunæ.

enates, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli,
ilares dicti, quasi penes nos nati.

Pentacula, sunt signa. sigilla vel delineamenta mi-
dis & incognitis aliquando literis& characteribus
licata, quæ collo appensa creduntur à malignis
itibus, & fascino quovis præservare.

Perdettæ, sunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, est vinum ex herbis.

Periodus, est celsa, vel musculus vitæ, pulsus per
versum corpus discurrens.

Peucedanum, est angelica sylvestris.

Pilizenii, sunt pili circa caudam leporũ nascentes.

Pilosella, est auricula muris, herba pilosa.

Pinguedinosa, dicuntur quævis pinguia.

Plumbum Philosophorum, est ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri possunt.

Podagra, est tartarus sinoniæ vel glutinis albi.

Phantasmata, sunt spiritus sylvestres non diabolici,
desertis habitant,& circa littora maris, cum homi-
bus imaginativis sæpissime loquuntur, terrefaciunt
quando; suam originem ducunt ex imaginationi-
bus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.
De his lege latius apud *Paracelsum* expositione pri-
a, quam facit in Euangelium D. *Matth. cap.* 14.

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui sese
utuo persequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, fe-
s mures, aranea bufones, &c.

Phœnix,

Phœnix, dicitur ignis quinta eſſentia, item lapis il Philoſophorum celebratiſſimus.

Phyſiognomia, dicitur ars illa qua hominum pro prietas atque natura cognoſcitur à facie uſque ad p ctus, ut ex habitu de cujuſque ingenio & promptitu dine judicium fiat.

Pulpezia, vel *pulpelxia*, eſt ſtupor, attonitus, apo plexia, vel ſyderatio.

Præſagium, eſt præcedens aliquod notabile ſignum rei futuræ hiſtoriam, ex quo prophetia quandoqu ſumitur.

Præſervativa, ſunt medicamenta vitam à ſuis ini micis, & corruptionibus defendentia.

Preſſorium, eſt torcular, inſtrumentum quo ſpecie contuſæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab aſtri ob oculos poſita, de quibus *Paracelſus* eodem loco ſu per *Matthæum* fuſius diſſerit: dicuntur alias Prumalia

Pruinum, eſt prima tartari ſpecies.

Pruina, ſed *pruna*, eſt ignis perſicus.

Pulſatiles, arteriȩ venȩ dicuntur, forte pneumatica

Puſta, eſt saniei digeſtio, à pure dicta.

Putredo, eſt generationis materia prima, ſed melius

Putrefactio, pro corruptione ſumitur in alteratione

Pygmei, dicuntur homunciones vel ſubterranei ſpi ritus, quos etiam ſcaculas aut ſcintillas vocant. Non natos eſſe perhibent, neque habere parentes, ſed non aliter ex corruptione terræ, quam ex equino fimo putrefacto ſcarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præſaga, quum i gnis aſtra ſe palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel ſuſpitione. Exemplo ſit quod de buxo fer tur, & foliis ejus in ignem projectis, ſingulis eorum,

de

de quibus habetur suspitio, nominibus inscriptis, crepitare fontis foliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum simul, fieri posse putant. Aliud est.

Pyrotechnia, hæc solum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, sed medio, ac potissimo instrumento potius.

Pyrala sylvana, vide parthenion.

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem sunt, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam easdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt à molybdena nativa, ipsius colore tantum, non materia. *Diosior.* Et color potest facile mutari in plumbagine diversis vaporibus è terræ visceribus excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam:

Sed duplex est { Nativa, &
Factitia.

De quibus, & de diversis eorum speciebus, videas plura, *Ruland.* à *pag.* 372. ad *paginam* 376. si placet.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, est Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inspersa de industria, vel ex ipsa Cadmia proflata follibus fit. Cinis metallicus levissimus, fit etiam in summitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularũ ab extra. Si in oris fornacum est, tum Cadmia est capnitis, si in lateribus, & summis cameris, est pomphylix, pars quæ in summitate depen-

dependet est pompholyx, è contra pars quæ adhæret parietibus est spodion. Illa adolescentes diligenter observare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam: in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam in fornacibus: de qua hic.

Spodion fit,

1. E cannæ radice adusta.

2. Ex ebore vero combusto.

3. Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus; cum fieri deberet ex ebore usto. Antispodium fit ex cauticulis stipticis secund. *Diosc.*

Pyrites, & Marchasita idem sunt secundum Græcos & Arabes. Dicitur *pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur: & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas: & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæpe sit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* species.

1. *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continet & æs, modo solum argentum, modo solum æs, modo argentum & æs simul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino sterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis speciebus.

2. *Pyrites* fere aurei coloris, est proprie *pyrites*, & *pyrites* æris specie æris, cognatus priori.

3. *Pyrites* prorsus aurei coloris, plus videtur habere sulphuris: cui nonnunquam admiscetur quarta sequens species.

4. *Pyrites*, colore similis galenæ, sed prorsus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia Reichensteinii subtilis admodum,

dum, plus auri, minus continet argenti, vel aurum solum: Sed Raurisi plus continet argenti, minus auri.

5. *Pyrites*, ciner acei coloris, subtilis admodum reperitur Reichensteinii, & admiscetur præcedenti speciei, ut ex illa possit etiam excoqui aurum. Sed hæc species paulo diverso modo reperitur, *Aldenbergi* in *Silesia*, unde conflatur aurum & argentum.

6. *Pyrites* coloris ferrei, per se fert speciem massæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibusdam, non in omnibus.

Pyrites habet insignem vim discutiendi, abstergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioscor. lib. 5. c.* 89. plura videas in *Rul. pag.* 393. ad *pag.* 396. de variis *pyritis* generibus. *Pyrites* etiam est parens succorum 6. *pag.* 327. *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag.* 397. *Pyritum* è quibus ignis elicitur 7. gener. *pag.* 397. Argentei coloris. 8. *pag.* 398.

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari possit.

Q.

QVandros, Lapis est seu gemma, quę reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris cādidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos casus valere dicitur.

Quanli, est plumbum.

Quars, est petra fellis.

Quartatio, est separatio auri & argenti invicem commistorum, quæ ideo dicta quartatio, quod misturæ ex auro & argento tantum sit addendū argenti, ut hujus tres partes sint ad illas unam, fiantq; omnino quatuor.

Quinta essentia, est mysterium, ad æthereæ naturæ paritatem viresque præstantissimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœlestis substantia, in qua purissima, & syncerissima crasis hæret, & radix substantialis, tanquam esset defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima dispersus, animæque mundanæ ἀπογέννημα.

Quinta essentia vegetabilium, est quæ ex vegetabilibus eorumq; partibus extrahitur. Fit hęc potissimum ex succo extracto. Primas obtinet hic quinta essentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alii aquam primi entis, cœlum & clavem Philosophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mistionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt à vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ. Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. à *Para. Tom.* 2. *pag.* 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter de

de calido & ſicco judicandum. Nam ſiccitas ineſt caliditati ſoli, nec fieri poteſt ut frigidum ſit ſiccum, aut calidum humidum. Iſtæ complexiones ſunt ex *Ares* ſic diſponente natura, ut uterque parens elementum ignis maſculus calidus, ſperma ſiccum aërem habeat. Terra vero frigida mater, menſtruoſum ſemen aquam poſſideat, ut iſta ſimul etiam conjuncta videmus aquam ſuæ terræ, & globulum unum efficere minimum, non ſecus atque aërem igni ſuo ſemper continuum, ſpheram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem æthercam elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, ſub complexione vel calida cum ſicco per ſe, vel ſicco reſoluto, aut ſub frigida cum humido per ſe, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut ſæpiſſime frigida multa judicentur ex oculo vel manifeſto, quæ calida ſunt in occulto. Exemplo ſit nobis cryſtallus apparentia frigidus & ſiccus, in occulto centroq; ſuæ naturæ tamen humidus eſt, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura ſua ſiccum eſt reſolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert phyſico probe cognoſcere naturam & complexionem rerum; cum ex ſuis parentibus, tum ab externis accidentibus in compoſitione acquiſitis. Hæc etiam in artificialibus ſolutionibus & congelationibus immutari ſolent. In ſumma tam vaſtus eſt graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non ſine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via tranſire valeat ad ſcopum verum recuperandæ ſanitatis in medicina. Quod etiam à ſuis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco ſit affirmatum, alio negetur apertiſſime. Tum demum ad ſacram diſtinctionis anchoram eis, tanqum ad aſylum

confugiendum, quibus suum delirium demonstrabitur. Quapropter fœlicissimum physici ac medici judicandum est ingenium, quod à confusione physica, noverit in spagyricam rerum unionem, infallabilem semitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam esse de his Paracelsi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur summum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commisceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua stygia vel forti resolvantur ambo simul. Argentum totum in aquam confluit, auro solo subsidente pulveris instar, spadicei nigricantisque coloris.

Quinta essenta, dicitur spiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuscunque rebus vitam habentibus tracta, & ad summum gradum subtilitatis adducta, per separationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omnisque medicina incorruptibilis, in quibuscunque rebus delitescens. Dicitur alias rerum forma specifica, quæ si à specie removeatur, ad suum genus accedit, altiusque progreditur donec in centro quiescat. Quod his tribus characteribus elegantissime denotatur à Paracelso. 2.4.0. Hoc est per abjectionem confusionis & impariatis impuritatisque elementorum quatuor, prevenitur ad duplatam quintam essentiam in decade sub unione creata quiescentem.

Quintum esse cujuslibet elementi per se solum, est animal ex eo solo productum.

R.

R*Agadiæ*, sunt nolæ vel apostemata pudendorum.

Rana, est apostema sub lingua.

Rabira, Radira, est stannum.

Rabiel, Roliel, est sanguis draconis.

Rachi vel Raco, est Mercurius.

Racri Ranac,est Sal armoniacus.

Ramigi,id est *Ramigiri*, est Colophonia.

Ramag, est Cinis.

Rasar vel Rastis, est Stannum.

Rastol,*Rasoes*, est æs.

Rastul, est Sal.

Rasaheti,*Rusatagi*,est æs ustum.

Realgar,est auripigmentum rubeum.

Recha,est Marmor.

Receptaculum, est vas amplum & globosum distillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei distillandæ ratione variat. Nam si res vaporosæ flatulentæ, & spirituales dissolvuntur, amplum esse debet: alioquin à spirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu,nec sine astantis periculo,rumpitur,atque in frusta dissilit.Si vero res calidæ tenuesque fuerint,collo longo formatum esse debet. Sin autem res mediæ fuerint,medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri,sinder.

Rel, rebus,est acetosum.

Restinctio,est gradatio,qua res candefactæ in liquore exaltante restinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum,hic est primus& principalis finis inventæ restinctionis.

Retorta,est vas globosum, cujus collum paulatim à ventre procedit, ac sensim in oblongum canalem reflexum transit.

Resolutio per medicinam,est cum commista violenter separantur,adjecta resolvente,& quantilibet misturæ partem segregante. Eam autem rem è Gebro medicinam nominamus,quanquam etsi liquida sit,dici queat aqua solvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetumvel similia secessu.Itaque &empyriasis opus ipsum poterat appellari. In nonnullis vicinum est coagulationi,quæ unâ crebro fit.

Raparum radices, ſunt flammulæ radices. Nam per ſe tantum flos & flammula.

Reverberatio, eſt ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem ſubtiliorem reducens; Eſtque clauſa vel aperta.

Reverberatio clauſa, eſt quando corpora reverberanda in furno reverberii clauſo calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amuſſim adminiſtrari poſſunt, ut calor intendi & remitti poſſit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, eſt quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens eſt, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus reſolvendis.

R E X.

Rinar, eſt limatura. *Rian* idem

Robes, eſt acetum.

Ron, eſt libra.

Roſa, eſt Tartarum.

Rota, *Rotingenius*, eſt Colophonia.

Rob, eſt ſuccus inſpiſſatus.

Rubeum, Aurum falſum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, *vel Vncus*, eſt baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimaſticis operationibus inſerviens.

Rubrica ſynopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis ſynopidam. *Dioſ.* eligit eam, quæ gravis, denſa, jecinoris colore, non calculoſa, ſibi concolor, & copioſe cum diluitur, ſe diffundens. Interdum à *Byzantio* afferuntur paſtilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis ſignati, quos materialiſtæ terram ſigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ ſignabatur, quia illi admiſcebatur ſanguis hircinus.

Lemnus, Inſula in qua fodiebatur illa terra, ſubjicitur

citur Turco, quare facile *Byzantium* portari possit. Quod si color talium pastillorum, qui afferuntur è *Byzantio* minus quam debet rubricæ respondet, causa forsitan est, quod cum terra diluitur, ut in pastillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æstimant ad pestem curandam tales pastillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ sigillatæ dissimilis est, nisi quod Armeniacæ terræ sigillum nusquam impressum legatur. Utrum hæc terra sit tandem signata redacta in pastillos cum literis Turcicis, an sit rubrica synopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum easdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda esset, an è Lemno, an ex Armenia, an è Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica.
- *Nativa fossilis.*
  - *Synopica & Terra Lemmia.*
  - *Germanica ex ochra,*
    - *Nativa in fodinis calore terræ aut solis adusta & degenerante.*
    - *Nativa, ad flumina calore solis, aut terræ exusta & degenerante quæ cum nimium aduritur, fit illa indurata.*
    - *Metamorphosis egregia, ars à natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut existimat & scribit ex rubrica ochram.*
- *Factitia fabrilis, quæ fit ex ochra usta arte in novis fictilibus.*

Relolleum est triplex, { Incorporatum, Innatum, & Momentaneum.

1. Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2 Innata, sunt ex tribus. Consolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3. Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim improvisu relolleum, cum tinctura velocissima. *Para.* 871.*pag.*

R*anarum* sperma præparatur, reducendo sperma in distillatione solis, deinde distillatione per alembicum.P*ara.*879.

R*everberata*, secundi sunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus.*Para.*890.

R*ealgar*, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed metaphorice sumptum, est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimum ulcera, estque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ spuma natans super aquas: realgar terræ arsenicum: realgar aëris tereniabin: & realgar ignis conjunctio saturnina.

R*abeboja*, radix flammulæ majoris.

R*ebis*, excrementum alvi. R*ebis, lapis rebis*, est Capilli.

R*ebus vero*, est ultima rerum materia.

R*ebisola*, est arcanum urinæ ad icteritiam: quæ si coquatur, ac despumetur, optime post triduum quiescens lapillos rebi solos edit.

R*ebona*, idem quod mumia.

R*educ*, est pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

R*elolleum*, est virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus est, in calido & curativo. Accidentalis

talis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus adverſetur atque corruptioni.

Regale cimentum eſt, quo repurgatur aurum.

Reſina, dicitur pix flava, & pulchra.

Reſina auri, eſt crocus ex auro tractus.

Reſina pini, id eſt, abietis.

Reſina terræ, eſt ſulphur.

Reſina terræ potabilis, eſt ſulphur ſublimatum in liquorem, balſamum, vel oleum redactum.

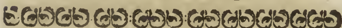
Repercußiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorſum agentia.

Reverberatorium, furnus eſt, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, eſt inſtrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Roſea, eſt idem quod hereſypelas.

Rubedo de nigro, id eſt, de talco nigro.

S.

S*Agani*, ſunt ſpiritus quatuor elementorum.

Salamandri, ſunt ſpiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia ſuſtentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziſer, quæ ſtatim atque infirmabatur, ſeſe in ignem conjiciens reficiebatur & convaleſcebat, in eo ſedens gaudenſque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminoſum, id eſt ex alumine plumoſo tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſnea lapidea tractum.

Sal cryſtallinum, eſt ſal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum, naſcitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis

Sal enixum, id eſt reſolutum.

Sallena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Sal mercurii, dicitur ſpiritus vini, qui inebriat.

Sal petræ, eſt quod in teſtudinibus cellarum naſcitur in conos oblongos, ex calce reſoluta, vel ex ſpuma ſalis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutiſſime conjecta eſt, ut in caulis ovium, ſtabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura ſalis petræ cum ſale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria ſuſpenſa, reſolutione penetrat ſal extrinſecus, adhærens ollæ, quod ſingulis denis vel duodenis diebus abradendum eſt, inſtar pruinę.

Sal ſciſſum, ſeu entali, & alumen ſciſſum, idem ſunt.

Sal reſolutum externum, eſt quando quis aliquid comedens ſal eſſe exiſtimat, omniaq; ſalſa ſibi videntur.

Saltz, ſultz, vel Selenipum, eſt ſalſugo vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, vel Sabena, eſt Sapo, lixivium unde ſapo fieri ſolet.

Sadir, eſt ſcoria.

Saſſatum, eſt ſpecies ſalis.

Sagda, vel ſagdo, coloris praſſii : ut Gagates attrahit paleas & fila, magnes ferrum; ita ſagda lignum, & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non poſſit niſi abſcindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potes mare eſſe patriam ejus. Gemma eſt magnitudine fabæ. Soli apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia ſpeciem ejus gemmæ eſſe nigram ligno ſimilem ſine pondere.

Sagimen vitri, eſt ſal vitri, vel ſal alkali.

Salebrot,
Sal lambrot, } Eſt ſal acutum.

Salefar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo mucrum, eſt ſal pertæ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaq; & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum

Sal albus, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt Sal armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſophorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſaparicius, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, *ſeu Thaber*, idem.

Sal amoniacum, Compoſitum eſt ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, eſt ſal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, eſt ſal alkali.

Sal gemma,
Sal adrom,
Sal metallicus, } Idem.
Sal Hungaricus,
Sal lucidum,

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, eſt alumen de alap.

Sal Indicum, à loco dicitur, Sal Indicus, eſt Mercurius, ſolvendo, & coagulando.

Sal factitium, eſt id quod coquitur vel arte fit, & eſt duplex.

1. Marinum, *Dioſc.* prædicat id quod ſit candidum, æquale, denſum & è patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc ſal marinũ ſtagnis completis, marinis aquis exſiccatis ſole ardentiſſimo, quaſi coctione quadam & imbre ſeu aquis dulcibus admiſtis. Nullum enim ſal fit ſine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap.* 106. Admiſcent ſalſis aquis dulces aquas parantes ſal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hiſpaniæ*, & *Galliæ* fertur, & ſic fit & exſiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2. Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, ſicuti jam coquitur ſal Hallis in *Saxonia*, in aliis locis, tum Thuringiæ, tum Saxoniæ. Unum vero alterum ſuperat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in Marchiæ quodam loco. In regionibus prope *Lysbonam*, ad mare mægnæ ſunt paludes, multis in locis ſtagnantes aqua marina: in illis fit tale ſal marinum lacuſtre ad littora, relabentibus fluctibus operante ſole, qui coquit iſtam aquam marinam in ſal, quod incolæ mox certo artificio, factis quaſi ciſtulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magiſque ſole ſicco excoquitur, & fiunt fruſta ejus immenſæ magnitudinis, tanquam forent alumẽ, aut glacies ipſa fluminum, ſed coloris ſunt ſubpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc ſal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo ſaliuntur piſces. Illud ſal lacuſtre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidiſſimum.

Addit *Dioſc.* modum urendi ſalem, tam foſſilem, tum

tum factitium:quod sal ustum saltaculum,& cotulam dicunt. Mentionem etiam facit spumæ salis, quæ illi nihil aliud est, quam spumosi maris lanugo, sive ramentum in petris exilibus,quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam est,saporem habens salis,&odorem marinum virosum, aliâs spumam salis& alcyonium vocant.)Aliud genus,ex aquis maris sponte nascitur,spuma in extremis littoribus, & scopulis relicta. Hæc omnis rore densatur, & acrior est qui in scopulis teperitur. *Nicandri* interpres definit hoc esse spumam salis, quod cum homines sal conficiunt,salsis aquis dulces admisceant,quibus vehementiam acrimoniæ abluant.Nota etiam quod salis sunt infinitæ species,si loca,patriam, colorem,mineram,qualitatē,& alia considerare velis.

1. *Sal Capadocium,*
Sal panis,
Sal massæ,
Sal usuale,
Sal commune,
} Unum & idem sunt.

2. *Sal Sodomæ*,est sal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua est amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, à montibus mari adjacentibus, hoc sal videtur esse species spumæ maris, vel salis concretæ.

3. Alia est species salis, quæ dicitur *Sal alkali, vel alkal*,quod factitium est,&fit de herba *Kali,vel usuen*, quod volunt fieri combustione herbæ anthillidis in fovea.

Est & sal lucidinum,nomine nitrum,& *sal Alexandrinum*, & *sal Anderonæ baurach*, aphronitrum,nam nitrum species est salis.

Salis flos Alosanthos,à mare videtur habere,est quædam efflorescentia maris,& emittit hoc mare medicamentum: alio sub nomine habetur in officinis,nempe dicitur

dicitur ſperma, vel ſemen Ceti, vel balenæ, ſeu ambar ſubalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forſan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem ſpermatis Ceti, ſed floris ſalis, & idem eſt.

Reperitur in ipſo mari, & ſupra petras in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, ſed ut deponat ruborem, & fiat candidum, purgatur.

Flos ſalis duplex eſt, { 1. Tenuiſſima favilla, & candidiſſima ſalis. 2. Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petrole.

Sal nominis, eſt ſal gemmæ.

Sal panis, eſt ſal commune non præparatum, { Sal uſuale, Sal maſſæ.

Sal vitri, Sagimen eſt vitri.

Sal ſapientum, eſt armoniacus, ſal penſum.

Sal rubeum Indiæ, eſt nitrum rubeum.

Sal tartari, eſt album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus, *Sal Syrus*, *Sal thabor*, *Sal metallinum*, *Sal grandinoſum*, } Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum eſt, & terra purpurea, & reperitur in eiſdem metallis in quibus auripigmentum nativum, eſt ſpecies auripigmenti, illi per omnia ſimilis, odore & ſubſtantia, & viribus: præter colorem quod ruffum eſt, & conſentit colore cinnabri. *Plin*, dicit arſenicum ex eadem eſſe materia qua ſandaraca: per arſenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymiſtæ diſcernere ſtudent, arſenicum hoc auripigmentum, & ſandaracam: unum & idem ſunt. Et fiunt ex

ſulphure

fulphure & argento vivo debili à natura. In fumma, Sandaraca eft terra metallica rubea, feu purpurea, feu ignea, redolens fulphuris virus.

Sandarachæ quatuor funt fpecies,
- 1. *Sandaracha* nativa,
- 2. Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
- 3. Imperfecte cocta.
- 4. Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia refina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterũ traxit: quidam indocti verniccm, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo& gummi, habuere pro vera fandaracha metallica. Sed in noftris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,
- Olus agrefte,
- Terra rubea, Paulus Philofophicus,
- Auripigmentum rubeum.

Sal, eft vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, eft hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguifuca, eft filtrum.

Sanguis duorum fratrum, eft fauguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum. lib. 3. de natura rerum, *pag.* 392.

Sanguinis humani præparatio, lib. de Perficaria, *p.* 749.

Sanguinis magifterium, in Archidoxis *pag.* 155.

Saturni crocus; proprie Minium eft.

Sapphyrus lapis, eft lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ fpecies funt cæruleæ, aliæ mixta purpura.

Optimæ

Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei ſunt mares Sapphyri æſtimantur eſſe. Orientalem & Judaicam eſſe optimam prædicant, & hujus ſpecies alia eſt coloris perſpicui, cœli ſerenati, in qua vincat, quaſi flavus color: alia ſpecies habet nubes obſcuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet è contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem caſtum, pium, ſtabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: ſecundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem
Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, eſt gypſa.

Sarca,
Sayrſa, } eſt Ferrum.
Sarra,

Sarſar, etiam eſt ferrum.

Sarda gemma, quæ & ſardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teſte *Plin. lib.* 37. *cap.* 7. olim fiebant vaſa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet à Sardibus, ubi primum reperta, laudatiſſima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* ſardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat ſanguinem, & bonos ſpiritus procreat. *Rul.* è *Plin. lib.* 37. *cap.* 6. numerat *pag.* 423. *Sardæ* 22. ſpecies.

Sardonix, rubor pellicidus, habet ſpeciem unguis humani, impoſitus manibus, in ſuperioribus partibus apparet onyx, in altera parte ſarda.

Saturnus, eſt plumbum.

Sarnicum, *Sacen*, eſt Draconis.

Saura, à Latinis *Lacertus*, *vel Lacerta*, multarum eſt ſpecierum: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & ſepes, quarum in ventre diſſecto arundine reperitur gemma Saurites, quæ dici-

tur

tur contra venena valere,nunc novo experimento ossa viridis lacerti comitialibus prosunt. Sed ossa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clausum, plenum optimo sale , & sal paucis diebus consumet carnem ejus, & intestina omnia: & sic facile colligere ossa poteris, & ad illum morbum prosunt ossa illa , quam ipsa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam species *Saxorum*.

*Rul.p.*425. numerat, 5.
- Saxa arenaria , 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fissilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diversa materia composuit. *pag.* 426. 427.

Saxifragium, quivis lapis , qui tartarum in homine frangit & dissolvit.

Sbesten , est calx viva.

Schebendenigri, est canabis, vel semen ejus.

Schistos, seu Schistum, est species hæmatitis, sed pallidior & crocei coloris, & friabilis, sua natura fissilis, concremento , & alterno cohærentium venarum discursu pectinum modo, amoniaco sali similis. Hæmatites rubentibus venis friabilis est, & sanguineus , vis ejus est fortiter astringere. Quomodo *Schistus* lapis cum auro lichenas crematur, Vide *Plin.lib.*33.*cap.*4.

Scobs, est cinis clavellatus , id est alkali.

Scobes, est scoria cujusque metalli.

Scorax, est gummi Olivæ.

Scorith, est Sulphur.

Scorpius constrictus, est ferrum præparatum.

Sal taberzet, eſt omnium albiſſimum tartarum.

Sal tabari, eſt ſal alembrot.

Samech, eſt tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, eſt auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Saphirea materia, eſt liquor in quo non eſt aliqua impuritas vel corruptio, ſed eſt liquidum ab impuro quovis ſegregatum.

Sanguis calcetus, id eſt, inſtar calcis, acer & albus.

Sapo ſapientiæ, eſt ſal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, eſt criſtallus palidus, ſupra citrinolus vocatus eſt.

Scacurcula, eſt ſpiritus oſſis de corde cervi.

Scajolæ, ſunt ſpirituales mentis & animi vires, proprietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum ſunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus eſt Elias in cœlum, quæ ſumunt originem ex animo & mente hominis à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantaſia, imaginatio, ſpeculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius noſtræ fidei Chriſtianæ, uti Baptiſmus, vera fides in Chriſto Jeſu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, ſed etiam æternam conſequimur. De his latius lege *Paracelſum in Euchariſtia*, & expoſitionibus libro de cœna Domini, & audies quæ ſatis faciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, eſt ros autumni.

Scuma, idem quod ſquama.

Sebel,

Sebel, panniculus eſt oculorum ex venarum inflatione.

Secta croa, ſupra ſectarum flos, ad macem interpretati ſumus tranſpoſitione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta ſunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, ſimul curativa, & ſanativa.

Sephirus, eſt apoſtema durum & exſiccatum.

Semen Veneris, dicuntur ſquama æris.

Seraphin, eſt ineffabilis virtus, & immenſa potentia cœli, & præſertim angelicus chorus & ſchola cœleſtis.

Serpheta, eſt medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, eſt inſignis herba vulneraria.

Sibar, eſt argentum vivum.

Sibedata, eſt hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, eſt terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœleſtes, quæ rebus aſſimilantur nos concernentibus.

Simus, eſt gilla, vide ſupra.

Sinonia, eſt gluten album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, ſunt puſtulæ ſcabierum in manibus præſertim.

Sirza, eſt eſchara.

Sol in homine, eſt inviſibilis ignis influens à ſole cœleſti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, eſt Aurum.

Somnia, ſunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab aſtris & ſideribus in homine.

Sophia herba, conſolidarum eſt ſpecies nobiliſſima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibuſvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiariſſima. Si folium ejus ore maſticetur, labia contrahit, & ſupra caulem exiſtens adhuc laceretur, per ſeipſum conſolidatur, nobiliſſima dulcedine pellet ac balſamo.

Sophistæ, sunt magistri nostri, quæ se præsumunt omnium sapientissimos, omnia scire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil sit istorum Doctorum Græcorum sapientia, præter meram stultitiam, eloquentia, vel facilitate linguę potius, astu fastuque palliatam, captiosisque munitam syllogismis, quorum omnium si neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tahesi, est testudo.

Seb, est aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, est scabiosus.

Scatea, dicitur secunda tartareæ urinæ species, à fœtore nomine sumpto: estque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejusque signum.

Scanton, est fœtor urinæ. Vide *lib*.1.tract.11.*fol.pag*.2.

Secur, Aurum.

Sedaff, est concha marina.

Sedhe, est Cynobrium.

Sednia, *Seden*, *Segax*, } Est sanguis Draconis.

Sedma, & *Sedune*, est Hæmatites. *Sendanegum*, *Sendanegi*, Hæmatites.

Segith, *Sagith*, *Sernech*, } Est vitriolum.

Segregatio, est solutio integri in membra dislocata. Hic enim non confluunt resoluta, ut colliquabilia, sed quælibet pars secretim tenetur.

Segregatio, est Distractio & Extractio.

Sel, est Sambucus.

Selatus, *Satir*, *Saic*, *Solat*, } Est argentum vivum.

Seleni-

Selenitis lapis, pro lapide speculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie est lapis specularis, potissimum illa species quæ ebur repræsentat. *Plin.*

Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est ejus species quæ candidissima, unde fiunt fœnestræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Diosc. Selenitem Aphroselium dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis specularis candidus, nam aperte in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib.* 37. *cap.* 10.

Selsas, est filix.

Semafor Femar, est lucidum Carici.

Seperatoriū, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum, cum annexis ansis duobus, liquoribus invicem separandis accomodatum.

Separatio, Elementorum.

Separatio per abscessum est cum partes naturarum diversarum commistione abscedunt à se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, dilutio.

Separatio per abstractionem, est cum aliquo instrumento partes diversæ, à se mutuo disclusæ, altera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, &
Subductione, sive sint res liquidæ, sive siccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acutum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli. *Se-*

Separatio per dilutionem, eſt cum terra copioſe diluta ita ſeparatur, ut gravibus ſubſidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejuſmodi lotio in lutoſis, terreiſque, vel ad hanc conſiſtentiam redactis, per pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potiſſimum, veteribus πιεστικὴ λυσία recte eſt dicta. Miniſtrat autem ei abſtractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & ſimiles functiones. Soluta enim & turbata & ad ſua ſpatia delata, mox ſunt deplenda, & transfundenda per filtrum ſetaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, eſt ſerapinum.

Septentrio, eſt aqua fortis.

Serex, eſt lac acetoſum.

Sericon, eſt Minium.

Sericiacum, eſt Arſenicum.

Serapinus eſt gummi arabicum.

Serpens ſpiritus caſtitatis, eſt Mercurius.

Servus fugitivus, eſt Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam ſic nominat.

Sidia, eſt lima.

Sifantis, eſt terra argentina, ſimphus.

Sigia, vel *Sigra*, Eſt Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, eſt Eſchara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quaſi ex eo ſaliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus eſt & non ſpecies, imo lapis ominis unde excitatur ignis, Silex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435 refert varias Silicum ſpecies.

Siliqua. pondus quatuor granorum.

Simmitium, eſt Ceruſa.

Sinapisis est bolus armenus.

Sinopis, est Minium, à *Synope* urbe.

Sypho, & *Syringe*, } A water Squirt.

Siricon de plumbo, est cinis plumbi.

Siringæ, est Calx.

Smaragdus, est à veteribus Astrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris est jucundior aspectus: nam irrigua gramina& herbas amicas, frondesque omnes virore superat. Deinde solus gemmarum contuitu implet oculos, nec satiat: primo recreat obscuratos aliarum rerum aspectus colligitque visum. *Plin.* & *Sol.* 12. Ponit *Smaragdi* species.

Smaragdus, adversatur veneno, & venenatis. Ferunt si venenati oculus alicujus animalis, recto aspexerit illum, obcæcari. Præservat ab Epilepsia, sanat lepram, confortat visum, memoriam, retinet coitum, & digito gestatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, est durissimus & asperimus. Annularii sculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc scindunt certo artificio cum illo ipso alios lapides, *Diosc.* utilem dicit ad erodendum& urendum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solatur, est argentum vivum.

Solelasar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinę de una familiarius& frequẽtius usurpatur, quam de altera & nonnunquam certa quædam generis vocabulo solo designatur.

Solutio, est duplex, { Liquatio, & Segregatio: vel Calcinatio, & Dissolutio.

Sol sequium, est sulphur.

Sorus, *vel sory*, ex eodem genere est quo Melanteria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt sorum, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in calchantum leucon, quo pingunt fullones. Sed sorus inest virus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, *seu ars spagirica*, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barhoel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, *seu obex*, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illæ potissimum elaborando respiciuntur. Est & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, est Arsenicum citrinum.

Speculum album, est Arsenicum descensum.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Affroselinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, } Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens è re simplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus igneus, mistus tamen parte vaporosa. Itaque

que & consistentia specificam obtinet aqueam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominantur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, *&c.* Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ sunt 7. principales.

Spiritus fætens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius, *Succudus*, } Est Tutia.

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1. Spodos est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylix.

2. Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla separantur.

3. Subterranea cineria.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma, est Cinis.

Spuma argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, est sulphur.

Sputam boleterum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, seu fungus marinus, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, rarum: quod cui adhæret ab illa non separatur, habetque animas.

Diosc. ponit 2. genera, sc. { Marem, & Fœminam.

Mas exiſtit denſis, & exiguis fiſtulis, albis, cujus ſpeciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis exiſtit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam ſpeciem, habentem intra ſe lapis duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in ſpongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi perſici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin. lib.* 32. *cap.* 11. docet omnes *Spongias* naſci in petris, ac aſſi, conchis, piſciculis, limo: præterea in illis eſſe intellectum, quia cum ſentiunt avulſionem contractæ multo difficilius abſtrahantur: & hoc idem faciunt fluctu pulſante, audire enim illas ſonum, & contrahi ad illum: Probet etiam veſci, & ali ſpongias conchis, & avulſione emittere ſanguineum ſuccum, & ex radice renaſcantur, *&c.*

Stuc, vel Stoac, } Eſt coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum eſt pretioſius noſtro candido plumbo, ſicuti apud nos Biſemuthum quiddam plumbo pretioſius: aliud enim ſtannum eſſe, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymiſtæ ſtannum ſemper intelligunt Zinn noſtrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes ſtannum Jovem. Cum *Plin. il.* 34. *c.* 16. dicit plumbi nigri duplicem eſſe originem. Primo, quod proveniat in ſua vena, aut quod naſcatur cum argento; aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit ſtannum appellari, cum prius docuerit, album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Inſuper ſtannum adulterari docet, plumbo albo, ſeu candido, item albi plumbi nigriſque libris.

Eſt

Est *Stannum* { Dives, Mediocre, Pauper.

Stibium, vel Stimmi, est Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spleſglaſs*. Et Antimonium volunt eſſe ſubſtantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum eſt, ita ut non inſigne ſeparetur Hoc ſi ſæpius liquefit, tranſit in plumbum. Vis ejus principaliter eſt reſtringere, & refrigerare.

Stipte, *Stiptera*, { Eſt alumen ſciſſum,

Stommutos, eſt ſquama æris.

Stomoma, ſeu acies, eſt chalybis vena pura ex Nariſcis, ſeu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul. pag.* 449. numerat varias ſpecies. 13.

Stella Occidens, eſt ſal armoniacus.

Stella terræ, eſt Talck.

Stercorum ezeff, eſt lythargirium.

Stratum, ſuper *Stratum*, } Notum eſt Chymicis.

Squillinum aziza, eſt fimus equinus.

Stupio, eſt ſtannum.

Subductio, eſt abſtractio per inferna.

Eſt duplex. { Filtratio, & Clepſidria.

Sublimatio eſt duplex, { Una per Diſtantiam, Altera per Superficiem.

Sublimatio per diſtantiam, eſt cum inter ſublimandum, & caput mortuum aëreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat ſublimantur, ſed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio conſiſtunt.

Su-

Subtilatio, eſt diſſolutio partes ſubtiliores à groſsis ſeparans.

Subtilatio eſt duplex, { μικροχρόνικη, μακροχρόνικη.

Subtilatio μικροχρόνικη, quando corpora brevi ſpatio temporis diſſolvuntur.

Eſtque { Elevatio, vel Deſcenſio.

Subtilatio μακροχρόνικη, eſt quæ tempore longiori res diſſolvit.

Eſtque { Exaltatio, & Digeſtio.

Succus, eſt eſſentia proxime è corpore conſiſtentia chiliformi extracta. Vicinior magiſteriis ſuccus eſt & nonnihil corpulentiæ ſecum vehit, quin ſi cum myſterio conferatur, corpus dici poterat, cum non ſit ita elaborata, ſed adhuc rudior eſſentia, & non raro myſteriorum eſt materia. Habet ſecum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum ſit vaporabile, aut exhalabile, facile fieri poteſt ut ſuccus liquidior paulatim per digeſtionem inſpiſſetur, ut concreſcat, unde ſuccus concretus vel reſpiſſatus nominatur. Veterum Rob, Sirupi, decocta, ſapæ, tinctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina, ſeu Succinum, Succinæ gravidæ, Rul. enumerat 7. ſpecies, *pag.* 451.

Succinæ liquidæ, ſeu pellicudæ, ſpecies 13. *pag.* 45

Succinæ craſſæ, ſpecies 11. *pag.* 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis ſuccis, ſpecies 10. *pag.* 453.

Oleum *Succinæ* efficax remedium eſt in { Epilepſia, Paralyſi, Morbis frigidis capitis, Et multis aliis morbis.

Sulphur,

Sulphur, Chybur, Pars lapidis Philoſophorum, principium, & pater metallorum, calidum & ſiccum quarto gradu. Nihil aliud eſt quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſque indurata fuerit, & ſicca facta. Sulphur generatur ex puriſſima ſiccitate terræ, vel terreſtri, in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et eſt quaſi vapor calidus & ſiccus, cauſa & pater metallorum.

Vel *Sulphur,* eſt terra calore excocta, & in ſubſtantiam Sulphuris mutata, aquoſis, terreſtribus, & igneis tranſeuntibus. *Rul.* à *pag.* 456. ad 459. Sulphuris ſpecies.

Sulphur, eſt principium formativum, partim aëreum, partim igneum, æthereæ naturæ particeps, per quod virtus eſt, & vita rebus ineſt. Quare & balſamus naturæ appellatur. Ita ſal terminator eſt, Sulphur informator, vim plaſticum habens. Mercurius vapor unctuoſus eſt, qui ab illis patitur: formam eſſentialem Chymici Phyſicis conſiderandam reliquunt. Alii iſta principia deſcribũt. Quamvis viva, mobilis, & ſpirituoſa ſpecies, quæ in halitum attenuari poteſt, eſt Mercurius: ſicca, conſervans, & acuens eſt Sal. Urens calida & puriſſima eſt Sulphur. Notabis hic peculiarem ſignificationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non eſt Galenica, aut Ariſtotelica, Sed Chymica, quæ reſpicit craſin unde ſunt facultates & vires. Et aliud eſt Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, eſt oleoſum illud quod ardet.

Sulphur rubeum, eſt arſenicus.

Sumbi, eſt { Acetoſus, & Crocus.

Superficies, eſt album ovorum.

Simar,

Simar, eſt { Viride Romanum, vel Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id eſt, virtus à ſubſtantia ſeparatur.

Sortilegium, eſt præſagium ſpirituum.

Spagyrus, *vel Spagyricus*, dicitur quicunque novit optime diſcernere verum à falſo, à bono ſequeſtrare malum, & impurum à puro ſegregare, ſeparare, & abjicere binarium, unitate ſervata.

Spara, eſt vis mineralis ex Ilech primæ ſubſtantiæ, ex primo ente, id eſt, ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyſter uterinus

Sperma aquæ fortis, eſt ejus fœculentia.

Sperniolum, *vel ſporniola*, eſt cruor, liquor eſt ſperma ranarum, viſcoſa & muſcilaginoſa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, eſt vis animæ, per quam corpus appropinquat acquiſita ſimilitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, eſt apoſtema colli.

Stannar, eſt mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio aduſtus, eſt cinabrium.

Stybium, eſt { Antimonium, alias Sulphur nigrum. vide Antimonium.

Stiptica, ſunt medicamenta conſtipantia & exſiccantia.

Struma, eſt botium, Scrophula.

Succubus, eſt ſpiritus nocturnus muliebris illudens hominibus dormiendum inter, ac ſi rem haberent cum venere. Maſculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppreſſio nocturna.

Succus

Succus, albus, est argentum vivum.

Suffo, est panis porcinus.

Sibar, stella etuta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, est sulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, est operatio syderum in homine, quæ noctu fit in somno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, est Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylvestres aut sylvani, sunt aërei homines, & spiritus aërei, sylvestres homines nemora desertaq; loca sylvarum inhabitantes, nobis statura multo proceriores ac robustiores, qui loqui nesciunt. Quandoque talis à Germanis mercatoribus captus, quem non usque adeo stricte retinuerunt secum, cibum & potum apponentes, edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculsus & anexietate continua post tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non posse perhibetur, ut monstrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præsertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus est vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita stricta, morbus est phantasticus ambulonum, noctu inter dormiendum.

Syrenes, sunt monstra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud est, quam Naturæ convenientia quædam, à conservatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter se invicem repugnantia discordans. Talis est in natura hac Macrocosmica Aëris hujus & illius, cum hoc vel illo sive concors continuatio, sive discors dissensio, de pestilenti

&

& salubri dico. Quod de Aqua item habendum est: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortissimæ. Cretam ajunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenensi agro, nihil est feracius animalium venenosorum, in Affrica tum frequentes, tum immanes sunt bestiæ reptiles.

In Natura Microcosmica, alia est participatio affectus unius erga alterũ, qualis est parium cum paribus: alia est resistentia inter se gentium, & nationum. Et hæc est Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem specierum inter se, vel diversarum; Earundem specierum est, hominis cum homine, leonis cum leone amicitia & inimicitia; vel diversarum specierum est. Talis est Delphini cum Homine concordia, odium vero inter hominem & viperam. Est etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam est pugna quædam acrior, quæ à pastu arcent alia, tametsi ea non vescuntur eodem, talis est canis & lupi, vel aliud animal alterius esca est; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infestissimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus est: idem vero murem adeo odit, ut à pabulo abhorreat etiam, in quo murem conspexerit. Canis cum homine mirabiliter consociatur: Lupis & hominibus inter se perpetua contentio.

Est etiam rerum inanimatarum inter se pugna vel amicitia: ut in testudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Est etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

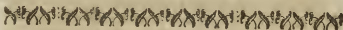
Est etiam vegetabilium mutua *Sympathia*, & *Antipathia*, Ineffabilis est familiaritas inter oleum & myrtam,

tam, adeo ut Myrti brachia & virgulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice sociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis assurgit. Magna est asparagi societas cum arundine, sed vitis laurum non amat. Est & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Persicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralysis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia sua certa tempora producendi.

Est etiam mineralium concordia & discordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non transmittit & sustinet, auro cedit, ut subsidat: Innatant ipsi omnia metalla, excepto auro, id solum ad se trahit, & complectitur. Stupendam Sulphuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædã insunt Magneticæ peculiares, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Buffo exsiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica Cancris ad canis rabidi morsum. Talpæ ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepsiam: serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, sanguinis hirundinum ad Epilepsiam. Testis ovorum ex quibus pulli exclusi sunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appolexium & Paralysin valent.

T.

T*Alk*, *& talcum*: est materia pellucida splendens & clara unionum similitudine, tenuissimis foliis

compacta,& sciſſilis, cujus quatuor ſpecies exiſtunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Taſſus, eſt lumbricus.

Tartarum, eſt vini calculus, aut lapis vaſorum lateribus adhærens.

Tartarus, à ſimilitudine dicitur à Paracelſo calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ cauſam ponit.

Tereniabin, eſt pinguedo mannæ. Eſt etiam mel ſylveſtre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus ſed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate menſibus æſtivis, *Iunio, Iulio & Augusto.* Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, eſt omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut eſt vinum aduſtum vel aqua ardens.

Tabaiſir, *Arabice*, eſt ſpodium.

Tabula ferrea, eſt inſtrumentum ſcrobibus hæmiſphæricis, ſeu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effuſiones.

Tabergeta, eſt albificans.

Talc, eſt vinum coctum.

Tarith, *Ruſcias*, eſt Mercurius.

Taro, eſt Lentiſcus.

Targar, eſt oleum de Juniperis.

Tain, eſt bolus armenus.

Talcum, creditur eſſe vox Arabica, ſignificans ſtellulas micantes. Chymici foſſores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, ſeu ſquamis, qui igne perpetuo ſubſiſtit immutabilis. Harum ſquamæ aquis ſæpenumero diſſolvuntur & finduntur,

duntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tefra, eſt cinis.

Tegula fornicata, eſt vas terreum ventilabris & oſtio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius materiam elaborare poſſit formatum. Quidam hanc tegulam cum fundo connectant; alii fundum ab illo ſegregatum faciunt: quod poſitum eſt in cujuſlibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Inſula ferebatur, colore ſimilis Eretriæ cinereæ aſpera tactu, crepitans derofa pumicis modo, vim habet alumnioſam. *Dioſc.* Eſt lapis quo ſolent vulgo abſtergere barbitonſores pelves. Pallidus eſt in cinereo & flavo, & abſtergit ſpecula, & omne quod mundum ita eſſe debet. Omnis terra eligenda eſt, recens, mollis, non lapidoſa, friabilis, quæ facile reſolvitur.

Terra figula, eſt argilla vel creta.

Terra ampelitis, quaſi vinaria ſeu pharmacitis naſcitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bitumini ſimilima, aſſuloſa, carbones referens æquabili ſplendore, ſolvitur oleo: Vim habet diſſipandi, & refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ ſunt ſimiles, ſed ſola ſiccitate, unde fiunt diſtinguuntur. Quædam eſt candida, quædam nigra, quæ eſt nigitis, quædam lutea, quæ eſt ochra, quædam pumicea, quædam purpurea, ſeu rubea, quæ eſt ſandaracha, quædam eſt viridis, quæ eſt chryſocolla, quædam eſt cinerea, quædam eſt cœrulea, Græcis hyanon, Latinis cœruleum.

Terra Lemnia, ſic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram ſigillatam, & lutum ſigillatum dicit, quia à Sacerdotibus *Dianæ* ſignabatur imagine

Dianæ, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino ſanguine miſcebatur; Undè ſphragida argos (id eſt) ſigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina ſignata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, è contra homo in terram ſolvitur, & terra illi contra venena, & morbos graviſſimos pro antidoto eſt, & volunt illam ipſam terram, *Lemniam* maximè conformem eſſe in temperamento humanæ naturæ quod etiam conſtat.

Eſt *Terra ſigillata*, *Ceſariæ* Majeſtati, & candida, & rubea ſcorpione inſignita, quæ ab ipſo Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ.*

Terra Eretriades, *Dioſc.* ponit duas ſpecies terræ. Albam & Cineritiam, quæ cum mollis ſit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima eſt. Vim aſtringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & ſanguinolenta conglutinandi habere docet. *Plin. lib.* 35 *cap.* 16. laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & cruſtoſa, eſt ſimilis terræ Samiæ tum forma tum virtute. Præcipue illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra Samia, ſecundum *Dioſc.* eſt duplex.

1. Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhæreſcens, mollis, ſuccoſa, friabilis, cujuſmodi eſt quam alii collyrion appellant.

2 Altera cruſtacea, cotis modo prædenſa, uruntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis ſunt vicinæ. Siſtunt ſanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, proſunt teſtium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus ſerpentum.

Terra Selinuſia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ reſplendet. Vel

ut

ut *Plin.* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Diosc* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida sentitur. Vis est diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

Terra rubea, est bolus armenus. Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, est Sulphur.

Terra foliata, est Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat, *Rul.* à *pag.* 468. ad *p.* 470.

Terdine, est valeriana. *Terdiola.*

Testudo, est spuma maris. Et Limax: anacium album & rubeum.

Thebayco, est Cuprum.

Themianthus, est aurum.

Thisma, Minerarum Venæ & progressio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. species. Vide *Pumex*.

Thyites, lapis est subviridis coloris, veluti Jaspis repertus in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud scriptores constat.

Tin, tisatum, est Sulphur.

Tiletten, est lamina ferri.

Tapsaria, est aqua hordei. Ptisana.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in sui similem naturam tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde tenui perspicua substantia apparet, tanquam esset aër perspicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perspicuitatem non prohibente. Itaque sine sedimento longo tempore durari potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quàm

efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurium ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra; sanguinem spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex, { Aperta, & Producta.

Aperta, est quæ in supeficie, sponte naturæ se conspiciendam offert: qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura Producta est, Quę à centro ad superficiem producitur & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quędam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula *Plin. lib.37.cap.8.* refertus hanc gemmam primùm allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti. Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, & reddere eos homines castos, & animatos.

Trapha, est Capsa.

Tricor, est aurum.

Trigias, est Tartarum, trigia, id est fæx.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod alias terra est cœlestis,

lestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

Torusculа dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbit minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachsat, est metallum in sua minera adhuc existens.

Trarames, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Trifertes, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronus, & Tronossa, dicitur cœlestis ros ex aëre natus omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis me-

diæ generata, & ſeparata prorſum ab omni ſulphure & ſale, vere & æſtate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, eſt occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in ſuum eſſe prædeſtinatum.

Tranſudatio, eſt ſi in diſtillatione deſcenſoria eſſentia prolectata tranſudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore ſupra admoto. Focus enim ſupra eſt circa ergaſtaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit deſcenſorio, balneo deſcenſorio, arena deſcenſoria, & ſimili arte.

Tripes ferreus vas eſt, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

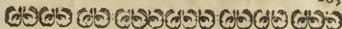
Tritorium, (vulgo infundibulum) eſt vas tranſmittens in ſuperficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, eſt terra.

Tumbaba, Timpabar, eſt ſulphur vivum.

Turpethum, eſt coagulum ſpecificum fixum, quo circa etiam abſtractis impuritatibus, & indomita volatilitate ſegregatis, in imo vaſorum conſiſtit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum eſſentia, & vis ſpecifica potiſſimum eſt in parte conſtante, aut ſaltem ut uſibus artificioſis accommodata ſit, in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum ſermone, quo ſeu corticem herbæ ferulaceæ, ſeu radicem ſignant (quanquam poſtea medicinæ ex genere tithymallorum ſimili ſit accommodata) in chymiam irrepſit propter conformem fortaſſis effectum, qui deprehenſus eſt in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegitabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V. *Vege-*

V.

VEgetabilia, ſunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut ſunt herbæ, plantæ, & arbores.

Verto, eſt quarta pars libræ.

Viltrum Philoſophorum, eſt alembicus, abſolute tamen poſitum, eſt manica lanea in modum hypocraticæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, eſt alcool vini.

Vinum eſſatum, eſt quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affuſum fuit.

Viriditas ſalis, eſt liquor aut oleum ejus viride.

Viſcaleus, eſt viſcus ramoſus arboribus innaſcens, ut viſcus quercinus, malorum, &c.

Viſcus proprie, eſt { Pix decocta ex cimis, vel Locuſtis arborum. }

Viſcus ſecundæ generationis, eſt cruor qui deſcendit à ſalibus.

Viſio, dicitur ſupernaturalis ſpirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conſpicua.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatum, eſt vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit amplius, vel à minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum novum, eſt vitriolum album.

Vitriolum Romanum, eſt quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans, & *Vnquaſi*, } Eſt argentum vivum.

Valrat, *Vlcac*, } Eſt folium.

Vapor, fumùs.

Vas crudum, eſt vas novum.

Vas minus, quo res foſſiles extrahuntur, *Robel.* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inſervit ſubtiliationi vel fuſioni.

Subtilationi inſerviens, eſt { Ahenum, vel Veſica.

Vaſa fuſoria, ſunt materiam ipſam capientia, quorum adminiſtra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, eſt liquor, vel ſpiritus, in quo olea,& arcana chymica, ad gratiorem guſtum,vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, *Veneris*, } Eſt verbena.

Venas corio nudare, & venam aperire.

Venam; qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, ſaxis, affere, palo tegere.

Vener, eſt Mercurius.

Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, *Murpur*, } Eſt Cuprum.

Venter equi, eſt fimus equinus.

Ventus albus, eſt Mercurius.

Ventus rubeus,eſt auripigmentum rubeum.

Ventus Citrinus,eſt Sulphur.

Venti, ſunt ſpiritus.

Vermicylum,eſt { Elixir, ſeu Tinctura.

Vermilion eſt, { Cinobrium, vel Minium.

Vernece, est Vernix guttosa.

Vlrach, est sanguis Draconis.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latidudinis formatum, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, ut tam apte invicem concludi possint, ne minimum inde exspirare queat. Impositum capitellum è suo vertice canalem, duorum aut trium pedem altitudinis emittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab aheno aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condensari possint, circundatum sustinent. Ex hoc capitello, epistomium, seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttatim in vas suppositum deducit.

Hujus *Vesicæ* usus, in vegetabilibus non est negligendus.

Viride æris,
Viride Græcum, Vel *Hispanicum*, } Est ærugo æris.

Vitrum, *vitri* 5. genera sunt.

1. Ex *vitris Europæis*, præstantissima sunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chrystallo.

2. *Vitra Asiatica*, fuerunt pretiosissima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3. Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4. Recrementa *vitri* rubentia.

5. *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, est combustio, calces, & cineres in transparens vitrum convertens.

Vitri fel,
Spuma vitri, } Germ. Glasgall.

Vitrum

Vtrum nigrum, Smalta.

Vmbilicus Veneris, Lapis est seu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum sit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quasi pomum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert à latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris; quia reperitur in cochleas ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Vngosa, sunt hominum pecudumque excrementa.

Vngula, Morbus oculi, clavus.

Vnguentum Croceum, est Elixir.

Vrina puerorum, est mercurius.

Vsfida, est Scoria auri.

Vrsub,
Vsrub, } Est Saturnus.
Vzurup,

Vva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo: saporis omnino stiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quasi lactifero. In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra siccari, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis fluxu. *Ruland.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina.

Vvæ

Vvæ Hermetis, { Distillatio, Solutio, Sublimatio, Calcinatio, Fixatio.

Venus, est Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chyturg. magna folio, 463. *pag.* 2. S. *Viti morbus* describitur à *Parac.* tomo, 2. *pag.* 360.

Vitrioli albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

Volatile, dicitur in genere levissima quævis & facile sursum lata materia, ut cinis, pulvis, & similia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod sursum pellens per vomitiones purgat.

Vulcanii, *vel Vulcanici*, dicuntur operarii vel artifices semper circum ignem versantes cudendo, liquefaciendoque.

Vlcus æstiomenum, est cancrosum apostema depascens.

Vlißipona, est herba serpentaria, præstantissima ad colicam.

Vmbragines, dicuntur pygmei.

Vmbratiles, *aut umbratilia*, corpora transmutata sunt in hominum conspectum ab astris, & suis ascendentibus occultis oblata, quæ non secus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Vndæ, *vel Vndenæ*, dicuntur homines aërei, terrenique spiritus.

Vndosa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

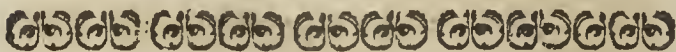
Vnitas Trithemii, est ternarii in unionem reductio per abjectionem binarii, estque supernaturalis & spagyrica: Fundamentum abstrusarum rerum indaginis.

nis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Vrina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium, ut superfluum excrementum salis à natura pulsum.

Vrina vini, est acetum, usurpatur pro hominis urina vinum assiduo bibentis.

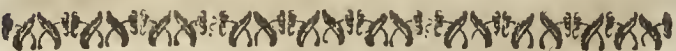
Vzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Vritur.* & *Vzifar.*

W.

W*Amas*, *Warnas*, } Est acetum Philosophorum.

Wismat, *Wismadt*, } Est Leprosum non tractabile, vel malleabile, rude stannum.

X.

X*Enechtum*, est præservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avellanæ conclusum, & similia.

Xeni nephidei sunt spiritus, quibus jucundum est, atque pro deliciis habent, delitescentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam est concessum.

Xisinum, seu *Xissium*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, alii prima virginis menstrua intelligunt.

Xenechdon Paracelso, est tabella arsenici, seu arsenicum contra pestem, quamvis ista compositio non solum habeat arsenicum, sed etiam rubetas, dictamnum & alia. V*anhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiston, est ærugo rasa.

Y.

YArin, } Est flos æris.
Yaria,
Iaria,

Ydrargiros, est argentum vivum.

Yelion, } Est Vitrum.
Yalos,

Yomo, } Est viride æris.
Yos,
Yn,

Ygropisos, est Bitumen, vel Pix liquida.

Yridis, vel *Yride*, Est auripigmentum.

Yris, Ferrum.

Yxir, est bona medicina.

Ysir, est pulvis.

Yrcus, *Lagides*, *Dasypus*, Est cuniculus masculus, cujus sanguine vitra mollescere putantur, & etiam silices, modo rebus diaphoreticis impastetur quod ab imperitis, falso hyrco sanguini ascribitur.

Z.

ZAaibar, est Mercurius.

Zaidir, est Venus, aut Viride æris.

Zophena,

Zephena, circuli ſunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, eſt metallica marcaſita,& mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potiſſimum apparet.

Ziniar,eſt viride æris.

Zonnetti, ſunt gnomorum corpora phantaſtica.

Zuitter, vel *Zytter*, Eſt marcaſita.

Zafran, eſt crocus hortulanus.

Zafran, Eſt Ochra, vel Ocrea.

Zaocel, eſt Taxus.

Zaibac, *Zaibuch*, *Zaibar*, *Zeida*, Eſt argentum vivum.

Zauhiron,eſt crocus orientalis.

Zaras, eſt aurum.

Zarfu, eſt Stannum.

Zandick, eſt aqua foliata.

Zarnich, *Zarnec*, *Zarneck*, Eſt auripigmentum.

Zatanea, *Zuccar*, *Zuccaria*, Eſt flos agni caſti.

Zebeb,

Zebeb, & *Chara,* } Est stercus.

Zebd, est butyrum. *Zub,* & *Zubd,* } Est butyrum crudum.

Zec, est dragacanthum.
Zefer, est pix.

Zegi, *Zet,* *Zezi,* } Est vitriolum.

Zeherech, *Alchas,* } Est flos æris.

Zeitrabra, est fluxile.
Zemech, est lapis lazuli.

Zengifur, *Zemasarum,* } est Cinobrium.

Zingar, *Zimar,* *Zynser,* } Est viride æris, vel flos æris.

Zericum, est arsenicum,
Zerifari, est aqua Casei.
Zinias, est fermentum.
Zoroba, est vitriolum.
Zimar, Philosophicum.

Zenexton, præservativum contra pestem. Inservit duntaxat ut necet, & annihilet specificum virus quod tam in aëre externo, quam intus in Archeo est conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag.* 152. 153.

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelsi*, annectere judicium Doctoris *Francisci Herring*, Medici doctissimi, circa gestationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea sententia est, has Arsenici placentas, circa regionem cordis gestatas, nihilominus efficiunt, quam præservationem gestatorum, imo potius perniciosæ & nocivæ sunt gerentibus, & hanc sententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus Columbus M.D. affirmat se sæpius observasse hujusmodi placentarum gestatores, super salefactionē corporum incidisse in subitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidosa accidentia, quæ non desierunt, donec sacculi vel placentæ fuissent remoti; & etiam observasse alios, licet non in instanti, brevi tamen tempusculo post in malignas, & pestilentiales febres incidisse, à quibus mortem obierunt.

Franciscus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat se vidisse arsenici in sacculo gestatorem, pilæ palmariæ certatione se minus calefacientem, morte subitanea periisse.

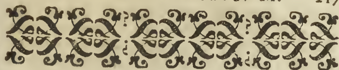
Mattheus Hessus, refert etiam cognovisse multos, qui licet argentum vivum avellanæ conclusum, collo appensum portaverunt, nihilominus peste objerunt, licet agyrte amuletorum istorum gestatores sospites & incolumes reddere sese juramento astrinxerunt.

Legimus etiam *Theophrastum*, magnum (non sine causa) Periclem haud sanæ mentis judicasse, quoniam amuleta gestasset.

Et ipse *Franciscus Herringius*, affirmat se vidisse multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuisse foramina, ex gestatione illarum placentarum.

Vocabula

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Lchabest Martini Rulandi, Michaelis Toxitis, & *Theophrasti Paracelsi,* & *Altahest Baptistæ* Vanhelmont, eorum singulis descriptionibus mihi videtur esse unum & idem.

A *Martino Rulando*, sic describitur.

Alchahest, Mercurius dicitur præparatus: nonnulli volunt esse tartarum; (persuasi uti judico ex verbis de *Baptista Vanhelmont*, qui sic scribit in *pag.* 118. de febribus. Discite Medentes dissolvens aliquod quod sit homogeneum immutabile, dissolvens sua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum essentias. Quod si ad istud ignis arcanum non pertingatis, discite salem tartari reddere volatilem, ut hujus medio vestras dissolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facile deprehenditur à præparationis ejus descriptione.

A *Michaele Toxite* sic describitur, *Alchabest.*

Est Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelsi* librum de viribus membrorum principalium, ubi A *Theophrasto Paracelso* sic describitur.

Est liquor *Alchahest* magnæ virtutis in hepate, ad

custodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem sic: *Alchahest* post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transmutatam, ut processus ipsius est per congelationem & resolutionem; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas: & etiamsi hepar jam esset fractum, ipse est loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset. Quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationem *Alchahest*, propter multos morbos, qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracelf.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchahest* Mercurii ad tabulam *lib.* quart. de gradibus, ad *cap.* septimum, ubi sub titulo Hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii, hactenus *Paracelsus*. A *Baptista* Vanhelmont sic describitur, *Alchahest* sub nomine *Alcahest*.

Liquor *Alcahest Paracelsi* omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt *Chimici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont* Et in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. vacatur *Mercurius præparatus pro hepate.*

Idem *Alcahest Paracelsi* cuncta naturę corpora penetrat & subtiliando transmutat, *Vanhelmont.*

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt quod,

Alchahest, seu *Alcahest*.	Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et expręssis verbis à *Theophrasto Paracelso*, & à *Baptista*

Baptista Vanhelmont vocatur liquor,sed hæc pro præsenti sufficiant ; Et secundum hunc primum gustum, me silentem , aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma , est Involucrum allegoricum verbum, seu oratio obscura rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua, sub ænigmatibus, hierogliphycis, & involucris tegere;ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e. g.* Recipe adipem infantis deformis , & lachrymam vitis *Dionisiacæ* pulverisatæ, Misce. Per infantem deformem ursam intelligunt, & per lachrymam vitis *Dionisiacæ* gummi hederæ. Alterum solum modo adjiciam. Recipe spheræ Microcosmi pulverisatæ,& peoniæ planetariȩ masc.pulverisatȩ. Misce,per sphæramMiscrocosmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini ustio mihi arridet)&per pæoniam masc. planetariam intelligunt pæoniam collectam Sole , & Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam*Chybur* hoc modo præparatum, *pag.* 488. in *lib.* de natura rerum. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus , & inde ter sublimetur, hoc *Chybur* da ægrota quod avertit omnes defectus pulmonis, eumq; integrum,& absq; omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis , & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est : nam in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quam in solo *Chybur*.

Caliditatem,tollunt hæc quæ sequuntur , { Opiata , Anodina, Stiptica, Laxativa, Acetosa.

Frigiditatem tollunt, { Pontica, Amara, Cicatrisantia, Corrosiva, Abstersiva, Laxativa.

In quolibet Confortativo, non est curandum, calida ne res sit, an frigida, sed vis arcani considerands est.

Cerebrum, est radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar sanguinis, proinde principalia conserva, & minora ab his proficiscentia conservasti. Membra enim principalia non per se, sed per accidens quiddam patiuntur, aufer ergo accidens, & sanabis ægrotum.

Si vitam conservare velis, non solum cor in esse suo conserves, sed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in esse suo. Nam quamvis cor sit centrum ipsius corporis atque radix, quodlibet attamen membrum principale destructum affert mortem.

Gelutta, *seu* *Geluta*, } Est herba Carlina.

Gelutta & *Melissa*, dicuntur à *Paracelso* in libro ejus de vita longa, renovare & transfere morbum, sine omni virtute graduum in reparationem videlicet & renovationem pristinæ juventutis.

Guajacum lignum, vere lignum hebenum est *Paracels.*

Gradus rerum quatuor sunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi sunt gradus.

Quæ

Quæ ex aëre, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii.

Et ex igne quarti gradus sunt.

Porro qua virtute singulo gradu seorsim aliud alio vincitur, punctorum est, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, est Medicina firmentata de septem metallis.

Humores, non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus absolutè: nam sanguineus est omnis homo, cum sanguis sit pars corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salsus à prædominatione. Proinde Notabis, ut quod *Galenistæ Choleram*, tu sulphur rubeum dicito, quod illi phlegma, tu sulphur album cum salibus resolutis, & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito, porro quod ipsi sanguinem purgare dicunt falsum est, sed per ea pharmaca purgant naturam salis de Alumine, & magalia genera, *Para.*

Laxativum,
Quodlibet } in se duo habet mala.
Laxativum,

Alterum, quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus secum evacuat, quam par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundo gradu conforta cum cinamomo, gyryophitis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu per nucem moſcatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram ſigillatam, corrallum album & rubrum, carabe, ſericum crudum, os de corde Cervi & ſimilibus.

Ut autem mitiges laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id eſt particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet conſiderari: quod in omnium minutiſſima quaque gutta, anatomia microcoſmi conſiſtat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis ſuæ tinctura eſt: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam ſunt, tot etiam eſſe integras anatomias, ut in Microcoſmo, & in elementatis.

Magale, eſt Magalium genus, quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate conſiſtere poteſt, proinde pars quælibet corporis, non purgando ſed mundando curatur.

Omne Metallum, eſt Mercurius coagulatus.

Nectar, eſt Confectio albuminis ovorum.

Laruſcus, id eſt auricula Muris.

Halereon, juxta Hermetem, vera Aquila eſt, *Paracelſ.*

Nullo utaris ſuperfluo in receptis: nam quo plura conveniunt in receptis ſimplicia, vel compoſita, eo indoctior Medicus præſcribens cenſetur: nam nullum receptum ultra ſex ſimplicia in ſe habere univerſaliter debet. *Paracelſ.* de gradibus.

Pæonia recte collecta & præparata, eſt arcanum Epilepſiæ *Para.*

Qualitas, apud Spagyros, eſt omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipſum cerebrum.

Lunaria, vel Cerefolla, } Sunt conservantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari potest. *Para.*

Lillium Paracelsi, pro tinctura antimonii reponatur vera compositio Lilii Paracelsi ex libro de vita longa, quę tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operę conferre potest: Et est diaphoreticum & hydroticum insigne, & magnarum virium: & exhibetur ad quoslibet morbos, à granis duobus ad quinque vel sex, in vino vel in aqua cordiali: Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis causatam, fœliciter curat, si observatis observandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet & sic contractura nulla arthritica resistit. Hujus tincturæ Antimonii compositionem *Beguinus fol.* 425. docet.

Spiritus vitæ, est spiritus qui versatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque versenter; Et omnia membra sive sint nobilia, sive non, unicum habent spiritum vitæ, cujus est eadem in omnibus virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ spiritus vivit in forma fumi, ratione secundæ generationis, quæ fit post primam naturam. *Paracelf.*

Septem, In igne sunt septem planetæ, in aqua septem metalla, in terra septem herbæ, in aëre septem sunt tereniabin, & in animalibus septem sunt principalia membra. *Para.*

Ter-

Terra sancta, *Martinus Rulandus* Pater vocat crocum metallorum terram sanctam. *Beguinus, pag.* 292.

Terra vitrioli dulcis, est salis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus salsedinem, *Beguinus, pag.* 374.

Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, est Insigne anodynum reliquis omnibus meritò anteferendum; quod *Paracelsus* summopere commendat, & magni æstimat. Describitur apud *Beguinum pag.* 431.

Vitrioli Liquor, est arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum est in felle, & est oleum de Colcothar.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* scribi Cyprium & Romanum meritò suspecta esse debent, quod sint fere adultera, sophisticata, varia, diversorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

Conclusio

Conclusio Operis.

HOc fasciculo quicquid de *Paracelsi* scriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem sectantibus, pro mei exigui temporis spatio, & exili ingenio, mutuo collexi, ut non semper opus sit ad quoslibet authoris libros recurrere, sed ubiq; locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hanc parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otiosis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi ansa in posterum dabitur de obscuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis dispersa, & interserta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut singula singulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, passim occurrentes,

rentes, aliter quam definitæ & descriptæ sunt, interpretetur. Nam si ad Græcam phrasim (cui consonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab autoris sententia aberrrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his universim dispersos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelsum* Sophisticis suis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quasi impium, sacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accusant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inscripsit, hisce calumniis facile responsum ferant. Sed nimis acriter excitavit priscorum Græcorum discipulos, illorum coryphæos pseudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine sunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed tam pertinaciter in verba magistrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum est, sapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus depromptum: adeo studiose, &

de

de industria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifestum confiteri; & uti equi conductitii è communi via, licet tutior, facilior, & magis expedita vobis monstrabitur, deflectere recusatis. Veremini sane ea retractare, quæ per totam vitam professi fuistis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur *Paracelsum* excellentissimum fuisse medicamentorum purgatorum, uti qui probe novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (separando pura ab impuris) elicere; non suos, cum Græcis, edocens discipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quam alimenta, in sua medicina devorare; uti nullum esset discrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis parasangis antecellit *Paracelsus Galenum*, quod ille tenero cibo & potu

potu ſolidum corpus ægri nutriat; ille verò contra durorum metallorum virtutibus extractis, ſpiritus vitæ raros inſtauret & refocillet. In ſumma, Græci ſibi ipſis totum munus, & officium adſcripſerunt, naturæ nihil. *Paracelſus* verò hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Miniſtrum facit, quo fundamento innitens, adverſariorum innocuos, licet violentes impetus, non ſolum non reformidat, ſed vilipendit.

F I N I S.

